

KAKTUSZKÖR - KÉP

kaktuszbirodalom és kaktuszirodalom

ÉRDI KERN PÉTER KAKTUSZKÖR

1. KIADVÁNYA 2012

Tisztelt Olvasó!

Különleges, ritka olvasmányt tart a kezében! Ehhez hasonló brosúra ismereteim szerint még nem jelent meg, nemcsak Érden és hazánkban, de az egész világon sem. A szerkesztők arra vállalkoztak, hogy a kaktuszkedvelők Érdi Kern Péter Kaktuszkör (ÉKPK) tagjaiként egy rendhagyó magazin – nem csak érdekeknek szóló – érdekes írásaival ismertessék meg az érdeklődő közönséget.

A szinte mindenki által elérhető rendszeres és általános kaktuszgyűjtés korabeli krónikák, leírások szerint Magyarországon már több mint 100 éve meghonosodott, de igazából csak a II. világháború utáni konszolidációs évektől teljesíthető ki. Napjainkra az egyre javuló különböző körülmények miatt a pozsgásnövények, ezen belül főleg a kaktuszkör gyűjtése jelentős kulturális és szabadidős tevékenységgé válhatott. Érd mindig is meghatározó, sőt, élenjáró szerepet vállalt a pozsgásnövények iránt érdeklődő polgárai révén e különleges foglalatosságból. Az elsőként bejegyzett hivatalos országos szervezet, a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete (MKOE) legelső megválasztott elnöke Érden élt, itt van az Egyesület jelenlegi székhelye, és az országban működő csoportok közül itt tevékenykedik az ÉKPK, amely a környék kaktuszgyűjtőit tömöríti egy aktív csoportba.

A Kaktuszkör ezzel a kiadvánnyal szeretné jobban megmutatni belső életét, hogy minél többen megismerhessék körön kívülről, majd bárki bekerülve akár a kör közepébe is eljuthasson. A Kör tevékenységéről szóló publikációt az tette lehetővé, hogy az érdi önkormányzat által meghirdetett pályázatunk sikeres lett. Sajnos az anyagi lehetőségek még így meglehetősen korlátozottak voltak, a várható költségek mintegy 30%-át fedezte a pályázati díj, a nagyobb rész biztosítása a szerkesztőknek komoly gondot jelentett. Az anyagi korlátokhoz mérten igyekeztünk egy elfogadható minőségi szintet elérni. Ehhez igazítottuk a terjedelem nagyságát, a színes képek mennyiségét és minőségét és természetesen a papír minőségét is. Reméljük, hogy sikerült a célunkat így is elérni, és elfogadható minőséggel valamint színvonalas tartalommal ajándékozunk meg a tisztelt Olvasót. A Szerkesztőbizottság kaktuszkedvelő, de a szerkesztést tekintve amatőr tagokból alakult meg, és csak reméljük, hogy ez nem érzékelhető a "Kaktuszkör-

kép" kiadvány semmilyen vonatkozásában.

A kaktuszkörrel kapcsolatos szakirodalom meglehetősen bő termésű, bárki által elérhető, ha máshol nem, az MKOE könyvtárán keresztül. A szépirodalmi alkotók kevésbé voltak kegyesek e különleges, egzotikus, nemritkán absztrakt, de páratlanul esztétikus külsejű növényekhez. A „Kaktuszkör-kép” a rövid bevezető és tájékoztató szakmai cikkek után – valamint a közel 10 éve elhunyt KERN PÉTER elnöknek emléket állító keresztretjévény előtt – szépirodalmi oldalról versekkel, novellákkal próbálja jobban megközelíteni az élőhelyükön sokszor megközelíthetetlen tövises növénycsodákat.

Itt szeretném megköszönni a Szerkesztők áldozatos munkáját és Másokét is, akik segítették e lap napvilágra kerülését.

Mindenkinek kellemes olvasást kívánok szerkesztőtársaim és minden ÉKPK tag nevében is!

Kiss Csaba
főszerkesztő

IMPRESSZUM

KAKTUSZKÖR - KÉP

Megjelent: 60 oldalon, 300 példányban,
36 színes képpel

Mérete: 160 × 235 mm

Tömege: 130 g

Megjelenés éve: 2012

Terjesztés: térítésmentesen

Felelős kiadó: ÉKPK

Érdi Kern Péter Kaktuszkör

✉ obregonia@freemail.hu

Főszerkesztő: Kiss Csaba

✉ obregonia@freemail.hu

Szerkesztőbizottság tagjai:

JOKHEL Csaba

✉ adsl783520@t-online.hu

KISS ÁRMIN

✉ karmin@freemail.hu

LIBNÁRNÉ Herczeg Ilona

✉ eseveria@citromail.hu

Terjesztő: TAKÁCS Edéné

✉ ancikaneni@citromail.hu

Szakmai lektor: DR. SOLTÍ ÁDÁM

✉ sadambio@elte.hu

Borítóterv, grafika: Kiss Ármin

✉ karmin@freemail.hu

Nyomdai előkészítés: Kiss Ármin

Nyomdai munkák:

© A megjelent anyagok átvételével és másolásával kapcsolatban minden jog fenntartva!

TARTALOM

Tisztelt Olvasó! (Kiss Csaba).....	2
Impresszum	2
Tartalom	3

Kaktuszbirodalom

A Kaktuszkör-kép szerkesztősége (Szerkesztők) ...	4
A kaktuszok (Kiss Csaba).....	6
Kaktuszápolás (Kiss Csaba)	7
Kaktuszfotózás (Kiss Ármin)	8
Az Érdi Kern Péter Kaktuszkör (Jokhel Csaba) ..	10
Kapcsolatok (Kiss Csaba).....	10
Kern Péter életrajza (SPARTA KERN Zsuzsanna)	11
Az ÉKPK tevékenységi köre (Kiss Csaba)	13
Kaktuszkert avatás (Kiss Csaba)	13
2012 Érd, őszi kaktuszképzás (Megnyitó).....	15
Honlapunk (Kiss Csaba).....	15

Kaktuszirodalom..... 16

Novellák (Jokhel Csaba)	
Az utolsó kaktuszkert	17
Részletek egy naplóból.....	19
Örökség.....	22
Különös pillangó.....	26
Túlélés	30
Kaktuszmese	33

Versek (Kiss Csaba)	
Kaktusz himnusz.....	34
Cactus-actus (bökvers)	35
<i>Arthrocerus</i> , a brazil gyertya.....	35
Kaktusz egyed.....	35
Én, ha kaktusz lennék	36
Kaktuszok és állatok.....	37
Locsolóversek.....	42
Kaktuszrigmusok	43

ÉRDekes kaktuszképek (Kiss Ármin).....	50
A kaktuszgyűjtés derűs oldalai (Kiss Csaba)	52
Kaktuszkör kép	58
Felhívás	58
Keresztretjévény (Kiss Csaba, Kiss Ármin)	59

Címlap:

Kaktuszpanoráma
Készítette: Kiss Ármin
Grafika: Kiss Ármin

Hátlap:

Kaktuszkert a
Szepes Gyula Művelődési Központ
kiskertjében 2012-ben.
Helye: Érd, Alsó utca 9.
Fotó: LIBNÁRNÉ HERCZEG Ilona
Grafika: Kiss Ármin

A Kaktuszkör-kép szerkesztői

LIBNÁRNÉ HERCZEG Iлона

Sokan már jól ismernek – és nem csak a kaktuszgyűjtők közül –, de nyilván nem mindenki. Ezért néhány gondolatot szeretnék megosztani mindenkiel. Nagyon szeretek minden növényt, főként a kaktuszokat, de nagyon sok egyéb pozsgásnövényt is.

Társakat keresve a szép elfoglaltságnak,

beléptem a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesületébe (MKOE), melynek 1985 óta megszaktítás nélkül tagja vagyok. Közel 10 éve örömmel végzem a vállalt gazdasági vezetői teendőket, ami nem is olyan egyszerű feladat. Otthont adok az MKOE-nek, melynek a székhelye Érden a lakásomon van. A gazdasági ügyek mellett szervezem a kiállításokat, jövőkmegek, intézkedem a magyar kaktuszos életben, főleg az országos szervezetünkben és az Érdi Kern Péter Kaktuszkörben (ÉKPK), amelyet a 2008-as létrehozása előtt és azóta mindenben segítem. A Magyar Orchidea Társaságnak és az érdi Kertbarátok Klubjának is aktív tagja vagyok, így a kaktuszgondozás mellett pihenésképpen – ahogy az időm engedi – kertészkedem. A román Aztekium kaktuszgyűjtő társaságnak is rendes tagja vagyok, így mindannyiukkal kitűnő, baráti kapcsolatot ápolok, évente többször is meglátogatom vagy fogadom őket. Ezt az aktív tevékenységet el is ismerték az ÉKPK honlapján megtekinthető kitüntetéssel. Ritkán áll meg az élet körülöttem, járok mint egy örökmozgó. Így érzem jól magam és boldogan. Körbevesznek rokonaim, barátaim. Ez tart fiatalon és lelkesen.

Gyűjteményem, kb. 5000 darabos, amely előzetes időpont egyeztetés után látogatható. Érdekeszínfoltja az egyéb növények társaságában élő télálló kaktuszokkal beültetett sziklakertem. Szeretettel várom a kaktusz- és az egyéb növénybarátaimat gyűjteményem megtekintésére és egy kis beszélgetésre. Mindenkinek kellemes kapcsolódást, jó kaktuszozást kívánok!

JOKHEL Csaba

Az első kaktuszomat 10 éves koromban kaptam a Fővárosi Állat- és Növénykertből. Az idős kaktuszárust mindenki ismerhette, aki az egzotikus állatok mellett, szentelt néhány percet a növények csodás világára is. Gyerekként 20 darabos gyűjteményre tettem szert, ami ugyan nem volt több egy ablakpárkány gyűjteménynél, ám én

mégis büszke voltam rájuk. Egy darabig gond nélkül növekedtek, de gyorsan támadásba lendültek az akkor még számomra ismeretlen kártevők, a gyapjastetvek. Épségük védelmére semmilyen hatásos szert nem tudtam felkutatni. Egyesével búcsút inthettem minden kaktuszomnak. A növények szeretete azonban továbbra is megmaradt és mindent, ami zöld volt gyűjtöttem. Kedvenceim lettek a broméliák, páfrányok és minden egyéb, ami egy kicsit is másabb volt a megszokottnál. Rendszeresen látogattam a Fűvészkertet, az állatkert pálmaházát, míg el nem jutottam a felszámolás alatt lévő Sasad kertészethez is. Az eladó, akinek élete munkáját kellett fillérékért eladni, rábeszélte egy *Echinopsis*-ra. Csodát nem vártam tőle, mert volt már "tapasztalatom" a kaktuszokkal. Az évek teltek és ekkor már feleséggel elköltöztünk a szülői panelházból egy napos, világos lakásba. Egy este pedig megtörtént a csoda. Hatalmas fehér virágok tündököltek az ablakok közé tett kaktuszon. Talán még kellett is magát, mert jó néhány napon keresztül nem veszített semmit a szépségéből. Ez új lendületet adott és ettől kezdve bátrabban vásároltam kaktuszokat, sajnos, azonban továbbra sem tudtam őket virágzásra bírni. 2004 nyarán Érdre költöztünk családommal. Növényeim jobban érezték magukat, nagyobb teret kaptak, több fényt, és hálájuk jeléül virágozni kezdtek. Ez volt az utolsó lökés, ami elvezetett "kaktuszmániámhoz". Segítségét mindenkitől elfogadok, és akinek tudok, segítek. Sikeres kaktuszgyűjtést kívánok mindenkinek!

Kiss Ármin

2005-ben kerültem a honi kaktuszozásba, talán egyedülként, akit nem csak a kaktuszok vonzának. Fényképezőmmel kísértem édesapámat a kiállításokra, ill. magángyűjtemények meglátogatására. A felvételeknek készítettem egy weboldalt, ami a kaktuszok.uw.hu címen meg is tekinthető.

Édesapám kaktuszok iránti érdeklődése és a tevékenységének kommunikálása érdekében a számítógépes, valamint amatőr fotós ismereteim szükségesek voltak, így jól kiegészítették egymást. Ennek köszönhetően hamar az MKOE szerkesztői pozícióiban találtuk magunkat, édesapám a nyomtatott, én pedig a webes felületen. Igyekeztem változatossá és érdekessé tenni a hivatalos weboldalt az alábbi különböző új rovatokkal: „Kaktuszos bélyegek” gyűjtése, „Kaktusz-Világ online” feltöltése, „Hónap kaktusza” cikkek formázása, képekkel illusztrálása, tartalomjegyzékbe illesztése, „Vezetőség, Egyesület, Szerkesztők” menü elkészítése, „Linkek” és „Programok” menüdoboz szerkesztése, „könyvek” menü feltöltése, „mozgó-képek” készítése, „rejtvények” grafikai tervezése, „3D-s képek” készítése, arcképcsarnok elkészítése, mely a „Tagjaink akik bemutatkoztak” nevet kapta. MKOE weboldalon kívüli tevékenységeim: 2006-tól 2010-ig az MKOE Tagsági igazolvány megtervezése, kinyomtatása. 2011-ben saját weboldalon egy [lexikon](#) és egy [könyvbemutató](#) létrehozása. A lexikon a kaktuszok bemutatásával, rendszerezésével foglalkozik, a könyvbemutató menüpont alatt pedig minden apró részletet megtalál a látogató a kaktuszos könyvekről, hogy minél több információt kapjon. Tagja lettem az ÉKPK csoportnak, a weboldalunk szerkesztésében, ill. a kiállításokat reklámozó plakáttervek készítésében segídek. A Facebookon létrehoztam egy kaktuszos csoportot. 2012-től a címlaptervem láthatják a Kaktusz-Világ újság olvasói az aktuális címlapfotóval díszítve.

Kiss Csaba

Mindig is szerettem a növényeket, elsősorban a mutatós, szép virágúakat. 52 évnek kellett eltelnie, hogy rájőjjenek, mind közül a kaktuszokat kedvelem a legjobban.

Történt egyszer, hogy egy idős szomszéd néni a gyermekeimnek egy-egy parasztkaktusz sarjat ajándékozott. Akkor még csak annyit tudtam róluk, hogy kaktuszok. A parasztkaktusz népi név megismerése már nagy lépést jelentett számomra a kaktusztudományban.

Azóta tudom, hogy *Echinopsis eyriesii*, mai nevén *Echinopsis oxygona* generációkon át hibridizálódott két sarja volt. A kis sarjak növekedtek, szaporodtak, melyeket leválasztottam és külön edénybe ültettem. Már vagy 20 ilyen növénypalánta díszlett a déli fekvésű ablakpárkányokon, melyek közül az első kettő volt a legnagyobb. Néha, főleg ablaktisztításkor nagyon is útban voltak és a kicsi, de szúrós töviseik miatt nem volt egyszerű kerülgetni női kezeknek. Új helyet választottam, igaz ott annyira már nem tűzött a nap. Egy napon a két nagyobb bimbót kezdett növeszteni. Alig vártam, hogy virággá fejlődjenek. Az araszomnál is hosszabbra nőtt virágzárak egy nap, alkonyattájt kinyíltak. Én addig kaktuszvirágot nem láttam. Micsoda látvány és minő illatfelhő fogadott? Ettől kezdve megállíthatatlan lettem és szinte minden a kaktuszok körül forog. Kétezer kaktusz próbálja magát jól érezni nálam. Felkerestem KERN Pétert, Érd legnagyobb kaktuszgyűjtőjét, Magyarország első kaktuszos egyesületének akkori tiszteletbeli elnökét. Kaktuszai láttán már tudtam: Kaktuszgyűjtő leszek! Ezt ő is megérezte, és úgy is fogadott. 2004-ben a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesület tagja lettem. Újabb kaktuszok beszerzése mellett a kaktuszzsakirodalom-vadászat lett a fő célom. Ha időm engedi, írok a kaktuszokról ismertetőt, verseket, vicceket, sőt, rejtvényt is készítek az egyesületi kiadvány, a Kaktusz-Világ számára, melynek szerkesztője is vagyok. Tudósítok a kiállításokról, új könyveket ismertetek az olvasókkal, az MKOE és az ÉKPK honlapját is szerkesztem.

A kaktuszok

A kaktuszok családja (Cactaceae) minden nemzetsége (124), faja (1438) és alfaja (378) pozsgásnövénnyel (szukkulens), vagyis az életfolyamatukhoz nélkülözhetetlen vizet különböző testrészeikben; a gyökérben, a szárban vagy a levelükben, vagy akár mindhárom testrészükben tárolják. Csapadékhoz jutás során feltöltődnek vízzel, és a tárolt folyadékból a hosszabb csapadékszegény vagy csapadékmentes időszakban fogyasztanak szükségleteiknek megfelelően. A kaktuszok igen takarékosan használják a vízkészletüket, és a legtalálékonyabb módon vigyáznak is rá. A lehető legkisebb felülettel rendelkeznek, amit a gömb- vagy a hengerforma biztosít, ugyanakkor más alakok – korong- izesült szártagok, levélszerű hajtások stb. – is előfordulnak. A bordák, szemölcsök ugyan növelik a felületüket, de hatékony árnyékolást biztosítanak a nap heve ellen. A leveleiket elhagyták (a néhány esős klímán élő nemzetség fajai kivételével), helyette sűrű, szemet gyönyörködtetően szép, ám védelmező töviseket növesztenek, amelyek nem párologtatnak, viszont képesek folyadék vagy pára felvételére, sőt, árnyékolnak is. Fokozott napsütéses élőhelyeken rendkívül sűrű tövisruhát, sertét, hajzatot (pl. *Cephalocereus senilis*, azaz őszapó kaktusz), bolyhos areolát, kékes vastag bőrt, viaszos bevonatot (kutikula, pl. *Myrtillocactus geometrizans*, azaz kék fáklyakaktusz) képeznek magukon, és ami szabad szemmel nem látható, más növényekhez képest nagyon kevés légcserenyílás (sztóma) van a bőrfelületükön (epidermisz), hogy itt is minél kevesebbet párologtathassanak.

A kaktuszok fő jellemzője az egyéb növényeken nem lévő vagy más módon kialakult tövispárnák (areola) jelenléte. A tövispárnákból képződnek a levelek, tövisek, virágok, sarjak és a gyökerek is.

A kaktuszok a legkülönbözőbb éghajlati viszonyokhoz voltak képesek igazodni, ezért van közöttük télálló, fagyűrő, hegyi, sivatagi, tengerparti, trópusi esőerdőben, sziklákon (litofiton) és fán élő (epifiton) fajok.

A teljes kaktuszcsalád kizárólag Amerikában őshonos Kanada déli részétől egészen a dél-amerikai Tüzföldig megtalálhatók, de emberi beavatkozás révén sok faj elterjedt a világ szubtrópusi és trópusi, sőt, mediterrán vidékein is. Ebből a szempontból van egy nemzetség

(*Rhipsalis*), melynek néhány faja Afrika keleti részén és Madagaszkáron is megtalálható, valószínű, hogy behurcolás révén kerültek oda.

A méretüket illetően az egészen kicsi kb. 1 centiméterestől (*Blossfeldia liliputana*) a 7-8 m magas lombos fa nagyságú „gyertyatartó” vagy „orgonasíp” formán át a 16-18 méter magas kandelaberszerű oszlopokig (*Carnegiea gigantea* – az indiánok nyelvén Saguaro) minden változat megtalálható.

A virágzási időszak főleg tavaszra és nyár elejére esik, de van késő őszi (*Ariocarpus* nemzetség), sőt téli, ún. rövidnappalos virágzás is (*Mammillaria plumosa*, tollpehely kaktusz, *Ferocactus latispinus*, ördögnyelv kaktusz vagy a közismert *Schlumbergera truncata* karácsonyikaktusz). A virágok nappal vagy éjjel nyílnak. A nappal virágzóak a kék szín kivételével minden színben és árnyalatban előfordulnak, az éjszakai virágok fehérek, nagyok és kellemesen intenzív illatúak. Általában rövid életűek. A virágok különlegesek, külső és belső színes lepellevelekből és nem szirmokból állnak. Ismertebb kaktuszok még az *Astrophytum myriostigma* – püspöksüvegkaktusz *Echinocactus grusonii* – anyósülés, *Echinopsis oxygona* – parasztkaktusz, *Echinopsis chamaecereus* – hernyókaktusz, *Disocactus flagelliformis* – korbács- vagy kígyókaktusz, *Hatiora gaertneri* – hűsvétikaktusz, *Mammillaria vetula* subsp. *gracilis* nudlikaktusz – *Mammillaria hahniana* – őszanyókaktusz és az *Opuntia microdasys* – nyuszifülkaktusz.

Termésük, húsos bogyó, némely fajé pl. az *Opuntia ficus-indica* termése jóízű gyümölként fogyasztható.

A kaktuszok örökzöld, évelő növények, több évtől akár több száz évig is élhetnek.

Ehető kaktuszgyümölcsök

Fotó: JOKHEL Csaba

Kiss Csaba

Érd, 2012. augusztus 30.

Kaktuszápolás

Amerika felfedezése, majd meghódítása után az új, ismeretlen gazdasági és dísznövények is hamarosan elterjedtek Európában. Különleges, bizzar és változatos formájukkal a tehetősebb díszkertek új lakói lettek a kaktuszok is. Eleinte gondozási tapasztalat híján hamarosan elpusztultak. Az eredeti élőhelyek tanulmányozásával, sok-sok kudarc után idővel megoldották a kultúrában történő életben maradásukat, így gyors elterjedésüknek és népszerűségüknek nem volt akadálya.

A kaktuszok családjába tartozó minden taxon kivétel nélkül pozsgás (szukkulens) növény. Ez azt jelenti, hogy a növény valamelyik testrészében (gyökér, szár, levél) képes annyi folyadékot tárolni, hogy az újabb esőzésekig ebből tudja fedezni az életfolyamataihoz szükséges vizet. **A kaktuszok nem szeretik a szárazságot, hanem eltűrik!**

A kaktuszok élőlő pozsgásnövények, ami azt jelenti, hogy hosszú évekig is élnek megfelelő gondoskodás mellett. **Általában sok melegre, napfényre, oxigénre és vízre van szükségük, tápanyagra viszonylag kevésbé.** Vannak fagyűrű (száraz körülmények között akár $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ot is elviselő) és télálló (természetes téli időjárás – esőt, havat, jeget, nagy hideget is kibíró) fajok is, de döntő többségük nem viseli el még nagyon rövid ideig sem a fagyponthoz alatti hőmérsékletet. Ez utóbbi csoportba tartozók üvegházi vagy szobában történő nevelésével foglalkozunk, azzal a megjegyzéssel, hogy a kaktuszok nem szobanövények, de némelyek több gondoskodás mellett így is tarthatók.

A kaktuszok életciklusa két fő részre osztható. Az egyik a **tenyészidőszak**, amikor elegendő a napfényes órák száma, megfelelő a hőmérséklet és a kellő mennyiségű csapadék hozzájárása révén virágoznak, növekednek (víz-tároló képességüket növelik) és termést hoznak, sarjakat nevelnek. A másik, amikor ezek a feltételek minimálisra csökkennek és vegetálnak – ez általában a hűvös időszak, a tél beköszöntét jelenti. Ebben az időszakban pihennek, felfüggesztik az intenzív élettevékenységüket, mintegy átvészelik a kedvezőtlen életfeltételeket. A folyadékfelvétel szünetel, a folyadékfelhasználás pedig elenyésző, a növekedés folyamata leáll, virágzás nem történik, viszont a tavaszi virágzáshoz szükséges életfolyamatok láthatatlanul erőteljessé válnak. Tehát a pihenési, telelési időszak (minimum 71 nap) rendkívül fontos a virágzáshoz, ezáltal a

szaporodáshoz. A természetben ez automatikus biológiai folyamat, a kultúrában ezt a kaktusz-tartóknak kell biztosítani. **A pihenési életciklus alatt biztosítani kell fagyponthoz kb. $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ot.** Néhány melegkedvelő nemzetség esetén a minimális hőmérséklet több, pl. *Discocactus* $20\text{ }^{\circ}\text{C}$, *Melocactus* $15\text{ }^{\circ}\text{C}$ és kényesebb oszlopkaktuszok $12\text{ }^{\circ}\text{C}$. A hideghatáson túl állandóan friss levegőt, száraz környezetet és lehetőleg sok fényt kapjanak. **A kaktuszokat télen ezen az alacsony hőmérsékleten ne öntözzük!** A 3-4 hónap alatt veszítenek a vízkészletükből, láthatóan töppedteté, ráncossá válnak, de ezt nem kell pótolnunk, a téli megfontolatlan öntözéssel elpusztíthatjuk a kaktuszainkat. A tavaszi beindulás után óvatos öntözéseket követően helyreáll a korábbi állapot. A hőmérséklet emelkedésével szinkronban növelhetjük az öntözés mennyiségét és gyakoriságát, a nyár végétől őszt végéig ez fordítva történjen. **Nedves talajú kaktuszt nem szabad teletetni!**

Fény. A kékes színű, dús töviszettségű viaszréteggel borított bőrfelületű kaktuszok a közvetlen akár tűző napfényt is elviselik, a világoszöld színű, gyér tövisűeknek félárnyékos helyet vagy szórt fényt biztosítsunk.

Folyadék. A bőséges öntözés után a felesleges öntözővizet távolítsuk el, két öntözés között az ültetőközeget a legtöbb faj esetén hagyjuk szinte teljesen kiszáradni.

Talaj. Az ültetőközeg semleges kémhatású (pH 6,8), vagy ehhez közeli értékű legyen. A legegyszerűbb kaktusztalajt általános virágföldből és 1/3 rész finom, folyami sóderből állíthatjuk össze. Némelyik nemzetség (*Gymnocalycium*) talajába 5-10% érett marhatrágyát is keverhetünk, a meszes talajt kedvelők (*Astrophytum*) 5% mészkőport kapjanak. A kaktuszokat 2-3 évente ültessük át úgy, hogy kényelmesen elférjenek az ültetőedényben, a tövisek ne nyúljanak túl az edény peremén.

Levegő. Mindig szellőztessünk, télen óvatosan, hogy ne fázzanak meg, nyáron éjjel-nappal nyitott helyzet biztosítsunk.

Szaporítás. Magról és dugványról, esetleg oltással lehetséges a szaporításuk.

Növényvédelem. Tavasszal és ősszel permetezzünk a nedvszívó paraziták ellen és a gombásodás megelőzése miatt. A gypjas- és a pajzstetvekre figyeljünk a teletetés alatt is.

Kiss Csaba

Érd, 2012. augusztus 31.

Kaktuszfotózás

A Kaktusz-Világ után a Kaktuszkörkép olvasóival is szeretném megosztani a közel 10 éves fotózási tapasztalataimat.

Előkészületek

Próbáljunk meg kialakítani egy fotózásra alkalmas helyet, lehetőleg szabadterén, mert a természetes fénynél nincs jobb. Egyszerre csak egy növényt fotózzunk, ettől csak indokolt esetben térjünk el. Nehezen mozgatható növény esetében a környezetében levőket helyezzük arrébb. Kerüljük a háttérben felismerhető zavaró tényezőket!

A háttér

Fehér, zöld, kék vagy a fekete színt ajánlom háttérnek. Ha az ég kékjét választjuk, gyönyörű háttérű fotók készülhetnek (mint az 50. oldalon is látható). Mind közül azonban a fekete a favorit. Minden részlet tökéletesen látszik, a fekete minden színhez illik, és látható, hogy kultúrában nevelt növényről van szó. Hátránya, hogy számítógépes utómunkára lehet szükség. A fekete háttér bársony legyen, és fedje le a teljes képet.

A „modell” előkészítése

A növényt mindig készítsük elő a fotózáshoz. A kaktusz poros, pókhálós, gyomos, esetleg sérült vagy beteg is lehet. Tisztogassuk meg fújással, kézzel vagy ecsettel. Vízet csak akkor használjunk, ha az apró vízceppeskek makró fotózása a cél. A víz sötétebb színt és műanyaghatást eredményez, ill. az esetleges természetes bolyhos jelleget megszünteti. Vegyük ki a névtáblát, majd forgassuk a legmegfelelőbb oldalára. Ebben a pozícióban helyezzük el a fekete háttér elé. A legszebb virág legyen elől, látszódnak sarj vagy bimbó is. A betegséget, sérülést, parásodást és mindent, ami az esztétikai hatást rontja, próbáljuk elrejteni.

A fényképezőgép beállítása

Ha napos időt választunk, akkor a „zöld”, azaz AUTO vagy P módban fotózzunk. Néhány fontos beállítást azonban végezzünk el használat előtt!

A **dátum** megjelenítésének kikapcsolása. A számítógépünkre átmásolva könnyedén leolvasható a készítési dátum minden fotóról.

Vaku kikapcsolása. Jó fényviszonyok mellett nincs rá szükség, bekapcsolva hamarabb lemeríti a energiaforrásait és erős színtorzítást okoz. Ha sötétebb helyre keveredünk, csináljunk natúr és vakus képet is egyaránt.

Effektek kikapcsolása. Szűrők, színlóciák, automata keretek, sarokfelgyűrűs, bármi, amit a gépakészfényképbünkbeéget, azt ki kell kapcsolni! A képek felbontását állítsuk maximumra. Kevesebb fűr ugyan a gép memóriájába, de így lehet majd igazán gyönyörködni az apró részletekben, amikor monitorunkon látjuk viszont a növényünket. A nagy képből lehet kisebbre méretezni, visszafelé ez nem működik.

A fényképezés

A digitális gépek előnye, hogy film nem megy kárba. Bármennyi képet készíthetünk egy perspektívából. Később szelektálhatunk a számítógépünkön. Vezessünk fotózási naplót, melyben megörökítjük a dátumot, a növény nevét és a kép sorszámát, esetleg a helyszínt, a növénytulajdonos nevét vagy a kaktusz különlegességét. Ez később a visszakereséseknél hasznos, az egyenkénti átnevezésük nagyon hosszadalmas folyamat lenne. A 'füzet' lehet okostelefon, táblagép vagy laptop is, de mindig gondoljunk arra: „A gép elszáll, az írás megmarad!”. A füzetet ajánlom. A diktafon és hangfelvételes fotók nem alkalmasak a visszakeresésre.

Fotótípusok beállítása

Normál mód

Normál módban 3 perspektívát ajánlok a kaktuszfotózáshoz: szemből, felülről és szögben. Ekkor a kaktuszt teljes egészében fotózzuk kb. 20–50 cm távolságról. Normál módban gyakori hiba, hogy nem vagyunk elég távol a növénytől. Ügyeljünk arra, hogy semmi ne maradjon le a képről, és a kép széle ne legyen túl közel a témához. Ez a módszer bemutatáshoz szükséges, ezért élesnek, részletgazdagnak kell lennie. Akkor jó a kompozíció, ha azt helyezzük középre, amire a figyelmet akarjuk irányítani, kaktuszkok esetében leggyakrabban ez a virág.

Makró mód

Az apró részletek bemutatása a cél tetszőleges nézőpontból. Ez a funkció külső szemlélőnek igazán megmosolyogtató fotós pózokat tud produkálni. (Kaktusz alá behasalás, terpezben gugulás, görnyedés, vagy épp nyújtózkodás stb.)

A jó makró képekhez viszonylag drága gépre van szükség. A kaktuszgyűjtők (közvéleménykutatásom alapján) ma átlagban 42.000 Ft-os géppel rendelkeznek, ami nem okozhat csalódást makró fotókészítésnél sem. A válaszolók alapján mondható: Ahány (üveg)ház, annyi szokás!

A makró képek készítésénél fontos a stabil kéz, ill. a megfelelő pontra való élesítés. Nyomjuk le félig az exponáló gombot, majd ha 3–4 próbálkozás után sem sikerül pl. a kiszemelt tövisre élesíteni, akkor tegyük az ujjunkat a tövis síkjába, zoomoljunk az ujjunkra (ami lényegesen könnyebb célpont), majd lenyomva tartva az exponáló gombot, immár a tövis lesz éles. A legbiztosabb és legelegánsabb megoldás viszont az állványra szerelt fényképezőgép, kézi közelítésre kapcsolva (manual zoom).

Végül még egy fontos gondolat, a legfontosabb mozzanat a makró mód bekapcsolása! Ez furcsán hangozhat, főleg triviálisnak is, de kellemtelen mikor a monitoron azt látjuk, hogy erről megfeledkeztünk. Nagyon bosszantó, ha egy megismételhetetlen pillanatról maradunk le.

Bemozdulás kiküszöbölése, majd exponálás:

A legjobb, noha a legidőigényesebb megoldás: **állvány** használata önkioldóval. Ezzel a technikával teljesen kizárhatjuk a bemozdulást, ami homályos, életlen képet ad. Állvány vásárlásakor győződjünk meg arról, hogy a gépünk alkalmas-e ennek a fogadására (pl. mobiltelefon biztosan nem rendelkezik állványfogadóval).

Ha nem rendelkezünk állvánnyal, alkalmas lehet 3–4 egymásra helyezett könyv vagy egy asztal is a kaktuszunk síkjában. Ha mégis kézből tudunk csak fotózni, a gépünket akkor se tartsuk a levegőben, és ne az LCD kijelzőn, hanem a keresőben nézzük a leendő képünket. Így a fejünkhöz rögzül a gép és tovább is bírja energiával.

Igyekezünk úgy fotózni a növényünket, hogy le tudjunk könyökölni. Az exponáló gomb közvetlen lenyomása előtt ne vegyünk levegőt, félig nyomjuk le a gombot, és ha megfelelő pontot élesített ki, akkor nyomjuk le teljesen, majd fellélegezhetünk (hogy jó lett).

Összefoglalva: Ha nem rendelkezünk állvánnyal, ez a három védelmi lépcső biztosan éles képet fog eredményezni számunkra.

- a fényképezőgép fejhez szorítása
- könyök, váll vagy ujjak használata kitámasztáshoz
- légzés visszatartása

Állvány használatával készíthetünk mozgó-képsorozatot virágzásról, magonc növekedéséről.

Ez a folyamat 1–2 órától egészen egy napig is eltarthat. A növényünkről egy fix pontról periodikusan képeket készítünk, majd egy program segítségével GIF formátumot hozunk létre. Az exponálások közötti időtartam a növénytől függ. Gyors nyilásnál 1 perc szünet is elég két képkocka között, lassú folyamatnál (vagy enyhébb napsütéskor) akár 20 perceket is várhatunk. Minél több képet készítünk, annál folyamatosabb az eredmény.

Utómunka

A digitális fényképezés elkerülhetetlen kelléke a számítógép és képszerkesztő program használata. Vágásra, átméretezésre, színezésre, enyhe javításra szinte mindig szükség van. A kaktuszoknál fontos a színhűség megtartása, ezért ne csapjuk be a szemlélőt a felismerhetetlenségig szívarványossá (túlszaturálttá) varázsolt növényekkel.

Érdeemes a teljesalakú képre utólag egy méretarány-szakaszt, esetleg centi-, vagy milliméter vonalkákat tenni valamelyik sarokba, mint a térképeken. Hasznos és látványelemnek is kiváló. A képre ne írjunk weboldal címet és nevet sem. Képrontó és mindkét adat bármikor megváltozhat.

A **szignó** opcionális mozzanat, a legvégső fázis, ami azt sugallja, hogy foglalkoztak a képpel. Kétféle típus létezik az aláírásokból.

Az első csoportba tartoznak azok, akik – történjen bármi – mindig azonos színnel, mérettel és koordinátával dolgoznak. Pl. fix helyre illesztik a védjegyüket.

A második csoportra, (ahová magamat is sorolom,) a diszkréció jellemző és az alkalmazkodás. Vékony logó, ami fekete és fehér színben is olvasható, ill. mind a négy sarokban, a kép témájától függően elhelyezhető. A szignónak akkor van jelentősége, ha közszemlére tesszük kedvenc képeinket.

Mentés

Mikor elkészültünk a fotóval, el kell menteni. Az eredeti képet eredeti formájában is őrizzük meg, tehát módosított névvel mentjük a megpiszkált fotókat. Érdeemes megtartani a munkafájlt is, az esetleges későbbi javítások miatt. Ezennel el is érkeztünk az utolsó és egyben várva-várt stációhoz, elindítani a diavetítést, hátra dőlni és gyönyörködni a digitálisan megörökített növényeinkben.

Aki a bővebb, fényképes változatot is szeretné elolvasni, annak ajánlom az MKOE Kaktusz-Világ magazinjának 2012/1. számát.

Kiss Ármin
2012. szeptember. 06.

Az Érdi Kern Péter Kaktuszkör

Minden kedvtelésének élő, valamit gyűjtő ember életében eljőhet egy olyan pillanat, amikor úgy dönt, hogy szeretné megismertetni ismerőseivel, barátaival, hogy mivel is tölti szabadidejét nagy részét. Ám ezeknek az embereknek viszont jellemzően egészen más lehet az érdeklődési körük. Általában dolgoznak, tanulnak, sportolnak, vagy valami mást, pl.: bélyeget, érméket gyűjtenek, kedvenc állataikat, sőt, az autójukat simogatják, esetleg a televíziót, számítógépüket bújják, vagy csak egyszerűen nem csinálnak semmi különlegeset. Ettől még a jó ismerősök továbbra is azok maradnak, és nem biztos, hogy azt fogják mondani, hogy: "Hüü barátom, ez csodaszép, hogy csináltad?" Így lehetséges, hogy csak mi magunk, esetleg szűk kis érdeklődési körben csodálhatjuk a kisebb-nagyobb növénygyűjteményünkben egy-egy kaktuszritkaság virágzását, a különböző fajú és korú, kis pozsgásmagoncok fejlődését, miközben azon meditálgathatunk, hogy vajon miért is nem szeretik többen ezeket a rendkívül változatos, meghökkentő formájú, látszólag ijesztőnek ható, ám mégis ártalmatlan és szépséges növényeket. Egyszer azonban rálelünk arra, amiket és akiket kerestünk. Új növényeket és társakat találunk ott, ahol nem is gondoltuk. Majd még egyet, és még kettőt és így tovább, akiket szintén nem értenek meg mások, hogy mit is szeretnek azokban a "veszélyes", tövises kaktuszokban. Majd a társakból idővel kaktuszbarátok lesznek, akik boldogan mesélik egymásnak, hogy melyik növényt honnan kapták, vették vagy szerezték, hogyan nevelik. A növények neve mellé jobb esetben odakerül, hogy kiktől származnak, így a növényyszeretettel megáldott gyűjtők nem vesznek el a múltó emlékek homályában. A kaktuszbarátok csoportot alkotnak, összefűznek tapasztalatcserére, élménybeszámolóra, segítik egymást, míg egyszer csak felmerül a gondolat, hogy alakítani kellene egy rendszeresen összefutó kis közösséget – egy helyi kaktuszkört. Hasonló szellemben jött létre ez a kaktuszkedvelő társaság is, melynek nevét, az Érdén élt fáradhatatlan kaktuszgyűjtő, az első országos egyesület – a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete – alapító tagja és első elnöke, KERN PÉTER adta. Így szinte magától értetődően megalakulhatott, az

Érdi Kern Péter Kaktuszkör.

E lelkes tetre kész kaktuszgyűjtőcsoport (ÉKPK) kaktuszokkal és egyéb pozsgásnövényekkel kapcsolatos tevékenységét hivatott bemutatni a Kaktuszkör-kép címet viselő kiadvány, melyben megtapasztható a pozsgásnövények iránti elkötelezett gyűjtők határtalan szakmai és mentális szeretete.

JOKHEL Csaba

KAPCSOLATOK

2007-ben közel 30 növénykedvelő gondolta azt, hogy együtt többet tehetünk a kaktuszainkért és egymásért. Feltételeztük, és azóta tudjuk is, hogy Érd megyei jogú városban és kiterjedt agglomerációjában sokkal több kaktuszkedvelő és –gyűjtő van, mint ahányan a Kaktuszkört megalakítottuk. Az összejöveteleknek otthont adó Szepes Gyula Művelődési Központ klubhelyiségében és a kiállítások helyszínén már sokat tettünk a helyi kaktuszkultúra népszerűsítéséért, de még nem eleget. A Művelődési Központ aulájában eddig is többek és többször csodálhatták a szemet gyönyörködtető, kiállítások alkalmával bemutatott virágzó kaktuszokat. Sokan láthatták az Érd TV-ben LIBNÁRNÉ HERCZEG Iлона Kaktuszkörbe invitáló kedves szavait, a Junior Rádió is tudósított a kaktuszszelemléről és az Érdi Újság is gyakran szentelt több hasábot kaktuszos életünkről, sőt, a csoportfoglalkozások időpontját és tematikáját rendszeresen közli is. Ahhoz, hogy Érd város polgárai a csoportról még többet megtudjanak, és jobban megismerjék, egy újabb publikus lépés a *Kaktuszkör-kép* megjelentetése és az olvasóhoz juttatása. A kedves Olvasó előtt tárva-nyitva áll a klub bejárata, szívesen látunk az összejöveteleinken mindenkit, aki tenni akar, vagy csak hallgatója szeretne lenni az előadásoknak. Abban bízunk, hogy rövidesen egy nagyobb helyiségbe kell költöznie a Kaktuszkörnek!

Kérem, hogyha tehetik, a *Kaktuszkör-kép* magazint adják kézről-kézre, mert a 300 db példányszám Érd 60 ezer lakosához csak így juthat el.

Főszerkesztő

KERN Péter (1921-2003) életrajza

Kern Péter 1921. október 26-án született, Németország Lipcse városában.

Az MKOE alapító tagja, első elnöke az Érdi Kern Péter Kaktuszkör névadója

Édesapja híres zeneszerző, magyar állampolgár, édesanyja német származású volt. Az általános iskolai tanulmányait Lipcsében végezte el, de mivel szülei magyarnak akarták nevelni, ezért Esztergomban egy kollégiumba vitték és itt is érettségizett. Behívták katonának, majd a szolgálat befejezése után, iratokkal ellátva hazaindult Budapestre, ekkor azonban otthona közelében orosz katonák a hiányzó létszám pótlására hadifogságba szállították. 1945. március 1-től 1948. szeptember 10-ig volt hadifogságban, ahonnan 50 kilogrammra lefogyva szabadult. Felgyógyulása után munkát vállalt, ugyanakkor beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetem esti építész tagozatára, építésmérnök szeretett volna lenni. Érdrel szomszédos Tárnokon kapott albérletet, így onnan vonattal járt be a munkahelyére és az egyetemre. A vonaton ismerkedett meg leendő feleségével, akivel 1953. január 10-én, Érden az Alsó utcai templomban megtartották esküvőjüket.

1956. október 22-én egyetemi társaival tartott, aminek az lett a következménye,

hogy egy éjjel ismeretlen helyre elhurcolták. Pár hónapi rabság után elengedték, de emiatt állásától megfosztották.

A későbbiekben csak nagy nehézségek árán tudott vidéken elhelyezkedni, további büntetésként Budapesten nem dolgozhatott. Budán, a romos Várban sikerült egy olyan lakást kapniuk, amit csak hosszú hónapok munkájával és baráti segítséggel tudott lakhatóvá tenni, miközben esti egyetemre is járt. Már ekkor a kaktuszozás volt a hobbija, a ház folyosóján nevelte növényeit, majd a későbbiekben anyósa érdi lakóhelyén üvegházat épített. A kaktuszok iránti szeretete és szenvedélye az évek során több mint 10 ezer darabos gyűjteményt eredményezett. Nagyon sok energiát fordított hazai gyűjtőkből álló egyesület létrehozására. 1964-ben a pesterzsébeti CSILI támogatásával sikerült megalakítania a kaktuszsakkört, és ennek égisze alatt kiadni egy a kaktuszokkal és egyéb pozsgásokkal foglalkozó szakmai tájékoztatót, stencilnyomtatásban akkor, amikor a nyomtatott sajtó cenzúrája miatt ez majdnem lehetetlen vállalkozás volt. Így létrehozta a háború utáni idők első magyar nyelvű – kaktuszokkal, növényismertetéssel és szakköri hírekkel foglalkozó – szaklapot. Azt vallotta, hogy „... *lelkesezés és önzetlenség nélkül nem tartható fenn egy egyesület sem. Arra kell törekedni, hogy minél több lelkes fiatal dolgozzon az egyesület érdekében.*”

1971-ben nagy utánajárás és szervezőmunka révén sikerült megalapítania – hatósági engedéllyel – a **Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesületét**, amely azóta is folyamatosan működik. Az egyesületnek háromszor volt megválasztott elnöke, majd érdemei elismeréseként örökös tiszteletbeli elnöke.

Sok neves tudóssal, botanikussal tartott kapcsolatot és kötött barátságot, akik a kaktusztudományt szolgálták, így az egész kaktuszvilágra kiterjedt levelezést folytatott. Találkozott Grace KELLY színésznővel, a monacói herceg feleségével is, aki az I.O.S. (International Organization for Succulent Plant Study = Nemzetközi Szervezet a Pozsgás Növények Kutatására) kongresszuson szívélyesen üdvözölte, és jó barátságban volt a híres Grand MARNIER likörgyárossal, aki szintén botanikus kertet tartott fenn. Mexikóban nemcsak egyszerű indián barátai voltak, hanem

például a híres LAU-házaspár is, akik indián gyerekek nevelését és taníttatását vállalták amellett, hogy kaktuszokkal is foglalkoztak. Szintén barátságot kötött Hernando SÁNCHEZ-MEJORADA kaktuszkutatóval, aki a Mexikói Botanikai Intézet igazgatója és a Mexikói Kaktuszgyűjtő Egyesület elnöke is volt. 12 nyelven beszélt, írt, olvasott, rengeteg cikket fordított az Egyesület részére, és tolmácsolta olyan elismert szakemberek előadásait, akikről kaktuszokat is elneveztek. 1973-ban a kaktusztudomány terén elért eredményeinek elismeréseként beválasztották az I.O.S. tagjai közé. Európában szinte minden egyesületnél megfordult, és tartott előadást a kaktuszokról.

Nagy álma volt, hogy eljusson Mexikóba, ezért elhatározta, hogy megtanul spanyolul. Majdnem 60 évesen buszon, munkába menet-jövet közben elsajátította a nyelvet. Ez jellemző volt rá. Vasakarattal rendelkezett. Összesen hatszor sikerült eljutnia Mexikóba, ezenkívül járt Argentínában és Bolíviában is. Útjai során terepkutatásokon tanulmányozta élőhelyükön a kaktuszokat. Nemcsak egy rendkívül művelt és nagy tudású ember volt, hanem megnyerő modora, hihetetlen humorérzéke, barátságossága, tisztelete mások iránt, melyek kivételes egyéniséggé tették.

Mexikóba 1980-ban jutott először az I.O.S. szervezésében. 1981-ben szívinfarktust kapott, ennek ellenére 1983-ban egyéni útra vállalkozott. Ekkor 2 hónapot töltött Mexikóban terepkutatással és a növények termőhelyeinek felfedezésével. Több mint 10 ezer kilométert tett meg, keresztül-kasul járva az országot, ebből 500 km-t gyalog. Ezen út alkalmával legalább tizenegy 3000 m magas hegyet is megmászott. Belegondolva abba, hogy milyen veszélyek leselkednek a vadonban az utazókra – csörgőkígyók, skorpiók, mérges rovarok, pumák – csodálni lehet bátorságát, hogy tudásszomja miatt ilyen nehéz feladatokra vállalkozott, teljesen egyedül. Volt is néhány félelmetes élménye a terepen, ezek közül egy esetet szeretnék kiemelni.

Egy szép napon vadregényes, elhagyott hegyi tájon pumával találkozott, amit az ottani emberek *tigrének* hívnak. Az állat hatalmas volt, szája véres, hasa a földön lógott – valószínűleg előzőleg jóllakott – és morgott. Első meglepetésében (valószínűleg egy nagy macskának tartotta tudat alatt), azt mondta a ragadozónak, hogy „*sicc, sicc*”, mire az állat a bokrok közé vetette magát, és eltűnt. Csak ezt követően jött rá a reszketés az ijedség hatására, és a meredek

hegyoldalban egy rossz lépés következtében vagy hat métert zuhant, bele egy kb. 3,5 cm hosszú tövisekkel bőven ellátott fügekaktusz bokorba.

Több mint két órába telt, amíg ki tudta húzni a törszerű töviseket a testéből. A szállodában a derék mexikóiak azzal nyugtatták meg, hogy az említett fenevad tulajdonképpen egy ártatlan jöszág, általában csak marhát, lovat, öszvért és kecskét fogyaszt, ritkán embert, azok közül is csak kisgyerekeket és időseket. Ez a magyarázat nem nyugtatta meg, ahogy mesélte, hisz honnan tudhatná az állat, hogy hol a korhatár? Sokat nélkülözött, hiszen anyagi korlátai voltak, mire hazatért mindig legalább 10 kilóval kevesebb volt, de szívesen tette, elfogadta a nehéz körülményeket, mert szeretett Mexikójában lehetett, és a tudományt szolgálta. Nagyon szeretett volna még egy mexikói utat, de ez az álma 2003-ban bekövetkezett váratlan halála miatt nem valósulhatott meg. Örökké hálás vagyok, amiért megszerettette velem a növényeket, a kaktuszokat, és az idegen nyelveket. Köszönet Édesanyámnak (Iréne néni – a Szerk.), akire mindig számíthatott, és aki megteremtette számára a nyugodt háttérrel, ugyanúgy, mint ahogy Balázs Dénes, a nagy utazó részére felesége, Vilma néni. Itt köszönöm meg az Érdi Földrajzi Múzeumnak, hogy egy kiállítás formájában lehetőséget adtak e rendkívüli ember megismertetésére.

SPARTA KERN ZSUZSANNA

Az ÉKPK működési helyén tartott előadás
Fotó: Kiss Ármin

Az ÉKPK tevékenységi köre

A Kaktuszkör megalakulásakor megfogalmaztuk, hogy mivel is szeretnénk közösen eltölteni a csoportfoglalkozásokra szánt időt. A legelső teendő, a csoport vezetőjének a megválasztása volt. A Kaktuszkör megszervezését és kezdeti, ideiglenes vezetését LIBNÁRNÉ HERCZEG Ilona vállalta fel. Rövid idő elteltével, az MKOE-ben betöltött tisztsége miatt Kern Péter lányát javasolta a csoport irányítására. SPARTA KERN Zsuzsanna fél évi tevékenység után kérte, hogy más irányú elfoglaltsága miatt szeretné, ha más vezetné a csoportot. JOKHEL Csaba vállalta, azóta is az ő irányításával zajlik a Kaktuszkör élete.

A csoport közösen elhatározta, hogy minden hónap 2. csütörtöki napján 17 órai kezdettel összejövetelt tart a Művelődési Központhoz tartozó Enikő utcai klubhelységben. Ezeket a találkozókön 1-1 felkért előadó a kaktuszokkal és egyéb pozsgásnövényekkel kapcsolatos diavetítéses előadást tart, vagy előadó hiányában más, de témába vágó eszmecsere-t tartunk.

Megszervezzük és megvalósítjuk az érdi csoport helyi kiállításait, melyet a Művelődési Központban tartunk, általában egyet tavasszal és egyet ősszel. A legutóbbi, 2012-es őszi kiállítás „Megnyitó beszéd”-ét az alábbi két cikk után közöljük, hogy aki szeretett volna, de nem tudott ott lenni, egy kis ízelítőt kapjon a hangulatából.

Vállaltuk, hogy egy saját érdi honlapot indítunk, melyben a pozsgásokkal kapcsolatos minél több információt teszünk nyilvánosan elérhetővé, hogy ezzel is segítsük a csoport tagjait, vagy bárkit, aki felkeresi a honlapunkat. A honlapunk elérhetősége:

<http://www.erdikaktusz.coldal.hu/>

A „Kaktuszkör-kép” kiadványunk nagy részét innen merítettünk, azonban lehetetlen lenne a teljes anyag nyomdai úton történő megismertetése. Aki olvassa brosránkat és még nem járt az oldalunkon, ám kíváncsi a többi anyagra, megtekintheti a fenti honlap címen. A részleteket lásd lentebb, a „Honlapunk” c. cikkben.

Még a Kör megalakítása előtt ugyanazok a kaktuszbarátok az örökmozgó LIBNÁRNÉ szervezésével és vezetésével a Művelődési Központ déli oldalában egy kaktusz és egy alpesi kertet építettek. E bevezető után álljon itt mementónak az akkori tudósítás „Kaktuszkert avatás” címmel.

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2012. szeptember 05.

Kaktuszkert avatás

2006. november 4-én, szombaton de. 10 órakor Érden, a helyi Szepes Gyula Művelődési Központ külterületén 18 érdeklődő részvételével nyilvános, közösségi kaktuszkert avató ünnepségre került sor. Persze a bevezető mondatból nem derül ki, hogy mi minden előzte meg ezt a növény- és főleg kaktuszbarátok által már nagyon várt eseményt.

Érd természeti adottságairól érdemes néhány szót ejteni a kaktuszkert és a hozzá kapcsolódó, ám mégis önálló alpesi sziklakert építése kapcsán. A kb. 60.000 lakosú Érd megyei jogú város, Budapest közvetlen szomszédságában fekszik dél-nyugat irányban. Az időjárási viszonyai megegyeznek az országos átlaggal, de helyi eltérések adódhatnak. Az évi átlag csapadékmennyiség az országos 800 mm körülről jelentősen elmarad, mindössze 543 mm (1983-ban csak 404 mm). Nagyjából évszakonkénti egyenletes – 136 mm – eloszlásban, de volt olyan nyár a közelmúltban (2005.), hogy ennyi egy nap alatt leest. A legkevésbé csapadékos hónap a szeptember, de idén az október ezen is túltett. Csak néhány milliméter eső esett mindkét hónapban és csak egyetlen napon. Ez a különleges csapadékmentesség persze nem gyakori, de előfordul, hogy a nagy nyári viharokat és esőfelhőket nem követik kiadós záporok, csak pár csepp eső, vagy annyi sem – ezeket nevezzük mi „érdi eső”-nek. Ennek az Alföld közepének megfelelő kevés éves csapadékmennyiségnek a valószínű oka, hogy a környező dombok okozta felfelé szálló légréteg csak az országos esőzéseket „engedi” (azt a felfelé szálló légréteget korábban az aviatika ki is használta). Érd dél-keleti határán folyó Duna felett ilyenkor is esni szokott. A nyár általában jó meleg, de ez a kaktuszok szempontjából nem szokatlan. Bezzeg a tél! Magyarországon a leghidegebb tél 1942. január 24-én volt (időjárási páfördülő előtti napon) Baján -34,1 °C, nyilván Érden sem volt sokkal melegebb. Ezt követő leghidegebb tél 1959. január - február fordulóján volt -29 °C körüli hideggel és kb. 1 m-es hóval, ekkor a szénfűtéses iskolákban 3 napos ún. „szénzünetet” rendeltek el. A közelmúlt leghidegebb tele 1987. január 13-ára (Veronika) virradóra köszöntött be: -21 °C (talajszinten -29 °C), kb. 150 km/ó sebességű orkán, 30–40 cm hó, 1–1,5 m-es hóátfúvások, hótorlaszok és a közlekedés teljes csődje. A meteorológiai és a csillagászati évszakok nem esnek egybe, ezért

a leghidegebb és a legkevésbé napsütötte hónap a január. Előfordult az a ritka eset is, hogy télen nem volt hótakaró. Pl. 1971 – 1976 között jóformán nem esett maradandó hó mennyiség. Azért általában a 15 – 20 cm hó és min. -15 °C hideg a jellemző. Ilyen szélsőséges viszonyokhoz is kell Érd és környékén a sziklakerti növényeknek és a kaktuszoknak igazodniuk, vagy inkább fordítva, ezekhez a körülményekhez kell a növényeket, kaktuszokat kiválasztani. Ezért volt szükség a két egyesület szakembereinek összefogására.

LIBNÁRNÉ HERCZEG Ilona, az MKOE gazdasági felelőse saját ötlete nyomán évek óta tervezte Érdet egy kaktuszkert megvalósítását. A Szepes Gyula Művelődési Központ igazgatónöje, SZEDLACSEK Emília hathatós támogatásának elnyerésével és az érdi Kertbarátkör vezetője, Ács Kata felajánlott segítségével ezt végül siker koronázta. A „tövismentes” és „gyümölcsöző” együttműködés reményében Icuka rendes tagként be is társult a kertbarátok közösségébe. Az összetett és kizárólag közösségi munkával megvalósítható művelterv kivitelezéséhez azonban további segítőtársakra is szüksége volt, amelynek sikeressége ilyen összefogás mellett nem is lehetett kérdéses. Innentől kezdve felgyorsultak az események. Az örökifjú Icuka szervezésével rövid idő alatt a helyszínre kerültek a sziklakertépítő kellékek: sóder, kavics, szikladarabok meg természetesen a kaktuszok és egyéb pozsgások, valamint a másik ketrészbe az alpesi növények. Az addig kegyes időjárás cudarrá változott. Egy hét leforgása alatt +25 °C és -5 °C közötti hőmérséklet-különbség alakult ki, de nem lehetett a megkezdett munkát megszakítani. Sőt! Minél hamarabb be kellett fejezni, mert az avató időpontja közhírré tétetett. Az egyetlen októberi esős napon, sárban, hideg szeles időben a szorgos kezek diadalmaskodtak. A reggel 9 órakor kezdődő kertépítés kora délutánra – köszönhetően több fáradhatatlan férfi fizikumnak – már be is fejeződött. A jól előkészített, aladréneezett alapra egy-kettőre felkerült a sóderágy és a sok-sok, különböző méretű, a közeli Etyek településről származó szikladarab. Sokszor közel félmázsás mészközsiklakát kellett

a végső helyükre illeszteni. A télálló és fagytüró kaktuszokat és egyéb pozsgásokat a szorgos női kezek hamar betelepítették a leendő élőhelyükre. Az új egzotikus kaktuszkert „személyi” adatai:

2006. november 4-én született, 4 évszakra, 4 négyzetméteren, 4 tonna sziklából. A munka és a télálló kaktuszok gyümölcse minden bizonnyal jövő tavaszra vagy nyárra, de legkésőbb őszre be fog érni.

A megnyitó kis ünnepséget Ács Kata köszöntő és köszönő szavai vezették be, majd az avató beszédre felkért cikkszerző méltatta a kezdeményezőket és az alkotókat. Ezután röviden ismertette a kaktuszokkal kapcsolatos növénykultúra kialakulását, az élőhelyi elterjedésüket, különös tekintettel a –

nálunk nem őshonos, de ennek ellenére itt a szabadban is tartható – fagytüró kaktuszokra. Megemlítette, hogy Érd dinamikus fejlődéséhez, építéséhez, szépítéséhez ez a kaktuszkert is egy piciny „ékkő”-vel hozzájárult. Érdi és átutazó más polgárok közérzetének további javítására szolgáljon azzal, hogy a város több új, látványos nevezetessége mellett a kaktuszokban és főleg a különleges szépségű virágaikban is lehessen gyönyörködni. Zárszóként hozzátette, hogy mivel ma van az 50 évvel ezelőtt történt, 1956-os forradalom és szabadságharc hősi halottainak és mártírjainak az emléknapja, ennek tiszteletére is adózzunk e kaktuszkert avatásával. Az avató ünnepség befejezéseként SZEDLACSEK Emília megköszönte mindenki áldozatos, kitartó munkáját és ígéretet tett, hogy a kaktuszkertnek és a hozzá kapcsolódó alpesi sziklakertnek gondját fogják viselni, az esetleges hiányosságokat meg folyamatosan felszámolják. Az avatót a kultúrház aulájában, fehérasztal mellett baráti beszélgetés követte. A kaktuszoknak és a kaktuszgyűjtőknek újabb barátokat szereztünk. **A kaktuszkert 2012-ben, lásd: hátsó borítón!**

Felhasznált irodalom:

- Akadémia Kiadó: Új Magyar Lexikon (1960)
- Dr. KUBASSEK János: Érdi Krónika (2000)
- UHLIKNÉ JOÓ Zsuzsanna: Érd (1995)

Írta: KISS Csaba,
Érd, 2006. november 5.

MEGHÍVÓ

KAKTUSZ-KERT AVATÁSRA

A Szepes Gyula Művelődési Központnál
(Érd, Alsó u. 9.),
amelyre az érdi Kertbarátkör és a
Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete
szertettel várja az érdeklődőket
2006. nov. 4-én, szombaton 10 órakor.

Kedves látogatók, vendégek, növénybarátok, leendő kaktusztulajdonosok!

Őszinte örömmel látom, hogy számosan megisztelik az újabb kaktusz- és egyéb pozsgásdemonstrációnkat. Köszönet az érdi Szepes Gyula Művelődési Központ vezetőinek, hogy ezt már évek óta biztosítják és ez a növény kultúrprogram immár hagyománnyá vált. Most is szeretnénk méltó lenni az általunk elvárt színvonalunkhoz, hogy dekoratív módon és kellő mennyiségben, valamint különlegességgel álljunk a látogatóink rendelkezésére. Bízunk abban, hogy újabb kaktuszkedvelőket üdvözölhetünk majd önök között. 1971. április 3-án, amikor Kern Péter az IOS által is elismert kaktuszgyűjtő szakember több társával közösen megalapította Magyarországon az 1. hivatalosan bejegyzett országos egyesületet, a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesületét, álmaiban sem remélhette, hogy alkotása Érdet is – a szó jó értelmében – meghódítja. A magok, amelyeket igazolhatóan is több mint 41 évvel ezelőtt elültetett, jó talajba kerültek. Tudjuk, hogy a kaktuszok nem túl igényesek, de megfelelő talajt kívánnak. Hát Érdén megfelelő a talaj, és hálás, növényyszerető emberek gondozzák a kis magoncokat. Ennek szellemében hoztuk létre itt az Érdi Kern Péter Kaktuszkört, hogy a kaktuszokat és a kedvelőiket közelebb hozzassuk egymáshoz. A Kör rendezésében évek óta lehetőség nyílik arra, hogy tapasztalt kaktuszgyűjtők és kaktuszkertészek bemutathassák növényritkaságaikat, és új tulajdonosokhoz kerülhessenek e növények kis leszármazottai. Kérem, hogy akinek tetszik az, amit és ahogyan csináljuk, vigyék a jó hírünket és az újonnan megszerzett tövises kedvenceiket, és hozzák vagy küldjék ismerőseiket, hogy ők is részesei és új gazdái lehessenek e pompás külsejű, csodálatos növényeknek. Kívánom, hogy érezzék jól magukat és találjanak minél több új kedvencet a kezdő vagy meglévő gyűjteményükbe.

Írta: JOKHEL Csaba
KISS Csaba

2010 novembere óta működtetjük az Érdi Kern Péter Kaktuszkör honlapját. Már közel 100 ezer látogatóknak szolgáltunk szakmai és egyéb érdekes információkkal, főleg a kaktuszok kimeríthetetlen és sokszínű világából.

Ma már az információs technika lehetővé teszi, hogy a világhálón bárki, szinte bármilyen ismeretű hozzájusson. Ezt a lehetőséget kihasználva az ÉKPK honlapján tárjuk az érdeklődők elé a kaktuszvilág érdekes tartott és a lehetőségekhez mérten általunk is honlapra vihető érdekességeit. Honlapunk sajátossága, hogy majdnem minden ismertető, tájékoztató, írás, cikk, fotó, grafika és ötlet saját szerkesztőink alkotása annak ellenére, hogy a képzettségeink teljesen más irányúak. Az anyagok egy része legfeljebb a Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete honlapján <http://www.kaktuszgyujtok.hu/> vagy annak Kaktusz-Világ c. magazinjában található, másutt nem.

Rengeteg információ kizárólag a honlapunkon érhető el, még a frissen kiadott, egyedülálló „Kaktuszkör-kép”-ben sem, vagyis érdemes hozzáunk ellátogatni! Terveink szerint a „Kaktuszkör-kép” – a megjelenése után – elektronikus formában itt is elérhetővé válik, és aki nem jut hozzá, innen letöltheti vagy közvetlenül olvashatja.

A kaktuszokkal kapcsolatos repertoárunk már felettebb sokszínű és változatos mind témájában, mind hangulatában, nem is szólva arról, hogy sokaknak hasznos ismeretszerzés is lehet főleg a kaktuszok megismerése, bemutatása, gondozása és ápolása terén.

A Kaktuszkör és névadójának bemutatásával induló honlapunkon megtalálható az elérhetőségeinken kívül, csoportprogramok, képekkel is illusztrált szakirodalom, kaktusznemzetség- és fajismertető, kaktuszos témájú novellák, versek, humor, keresztretjvények, szakkönyvbemutatók, növényfotók, és a kaktuszokkal kapcsolatos havi tennivalók és hónapra bontott naptártörténet, egyéb érdekességek, sőt, archívum is. A honlap fejlesztése folyamatos. Az oldalon interaktív lehetőség van véleménynyilvánításra vagy témába vágó írások közzlésére is.

Kaktusz-szépirodalom

A kaktuszok, főleg „virágkorukban” elvitathatatlan gyönyörűségükkel varázsolják el a szépségre fogékony szemlélőiket. A nagy gonddal ápolat kaktuszok külső megjelenésükben ritka látvánnyal ajándékozzák meg gazdáikat vagy bárkit, aki képes e természeti adottságukat csak kicsit is szépnek érzéklni. A természet nem céltalanul hozta létre a kimeríthetetlenül formagazdag, elképesztően változatos alakú és színű tövisekkel pompázó kaktuszokat, melyeket a kék kivételével a színpaletta végtelen árnyalatait létrehozó virágok gyakran dúsan ékesítenek. A természet a túlélés minden lehetséges eszközével felvértezte őket, s a rendkívüli esztétikum is ennek fontos része. A szépségük minden „látó” szemnek kimeríthetetlen és megunthatatlan, élményt ad. A látottakat a megélt élményen vagy megörökített képeken kívül más módon szinte lehetetlen visszaadni, ennek ellenére mégis vannak, akik megpróbálják szavakba önteni a bennük megfogant csodát és csodálatot. Így tettünk mi is e brosúra „Kaktusz-szépirodalom” részében bemutatott alkotásainkkal. Prózában és versben is megkíséreltük a leírhatatlan szépségüket és a ránk gyakorolt hatásaikat leírni. Nem könnyű a természet báját, színpompáját, eredeti élmény, fényképezőgép vagy ecset nélkül bemutatni. Megpróbáljuk!

A prózai történetek jórészt az életből merített kaktuszos epizódok, melyek könnyed, átfogó résszel álltak össze egy-egy egészé. A kissé szomorkás történetek nem nélkülözik a leleményes történetfűzéseket, a váratlan meglepetéseket és a csavaros fordulatokat, ugyanakkor kissé a mesevilágba kalauzolnak, de kis beleérzéssel akár igazak is lehetnének. „Az utolsó kaktuszkert” egy idős és magányos ember megható története, akinek csak a kaktuszai vannak és kedves emlékei a nagypjáról. A „Részletek egy naplóból” témája egy idős ember találkozása a kaktuszok csodálatos világával. A „Túlélés” című történet a viszontagságos körülmények között megmaradt kis kaktuszgyűjtemény és tragikus sorsú gazdájának különös egymásra utaltságát bontja ki. Az „Örökség” pedig egy kiérdemelt jutalom, amelyért áldozni is kell. A „Különös pillangó” egy fordulatokban gazdag tragikus sorsot tár elénk. A „Kaktuszmese” a fogékony fiatalságnak, a gyermekeknek szól.

A versek egy-egy pillanatnyi érzést, impressziót örökítettek meg. A „Kaktusz egyed”

rímei igazi csemege lehet a játékos magyar nyelv kedvelőinek. Az –egyedre végződő kifejezésekből nincs több a nyelvünkben, mint ebben a versben. A „Kaktusz himnusz” megírására KÖLCSEY Ferenc: Himnusz c. műve inspirált. 2012-ben a bicentenárium kapcsán jutottam arra az elhatározásra, hogy a kaktuszoknak is legyen himnusza. A „Cactus-actus” bókvers szó szerint az, a humor és pajkosság területére viszi az Olvasót. Az „Én, ha kaktusz lennék” egy eszményi világot tár elénk, tele érzésekkel. Néhány „Kaktuszos locsolóvers” is színesíti a palettát, az ihletést a kaktuszok öntözése során kaptam. A „Kaktuszok és állatok” a természet elkerülhetetlen találkozásait groteszk, humoros formában tálalja. Az „Arthrocerus, a brazil gyertya” a szabadabb rímképlete miatt szabálytalan szonett. Nem mérném az költőseni ARANY János által fordított W. SHAKESPEARE csodálatos szonettjeihez, de az oszlopkaktusz élettere és önmaga szépségét hirdeti. A „Kaktuszrigmusok” az összes faj (1438) tömör leírását adja 2-2 rímelő sorban. Az 1438-ból válogattunk 140-et ízelítőül.

Kiss Csaba
2012. szeptember 02.

„Az utolsó kaktuszkert”
Fotó: JOKHEL Csaba

Az utolsó kaktuszkert

Néhány hónappal ezelőtt, munkám egy kis vidéki városba, Kocsisberénybe vezetett. Kissé már untam a hosszú utat, de amikor elértem az első házakat, hirtelen felélénkültem, mert megakadt szemem egy nem akármilyen kerten! Néhány pillanat volt csak, amennyire a közlekedés és az időm engedte, de amit láttam az megdöbbentett. A kerítésen túl, hatalmas *Cereus*-ok, *Opuntia*-k, oszlopos *Euphorbia*-k sorakoztak vigyázzban egymás mellett. A többi, körülötte sokasodó apróságról nem is beszélve. Bár ezek az apróságok bármelyike is nagyobb volt, mint az én legmagasabb, legnagyobb növényem. Először csak lassítottam, mert mégis csak első a munka, aztán a szórakozás, de a kis ördög akkor már csak nem nyugodott bennem, furakodott előre. Agyamban jöttek mentek a gondolatok. Vajon kié lehet? Ismerhetem? Mennyi időm veszne el, ha megnézném? Vagy majd hazafelé? De mi lesz akkor, ha délután már nem lesz otthon a gazda? Döntöttem. Félrehúzódtam, megvártam a kellő alkalmat és megfordultam. A sorsra bízam a döntést. Megpróbálom most megcsodálni közelebről ezt a csodás kertet, ha otthon vannak, ha meg nem sikerülne, akkor még mindig van esélyem hazafelé. Megálltam a porta előtt, már ekkor éreztem, hogy a csodák palotájába várok bebocsátást. Nyúltam volna fényképezőgémem után, de nem volt nálam. Nem erre készültem. Megnyomtam a csengőgombot. Szívem a torkomban dobogott. Türelmetlenül vártam, csak hogy végre valakit meglássak. Sem egy válasz, sem egy zörrenés. Néztem a csodát addig is, amíg rá nem szántam magam egy újabb csengetésre. Türelmetlenségem egyre jobban fokozódott, amikor zajt hallottam és rögtön vele egy férfi hangja is elérkezett hozzám. – Jövök!

Amikor megláttam a hang gazdáját, rögtön tudtam, hogy szerencsém van. Az idős ember kezében csipeszek, tálcák. Közelebb jött hozzám, közben szabaddá tette mindkét kezét, hogy kulcsaiért tudjon nyúlni valamelyik zsebébe. Hallottam a kulcsok csörgését, de mivel nem akartam túl kíváncsinak tűnni, ezert nem leselkedtem tovább a kis kapu résein keresztül. Nyílt a kapu, ami talán a kaktuszparadicsomba vezet. Bemutatkoztunk egymásnak. Elmondtam, hogy mi járatban vagyok. A nyomaték kedvéért, s hogy eloszlassam a kifelé nem mutatott kétélyeit, egy névkártyát is átnyújtottam

neki. Megnézte, majd lassan ennyit mondott. – Ehhez hasonlók csak a kaktuszaim mellett vannak. Nekem már minék, de magának úgy sem kell, e nélkül is idetalál bármikor. Igaz? Bólintottam. Ezután már nem volt nehéz dolgom, mert amikor megemlítettem, hogy ki vagyok, honnan és miért jöttem, az idős bácsinak felcsillant a szeme, beinvitált és elkezdte bemutatni kertjét. Csodát láttam akkor, minden (medve)talpalatnyi területen kaktuszok, beültetve kis dombocskákba, melyeket mérnöki pontossággal tervezett meg. Egymás mellett Mexikó, Bolívia, Peru, Kuba kaktusza, szemmel látható békében, nyugalomban. Mindenről egy történet, egy maradandó élmény, az élet egy-egy nagyszerű pillanata. Más dolgom sem volt, csak hallgatni a régi idők kaktuszos élményeit. Ám egyszer elakadt a mese, és csak nehezen értettem, hogy mi is történhetett. A bácsi talán elgondolkodik, hogy mi legyen a következő? Majd ismét mesélni kezdett. – Nyolc éves lehettem, amikor nagyapámhoz a szomszéd utcába elvittek. Szüleimmel nem értették meg egymást. Kissé bolondnak, bogarasnak tartották, amiért minden idejét, megtakarított pénzét kaktuszokra költi. Én még azt sem tudtam akkor, hogy van egy nagyapám és azt sem, hogy mi az a kaktusz. Néhány óra alatt viszont rájöttem, hogy ami csodát, gyönyörűséget ott láttam, meg fogja határozni életem további sorsát. Az a rengeteg piros, sárga, fehér virág örökre agyamba vésődött. Ekkor határoztam el, hogy amint lehet, vissza fogok szökni, hogy minél több időt tudjunk együtt tölteni. Teltek az évek és rájöttem arra, hogy nagyapám számomra teljesen normális embernek tűnik, semmi nem igaz abból, amit eddig róla tudtam. Testvérei kizárták a családból, de ő csak legyintett rájuk. Egy nap, azonban megtörtént az, amire gyerekként nem számítottam. Hiába kérleltem, hogy ébredjen fel, hiába ültem mellé, és fogtam az akkor már kihült kezét, nem történt meg az a csoda, hogy egy váratlan pillanatban rám mosolyogjon, és azt mondja: – Gyerünk öcskös, várnak a kaktuszok! Viszont észrevettem, hogy csak két dolog van mellette. A kedvenc kaktusza, amit bal karjával átkarol, a mellén pedig egy zacskóban egy szép adag kaktuszmag. Rögtön megértettem, hogy mit szeretne a kedvenc kaktuszával. A magokkal viszont bajban voltam. Azt tudtam, hogy el kell ültetnem, de hová, mikor?

A temetésen alig voltak néhányan. Apámmal sokat vitáztam, mire megértettem vele nagyapám üzenetét, végakarátát. Együtt voltak kaktuszával jóban, rosszban és halála pillanatában is. Akkor legyenek együtt a halál után is. Mellé tettük, pont úgy, ahogy megtaláltam. Az a néhány ember, még ott, akkor sem tudott semmi jót mondani róla, mindenki ugyanazt gondolta, mondta: – Elment egy bolond ember. Én persze nem ezt gondoltam. Szerettem őt is és a kaktuszokat is. Néhány nap múlva megértettem azt is szüleimmel, hogy majd én fogom gondozni azt a csodás gyűjteményt. Nem volt könnyű dolgom, de sikerült. Talán látták bennem az elszántságot, és bizonyára az én szememben is ugyanaz a tűz csilloghatott, mint mesteremében – a nagyapáméban. Végül is rám hagyták akaratomat. Minden időmet a kaktuszházban töltöttem, öntöztem, ültettem, vettem, de nem tudtam rájönni, hogy mit is kezdjek a zacskóban előkészített magokkal. Már lassan feladtam, hogy valaha is rájőjjenek a talányra, amikor a kertben egy télálló *Opuntia*-ra lettem figyelmes. Madarak kezdték csipegetni gyümölcsét, és ahogy rázkódtak a nagy szártagok, sorban kihullottak a régi magok. Szememmel utánuk néztem, ahogy azok a földre hullottak. Ekkor ért a következő meglepetés. A régebben kipergett magokból, már egy kaktusz erdőivel kelkedett. Elővettem magjaimat és megláttam a megoldást. Elindultam a temető felé. Az elhervadt virágokat már elvitték a sírról. Gyorsan döntöttem, mert nem akartam esélyt adni, hogy meggondoljam magam. Fogtam a magokat, és rászórtam nagyapám utolsó kertjére. Ettől kezdve, titokban minden héten kijártam, hogy lássam, mi fog történni. Pont az történt, amit vártam. Sorban, egymás után keltek ki a kis magoncok. *Opuntia*-k, *Escobaria*-k, *Echinocereus*-ok. Egy napon emberek súgtak össze a boltban, amit akár normálisnak is vélhettem, csak hogy most nagyapám volt a téma. – Hallotta? A bolond kaktuszos sírján kaktuszok nőnek.

– Mondtam én, hogy nem annyira bolond az, mind mondják.

– És azt hallotta, hogy mellé tettek egy kaktuszt?

– Hová mellé?

– Hát a koporsóba.

– Akkor az nőtt ki onnan. Biztosan így van.

– Igen, csak ez lehet. Mi lehetne más?

– Semmi, Különcnek, bolondnak hittétek, most még kiderül, hogy...

– Vigyázz, itt a gyerek.

Nem hallottam mást, de ettől a pillanattól kezdve, mintha megszerettek volna. Az emberek kérdezgették, hogy vagyok, miben segíthetnek. Kérdeztek töviséről, virágokról, mindenről, amit én is tanultam a növényekről. Néhány hónap alatt én lettem a legnépszerűbb ember a környéken. Mindenki meg volt győződve arról, hogy csoda történt. Én meg nem állítottam senkinek az ellenkezőjét.

Ezzel vége is lett ennek a történetnek. Mosolygott egyet, aztán intett, hogy menjek vele. Hirtelen, gyors mozdulatokkal összeszedett néhány kaktuszt és átadta, hogy neveljem fel őket. Megköszöntem, majd elbúcsúztunk egymástól. A kapunál azonban megállított és zsebébe nyúlt. Egy kopott kis zacskót szorongatott öreg kezében. Nem szólt semmit, csak kezembe nyomta. Egymás szemébe néztünk. Ekkor megláttam, hogy könnyek csordulnak ki szeméből. Alig jutottam szóhoz, de nem mehettem el szó nélkül. – Valami baj van? – kérdeztem.

– Semmi, semmi. Csak, nekem nincs unokám. Sőt, senkim sincs.

Megszorította kezem és szó nélkül becsukta a csodák kapuját. Beültem az autóba, indítottam. Munkám végeztével, elgondolkodtam ezen a napon. A kis növényeket elültettem, gondosan feltábláztam. A kis magokkal teli zacskót eltettem, és vártam. Nem tudom mire, de vártam. Eltelt egy hónap, amikor furcsa körülmények között, kezembe került egy kis vidéki újság néhány lapja. Az is csak foszlányokban, benne egy rövid hír: „2010. június 18-án, életének 88. évében meghalt Lovas Géza, aki kaktuszairól volt híres Kocsisberényben. Élő rokonokat nem tudtak felkutatni ezért temetéséről az önkormányzat gondoskodik.” Másnap autóba ültem, hogy kötelességemnek eleget tegyek. Zsebembe csúsztattam a magokat és elindultam. Nehezen tájékozódtam, mert szinte senki nem ismerte. Ekkor sírásókat láttam meg, amint éppen számomra ismert növényekkel viaskodnak.

– Szép napot! Lovas Géza nyughelyét keresem, tudnak segíteni?

Válasz helyett, az egyik egy ásóval nagyot csapott, ezzel egy hatalmas *Opuntia* bokrot tört darabokra. Mögötte a sírkő. Itt nyugszik Lovas Géza.

– Ez nem lehet! Akit én keresek, nem oly régen temethették.

– Ja, az ott van – mutat néhány méterre – kettővel odébb.

– Köszönöm. Megkérdezhetem, hogy mit csinálnak?

– Írtjuk ezt a nyavalyás bokrot. Az egyik évben kiírtjuk, mégis néhány év múlva újra elborít mindent.

– Nehéz munka. Köszönöm. Visz’lát.

Átsétáltam a keresett helyre. A felirat itt is pont olyan, mint az előzőn.

Itt nyugszik Lovas Géza

Átnéztem a sírásókra, kicsit megsajnáltam őket, majd kiszórtam a magokat. Hazafelé menet, gondoltam megnézem a csodák kertjét, de nem találtam már ott semmit. Valakik gyors munkát végeztek. Minden kaktuszgyűjtésre utaló nyomot szakszerűen eltüntettek. Néztem befelé a kerítésen át. Szomorú szívvel gondoltam az öreg gyűjtőre, aki most már nem siet kulcsaival a kezében kaput nyitni. Küszködöm az érzéseimmel, de végül egy könnycseppet török le arcomról. Fel-felvillannak az utolsó emlékképek elmosódott mozaikdarabjai, akaratlanul is eszembe jut a búcsúzásunk, amikor az ő palástolni próbált könnyeit láttam. Csak álltam, mint akinek földbe gyökerezett a lába. Nem tudtam mozdulni. Hát így érnék véget a csodák? Nincs mit néznom tovább, indulhatok hazafelé. Gondolataimban ismét az alig egy hónapja történt események jutottak az eszembe. Mint ahogy a kötéláncos inog a vékony szálon, magam is eképp kétkezem: valóság volt, vagy csak álom? Mi történhetett, miután eljöttem tőle? Talán csak várt valakire, aki meghallgatja, akivel elbeszélgethet utoljára? Lehet, hisz mondta, hogy senkije sincs. Annyit gondolkodhattam, hogy szinte észre sem vettem, már otthon vagyok. Amikor hazaértem, két teherautót értem utol, amint befordultak az utcánkba és megálltak a házuk előtt. Megálltam mögöttük, odamentem és köszöntem. – Meddig szeretnének itt parkolni? – kérdeztem, meg sem várva köszönésüket.

– Ha jó címre jöttünk, akkor bele fog telni néhány órába – jött a magabiztos válasz.

Erre felnyitották a hatalmas ajtókat és megláttam a csodát. Minden kaktusz ott volt, azokban a teherautókban becsomagolva. Nem értettem semmit, de talán nem is baj. Felnéztem az égre, mintha a felhők mosolyogtak volna le rám. Pont úgy, mint az Öreg kaktuszgyűjtő.

JOKHEL Csaba
Érd 2010. július 01.

Részletek egy naplóból

Tisztelt érdi Kaktuszosok!

Elnézést kérek, hogy így ismeretlenül önökre török levelemmel, de azt hiszem, hogy mondanóban találhatnak olyan részleteket, amely felkelthetik érdeklődésüket. Kezdeném is rögtön.

Tulajdonomba került egy számomra igencsak értékes kézirat, amelyet édesapám 10 éves korában kezdett írni, amit Ő csak naplónak hívott. Írta ezt 89 éves koráig, pontosabban a múlt hét keddig. Hogy mi lehet ebben önöknek érdekes? Hamarosan megtudják, de előtte szeretném, ha megismernék a napló íróját. Mint írtam, 10 évesen elkezdte papírra vetni élete élményeit, örömét, bánatát, azaz mindent, amit átélt, vagy csak egyszerűen fontosnak talált. Teltek az évek, édesapámból általános iskola tanár lett. Földrajzot és biológiát tanított itt, Érden. Szerény körülmények között éltünk – köszönhetően nekem is – mert közben megszülettem, felcseperedtem. Hivatásából adódóan megbecsült ember volt, szerették. Egy napot sem hagyott ki, hogy naplóját kézbe ne vegye, leírja az emlékeit. Mindig ezt mondta: – Fiam, ha emlékeimet majd egyszer elolvasod, megtudod, hogy hogyan éltem, mit gondoltam egykor a világról. És ha majd egyszer nem leszek többé, folytathatod onnan, ahol én majd abbahagyom és a te gyereked – az unokám – majd tőled veszi át a stafétabotot. Így lesz majd generációkat átölelő teljes folyamat az egész.

Így is történt. Múlt hét óta én folytatom azt, amit édesapám oly nagy gonddal, figyelemmel írt 79 éven át. Ahogy olvastam az utolsó naplót, szám szerint a 79-est, felfigyeltem néhány bejegyzésre, ami ad bizonyos elismerést munkájuk iránt, amit az érdi kaktuszkiallításon, és annak előkészületein végeztek. Bemásolom az ide vonatkozó részeket az elköszönésem után. Ezzel zárom is soraimat, de előtte megköszönöm, hogy édesapámnak ilyen maradandó, mély örömet szereztek. Üdvözlettel Berecki István

Érd 2011. július. 19.

79-es naplóm (részletek)

2011. március 12.

Mint minden eddigi nap, ez is nagyjából úgy kezdődött, mint a többi. Semmi érdemleges, ami több, vagy akár kevesebb értékkel bírt

volna az előzőeknél. Mégis, amikor kivettem postaládámból újságjaimat és elolvastam az Érdi Újság címlapját, éreztem, hogy ez a nap más, mint a többi. Nagy betűkkel írták.

ÉRD: KAKTUSZ NAGYHATALOM

Kaktusz? Elolvastam még egyszer, mert ugyan öreg vagyok, de vak nem. Mégis azt gondoltam, hogy valamit rosszul olvastam, vagy nem jól láttam. Olvastam másodszor is, így már kétség sem férhetett ahhoz, hogy nem tévedek. Beljebb lapoztam, majd elolvastam az egész cikket. Egy kiállítás beharangozása a fő mondandó, amely mellett sok értékes információval is szolgál. Többször elolvastam, forgattam kezemben. Ízlelgettem. Ez a helyes kifejezés.

2011. március 13.

Az előző nap éjszakáján sokáig nem tudtam elaludni. Forgolódtam ágyamban, sokáig gondolkodtam az újságban írottakon. Kaktuszok, Kern Péter, kaktuszgyűjtők forogtak még álomban is a szavak. Reggel korán, talán egy kicsit álmosabban ébredtem, mint szoktam. Első dolgom ismét az újság átolvasása volt. Valami megragadott, nem engedett. Virágzás, *Echinopsis*, tövisek. Nem találtam rá arra, ami miatt csak ezen jár az eszem. Egymás után többször átolvastam minden egyes sort, minden bekezdést. Ekkor már tudtam, ha a Teremtő is úgy akarja, hogy hamarosan én is ott leszek a kiállításon.

2011. március 15.

Néha kezdem azt hinni, hogy valami baj van a fejemben. Folyton, minden percben arra gondolok, hogy mikor fogom meglátni azt, amit az újságban beharangoztak. Vagyis a szebbnél szebb kaktuszokat élőben és a filmekben. Teleltetés, *Mammillaria*, élőhely.

2011. március 17.

Ma rátaláltam arra, ami tovább sodorta gondolataimat. *Echinopsis*, *Mammillaria*, *Gymnocalycium*. A cikk szerint ezek a kaktuszok, amelyek könnyen tarthatóak, szépen és megbízhatóan virágoznak. Láttam és hallottam egyet s mást az életben, de ezekről és ilyen rejtélyes nevű kaktuszokról még soha semmit. Csodálkozom is, hogy ennyire elkerült a természettudomány ezen ága. Talán most éppen ez az, ami megfogott benne. Már csak kettőt kell aludni. Visszaszámolok, mint az ajándékot váró gyerekek.

2011. március 18.

Továbbra is izgatottan várom a holnapi napot, hogy megláthassam, vajon tényleg igaza van a cikkben elhangzott mondatnak, miszerint – "Azt az ámulatot, amit akkor éreztem, azt nem tudom szavakkal elmondani!

Hogy lehet valami ennyire tökéletes?! "

2011. március 19.

Eljött a nap! Kezembem az újsággal, bejelölve a számomra legfontosabb részletekkel. Elindulok.

Vegetes érzelmekkel és néhány kaktusszal tértem haza. Ha látni szeretném azt a csodát élőben, amiről olvastam, akkor azt nekem, itt kell elérnem, de nem vágok a dolgok elébe.

Amint kiléptem a kertkapun, régi barátommal futottam össze, és ami a legjobban meglepett, hogy az Ő kezében is, az Érdi Újság, egy összehajtott példányát láttam. Ő is a kaktuszkiallításra sietett, így együtt mentünk tovább. Amint beértünk a Művelődési Központ előtermébe, rögtön meglepett a látvány, ami fogadott. Szépen elrendezett növények, egymás mellett kis csoportokban, vagy éppen magányosan, hatalmas termetük miatt. Barátommal sorban végignéztünk mindent, amit a kiállítók számunkra, vendégeknek bemutatni készültek. Rengeteg kiállított kaktusz, még több eladó. Könyvek, videók. Egy dolgot viszont nem láttam. Kaktuszvirágot, igazi, élő virágzó kaktuszt. Meg is kérdeztem, hogy miért nincsenek virágok, amire azt a választ kaptam, hogy még korán van. (hűvös, borongós márciusban csak nagyon kevés kaktusz kezdi meg virágait bontani – A szerk.) Beszélgető partneremtől azt is megtudtam, hogy kitől tudnék olyan kaktuszt venni, ami lehetőleg a leghamarabb virágozni fog. Vettem rögtön két kis kaktusz, amiket az újságban is írtak. *Gymnocalycium*, *Mammillaria*. Hazavittem őket, és a kiállítók „utasításai” szerint elhelyeztem egy szép napos ablakban.

2011. március 22.

Ezidáig semmi nem történt. Azt ígérték, hogy hamarosan virágozni fognak. Locsolnom kellene? Ezt meg sem kérdeztem. Pedig le van írva az újságban, hogy túllöntözéssel elpusztítjuk kaktuszainkat. De mi az, hogy túllöntözés? Vagy csak türelmetlen vagyok?

2011. március 28.

Még ma sem látok virágokat, viszont úgy döntöttem, hogy kiteszem őket a teraszra. Ott jobban és hosszabb ideig süt a nap.

2011. március 29.

Reggel vettem észre, hogy kaktuszaimat kint hagytam éjszakára. Feledékeny vagyok. Vajon megfáztak? Biztosan tönkremennek. Ezeknek végük, de hogy virágozni nem fognak, az biztos.

2011. április 02.

Látszólag semmi bajuk. Viszont valami baj csak érthette az egyiket, mert körben, egy gyűrű formában elkezdtek rajta kis piros dudorok

növekedni. Nem is látom jól, mert ráadásul a tuskéi (tövisai – A szerk.) alatt vannak. Jaj! Kelltem nekem bonyolítanom az életemet.

2011. április 07.

A kis dudorok egyre nagyobbak. Mi lesz ebből? Gombásodik? A másikkal is komoly gondjaim lettek. Annak a közepén nőnek kis buzogányok. De hol lesz ezeken a virág?

2011. április 18.

Ma szép napos idő van. Végre talán megjött a tavasz. El is határoztam, hogy ma kint, a teraszon fogok ebédelni, utána egy kicsit ücsörgök a napon és közben könyvet olvasok. Majd, ha végzek idebent mindennel, kimegyek, hogy előkészítsem a kertit asztalt. Kezemben az abrosszal, egy kis borosphárral és egy kis flaska jó nedűvel, indultam kifelé, hogy kedvenc könyvemmel töltssem el az időt, amikor váratlan esemény történt. Megdermedtem a csodától, ami az asztalon fogadott. Piros virágok sorakoztak körben egymás mellett. Lepakoltam mindent a kezemből, hogy könnyebb legyen körbejárnom, megcsodálnom. Annyira lefoglalt az a csoda, hogy csak jóval később vettem észre a másikat. Egyik ámulatból a másikba estem. Azon három csodaszép fehér virág ékeskedett. Szépségét szóban leírni nem is lehet. Mintha nem is igazi virágok lennének, hanem porcelánból csodásra festve. Órákon át nem csináltam semmit, csak néztem őket. Melyik a szebb? Nem lehet eldönteni. Izgatottságomban majdnem mindenről megfeledkeztem, de még időben siettem a fényképezőgépemért vissza. Sikertől lefényképeztem, de nem tudom, hogy jó lett-e, mert ez nem modern készülék. Könyv? Ugyan. Mire lement a nap, szépen egymás után becsukódtak a virágok. Bizom benne, hogy holnap még láthatom szépségüket.

2011. április 19.

Korán keltem, mert talán aludni sem bírtam volna tovább izgatottságomban. Első dolgom a kaktuszok megtekintése volt. Nem voltak kinyílván. Nekiláttam ismét a kis asztalomhoz kikészülni. Abroszt nem vittem, mert eszembe sem jutna, hogy kaktuszaimat mozgassam. Így könnyebben ki tudtam menni, kezemben a megszokott pohár, egy kis üveg bor, és a könyvem – na meg a fotógépem. Elhelyezkedtem az olvasáshoz, szépen kényelmesen, de úgy, hogy olvasás közben, könnyen szemmel kísérhessem kaktuszaimon a változásokat. Kisütött a nap is közben, egyre melegebb lett. Kedvenc könyvem olvasása közben feltűnt, hogy az egyik szírom (lepelével – A szerk.) mintha megmozdult volna. Könyvemből felnéztem, izgatottan vártam a

gyors folytatást, de nagy sajnálatomra mivel nem láttam semmi ilyet, folytattam az időűző olvasást. Kicsit belemerülhettem olvasnivalómba, mert az tűnt fel, hogy ismét teljes pompájában virítanak a virágok. Újra lefényképeztem őket.

2011. április 22.

Az elmúlt napokban nem csináltam semmi újat, csupán kaktuszaimban gyönyörködtem. Fel sem tudom azt fogni, hogy miért is nem vettem észre eddig ezt a megdöbbentő szépséget, ezt a természet alkotta csodát? Vajon merre járhattam, mit csinálhattam, hogy elkerült az élet ezen része? Igaz, nem megyek már régen sehová, ha mentem is, akkor sem figyeltem még soha fel ezekre a növényekre. Talán azért, mert eddig nem láttam virágozni őket senkinél. De erről talán csak hárman tehetünk, én, az elmúlt évek és a magányos élet.

Mostanra észrevettem, hogy virágaim egyre nehezebben nyílnak ki ismét, ami talán jelzi, hogy nem sokáig fogok már gyönyörködni szépségükben. El is döntöttem, felöltözöm, a szomszédjaimat körbejáróm, és elmesélem, hogy milyen kaktuszaim vannak.

Mit is írhatnék most, miután hazaértem. Talán az lenne a legjobb, ha az elején kezdeném. Kiléptem a kis kertkapun, elindultam jobbra, majd meggondoltam valamiért és balra fordultam. Alig mentem egy telekkel arrébb, amikor ismerős arcú fiatalember köszönt rám. Ki lehet, ismerős, de nem tudom hová tenni? Megkérdezte, hogy megismerem-e, amire csak zavartan bólogattam, mert nem akartam feledékenységre felhívni a figyelmét. Szó szót követett, majd megkérdezte. – Hogy vannak a kaktuszai?

?? Ismét csak álltam, néztem az arcát, és elkezdett összeállni a világ. – Ön volt a kaktuszkiváltó, aki segített eligazodnom.

– Igen, én voltam. Mit csinál erre felé?

– Itt lakom, abban az öreg házban. De ezek szerint nem sokat járhattam mostanában a kertem védelmén kívül.

– Bizonyára, de most, hogy összefutottunk, meséljen. Bimbóznak, vagy már virágoztak is?

– Ahogy ígérte, csodásan szépek. Sajnos mára már nem nyíltak ki. Lefotóztam, de nem tudom, hogy sikerült-e, mert nekem még a régi típusú masinám van. Még ma elviszem előhívatni! – Akkor jöjjön, mutatok valamit.

Beinvitált a kertjébe. Mindenütt kaktuszok voltak. Ablakban, a kertben a fa alatt, fűvön, a teraszon, mindenütt. Lassan haladtam, mert közben egyik ámulatból estem a másikba. Voltak igazi óriások, levelesek, (tagoltlevélkaktuszok,

mint pl. *Schlumbergera* – A szerk.) oszloposok, gömbölyűek. Majd egyszer csak elértünk egy üvegházhoz. Amint az ajtónyíláson át láthatóvá vált a belső világ, akkor már tudtam, hogy miről maradtam le ebben az életben. Beléptem, és ott akkor megállt a világ. Amerre csak néztem, virágzó kaktuszok. Pirosak, sárgák, fehérek, lilák. Nem tudom meddig tartott a kábulat, de sokáig szóhoz sem jutottam.

A képek közben elkészültek, mintha most is itt lennének velem a virágzó kaktuszok, amelyek így legalább nekem örökké virágozni fognak. A képeket a napló végén egy kis tasakba tettem, hogy te is lásd azt a leírhatatlant, amit én átéltem. Talán most hosszan leírhatnám az elmúlt napok tanulságait, de elég lesz röviden. Mi van annál nagyobb felfedezés, mint az, hogy soha ne érezd magad öregebbnek, mint amennyi tényleg vagy. Járj, kelj a világban, – még ha az csak egy kis utca, akkor is – hogy megismerd szomszédjaidat és ezzel barátokat, akár még kaktuszkedvelő társakat találj, akik az élet valamelyik eddig rejtett csodáját tárhatják fel neked.

Írta: Jokhel Csaba
Érd

Echinopsis oxygona
Fotó: KISS ÁRMIN

Amikor telefonom memóriájába írtam azt a számot, ami két évvel később meghatározta életemet, akkor még nem gondoltam semmi többre, csak egy számrá, ami jó, ha megvan. Néhányszor gondoltam rá, hogy egy egyszerű mozdulattal törlöm, de valami megérezés mindig visszatartott ettől. Azt hiszem nem bántam meg, hogy egy belső hangra hallgattam.

Országjáró útjaim során, egy kis falun haladtam át, amiről talán soha nem hallottam még, de tudják milyen az ember. Meglát valamit, és máris déja vu érzése támad: "Jé, ez valahonnan de ismerős". Néha rájövünk, néha nem, hogy mi is volt az, amitől agyunk elkezdett dolgozni, keresve a megoldást. Én akkor azonnal nem jöttem rá, csak valamivel később. Hazafelé jövet megszólalt a telefonom, hosszan beszélgettem és közben ismét beérkeztem abba a faluba, amelyiken idefelé is áthaladtam. Ekkor ért az a bizonyos megvilágosodás. A jó megérezéssel elmentett telefonszámhoz egy cím is tartozott. Félreálltam és felhívtam a legalább két éve telefonomban „porosodó” számot. Kicsengett, majd kisvártatva fel is vették – Tessék!

Illedelmesen köszöntem, bemutatkoztam, majd azonnal a tárgyra tértem, ami miatt őriztettem ezt a telefonszámot.

– Érdeklődnék, hogy az újságban meghirdetett kaktuszgyűjtemény megvan-e még? Épp erre felé járok és talán meg is nézhetném, ha önnek is megfelelő az alkalom.

– Sajnos még majdnem megvan, csak néhány darabot vittek el belőle. Manapság ki akar kaktuszt venni, pláne ennyit és egyszerre.

Hamar végigbeszéltük a találkozót, nem volt nehéz felfognom, hogy hol kell jobbra és balra fordulnom a tökéletes útbaigazítás után, így egyből és gyorsan meg is találtam az árván maradt kaktuszgyűjteményt. Az udvar észrevehetően tiszta, rendes, legkisebb zugában is gondozott benyomást keltett. Becsületes emberek mindennapjait tükrözték. Szorgalmas munkával fenntartott kert. Zöldségfélék sorakoztak szépen sorban, gyümölcsfák roskadoztak éretlen és erő terméseik alatt. Már messziről érezni lehetett az illatáról, hogy frissen nyírt, öntözött gyeppel van, ezen mentünk a porta hátsó irányába, ahol dobozokban cserepek, földiazsákokban fekete virágföld és mosott, fehér kvarchomok várta, hogy majd egyszer a kaktuszok alá kerüljön.

Ám az a kontraszt, ami a kaktuszházban fogadott, az lesújtott, túltett minden elképzelésem. A bejáratnál balra kisebb kaktuszok, szinte teljesen kiszáradva, összeesve, tetvesen, cserepeikből kiborulva, kifordulva, gyomokkal átszöve. Borzalmas állapotot nyugtáztam magamban. Jobbra nagyobb *Cereus*-ok, *Echinocactus*-ok, de nem ám nagyok, hanem hatalmasak. Az egyikre ráborulva egy óriási *Opuntia*, ami gyakorlatilag kettévágta az alatta vegetáló anyósülést. Mellettük hatalmasra nőtt *Echinopsis* telepek, már szinte nem is látható cserepekben. De abból legalább 200 darab. Persze ezeken is hemzsegtek a hihetetlen kártékony pajzstetvek. Elmerengő megdöbbenésemből a „gazda” szavai ébresztenek.

– Az öcsém hosszú, nehezen viselt betegség után hagyta itt kaktuszait. Rám bízta, de be kellett látnom, hogy én nem értek hozzá. Próbálom őket a testvérem emlékéért gondozni, életben tartani, de nem nagyon megy. Három éve ment el, de már betegsége felismerésekor sem bírta elvégezni a legfontosabb munkák egy részét sem. Egyre gyengébb lett. Nagy fájdalom volt akkor a szívemben. Locsoltam, öntöztem, permeteztem én, de nem tudtam mikor és hogyan. Sokat kidobtam már azóta. Nem is tudom mi lesz, ha újra jön a tél? – Azt ugye tudja, hogy ezek a növények nem élnek a következő tavaszt?

– Mit kellene tennem, hogy ne így legyen?

– Hát innen már nehéz bármit is tenni, de meg kellene próbálni.

– Megpróbálom, de kérem, ha tud, segítsen, legalább annyira, hogy életben maradjanak. Szégyellném magam miattuk, a testvérem emléke előtt.

– Jó, először is szakszerűen permetezni, öntözni, de nem agyonáztatni és takarítani, átültetni, szóval gondozni kell. Minden elhalt kaktuszt kidobni, a szemetet eltüntetni. Nem szabad táplálni ezeket a parazita tetveket.

Hosszasan beszéltünk még a lehetséges jövőről, de sokat nem adtam volna ezért a jövőért. Fájt a szívem minden kaktuszcseréért, ezért, hogy néhányat megmentsek a biztos pusztulástól, válogattam közülük. *Ferocactus*-ok, *Notocactus*-ok, *Astrophytum*-ok menekültek meg, ebből a borzalomból. Búcsúzóul megbeszéltük ismét a teendőket.

Amikor legközelebb erre jártam, ismét betértem néhány szóra, s ha már itt voltam ismét vittem magammal egy pár kaktuszt. Ami szembetűnő volt, hogy a növények egyre szebbek, egészségesebbek lettek. Sokat

dolgozhattak velük. Talán negyedszer járhattam ott, amikor búcsúzaskor a gazda utánam szólt.

– Elnézését kérem, de lenne egy szerény ajánlatom, meghallgatja?

– Persze! Mi lenne az az ajánlat?

– Már többször észrevettem, hogy lopva nézegeti azt a nagy kaktuszt a sarokban. Jól látom? Szeretné azt is magával vinni?

– Sajnos annyit nem áldozhatok erre a hobbira.

– Ne haragudjon, de mondtam már az árát?

– Igaza van, azt még nem. És mennyi lenne?

– Mit gondol, mi lehet az ára?

– Talán adnának érte 30.000 Ft-ot. Az elég jól átvészelt eddig minden megpróbáltatást.

– Vigye el 10.000 Ft-ért! De tudja mit, adjon érte 5000 Ft-ot.

– Annyit nagyon is megér, de miért adja ennyiórt?

– Két oka van. Az egyik, nagyon nehéz. Minden ősszel és tavasszal ki-be hordjuk. Egy ilyen nap után tovább tart az rengeteg tuskét kihúzgálni magunkból, mint gondolná. Rettenetesen unom már.

– Tövis! Nem túske – javítom ki illedelmesen, mire bólint.

– És mi a másik oka?

– A testvérem emléke. Azt hiszem ezt a kaktuszt szerette a legjobban. Nem szeretném, ha tönkremenne. Magában inkább megbíznék már, mint saját magamban.

Végül megegyeztünk. Hazafelé elhatároztam, hogy első dolgom lesz megkezdeni ennek az óriásnak a gyógyítását. Földjétől megszabadítom, gyökerei közül kitisztítom a megbúvó élősködőket, majd újraültetem.

Sok gondom volt akkoriban, így ez a munka néhány héttel elmaradt. Annyira volt csak időm, hogy egy kis rovarirtóval lekezeljem. Minden nap megnéztem, gyönyörködtem benne, néha meg is öntöztem, míg egy nap hozzáálltam, hogy egy szebb, jobb cserépben, friss földben nevelkedjen tovább. Átültetés közben vettem észre az első meglepetést. Majdnem friss kaktuszföldben, egyetlen károkozót sem sikerült fellelnem. Nem nagyon mertem elhinni, hogy beljebb, a gyökerek között sincs egy sem. Tovább dolgoztam, bontottam ki a gyökerek közül a talajt. Nem volt nehéz dolgom, és amikor alig hallhatóan koppant valami a földön, még utána sem néztem, mert csak egy nagyobb kavicsra gondoltam. Kaktuszomat átültettem, szépen elhelyeztem, majd nekiláttam eltüntetni minden szemetet, ami a munkával keletkezett. Éppen sepregettem a földet, amikor egy gumidugós kis üvegfíolára lettem figyelmes. Felvettem,

letörölgettem, ekkor láttam meg, hogy van benne valami. Gondos tisztogatás után, kinyitottam. Miután tenyerembe öntöttem tartalmát, egyesével elkezdtem kibontani, megnézni, elolvasni. Három névkártya. Kovácstransz, szállítmányozás volt az egyik. Dr. Nemes Ágnes ügyvéd a második, Télikertgyártás a harmadik. Majd egy levél, gondosan összehajtogatva. Elképzelni sem tudtam, hogy mit jelenthetnek ezek a dolgok, ezért kíváncsiságom egyre meredekebben emelkedni kezdett. Azonnal látszott, hogy nem csak egy cetlit tartogatok kezemben, ezért én is szépen, vigyázva hajtogattam ki, hogy megnézhessem tartalmát. Amikor kicsomagoltam, meglepetésemben leültem, mert a címzett, gyakorlatilag én voltam, még ha nem is név szerint. Annak, aki megtalálta!

Tisztelt Ismeretlen!

Amikor ezeket a sorokat olvassa, bizonyára, én már nem élek. Mégis, ezúton fordulok segítségül Önhöz. Lehetséges, hogy furcsának találja, de kérem, olvassa végig levelem. Ha jól gondoltam, akkor sikerült egy olyan kaktuszszerető embert találnom, akinek nem kell elmondanom, hogy mi az a szeretet, gondoskodás kaktuszaink iránt. Fiatal korom óta gyűjtöm a kaktuszokat, így elég szép gyűjteményre tudtam szert tenni. Mindig új növények után kutattam, gyűjtöttem mindent, ami nekem tetszett. Így nem mondhatnám azt, hogy egy nemzetség szakértője lennék, de azt viszont igen, hogy konyítok valamit mindegyikhez. Gyerekkorom óta kaktuszok vettek körül, amelyek szeretete halálom percéig elkísérnek. Tudtam, hogy valamikor véget ér a földi lét, de talán azt nem, hogy ilyen gyorsan. Mindig arról álmodtam, hogy látni fogom a saját magvetéseim felcseperedését, virágzását. Volt jó pár kaktuszom, ami megadta ezt a boldogságot, de az igazán nagygyűk, a kaktuszvilág vad urai, a *Ferocactus*-ok, csak igen ritka esetben érték el azt a kort, amikor virágba borulva vártak egy nap, hogy csodás színeikkel boldogságot csaljanak a szívembe. Ettől még nem mondhatom, hogy nem kaptam meg mindent az élettől, amit szerettem volna. Szerencsére anyagi gondjaim nem voltak, így amikor csak akartam, indulhattam a kaktuszok földjére, hogy saját életterükben csodálhassam meg azt, amit a természet oly aprólékosan megalkotott. Ezekről az útjaimról bőséges magterméssel hazatérve, minden magot elültettem, a felcseperedett magoncokból néhányat gyűjteményembe helyeztem, a többi barátaim között elosztottam. Próbáltam segíteni a hazai kaktuszos életet is. Adományoztam

botanikus kerteknek, állatkerteknek és minden olyan gyűjtőnek, akiről tudtam, hogy nem a haszonszerzés az egyetlen vágya, hanem a kaktuszok iránti szeretet és csodálat. Bízom abban, hogy ön is az ilyen emberek közé tartozik. Ha nem, kérem, hívja fel az ügyvédnö telefonszámát, mondja el gondolatait. Tudni fogja mi a feladata ebben az esetben.

Bízom viszont abban, hogy mégiscsak ön az én emberem. Folytatnám is történetemet.

Gyűjteményem gyarapodásával egyre több munkám lett kedvenceimmel, de nem tudtam gátat szabni kaktuszimádatomnak. Van, aki ezt birtoklási vágynak hívja, én csak egyszerűen szeretetnek, hódolatnak e csodák előtt. Ekkor már kényszerből több kis kaktuszházat építettem lakóházaim környezetében. Nem egy helyen voltak, de nem nagy távolságban egymástól. Egyre nagyobb gondot jelentett így tartásuk, mert egyre nehezebben tudtam bejárni egyik kaktuszlaktól a másikig. Így persze voltak olyanok, amiket ritkábban látogattam, de a kedvencekre, a legszebbekre mindig szakítottam időt. Hamarosan rájöttem arra, hogy vagy építék egy nagy kaktuszházat és így egyben nevelhetem tovább mindet, vagy szép sorban búcsút inthetek jó néhánynak, amik oly kedvesek voltak számomra. Minden kaktusz egy emlék, egy csoda. Döntöttem, majd nekiláttam a munkához. Egyre több növényt tudtam átköltöztetni új otthonukba, amikor váratlan esemény történt. Megbetegedtem. Nem értettem semmit betegségem ismertetéseiből, csak azt, hogy minden orvos kissé szomorúan néz rám, és kérdéseim elől menekülve, csak valami homályos lehetőségekről beszélt. Ekkor még erős voltam, nem hittem a halál idő előtti lehetőségében. Nem hittem, hogy van olyan erő, ami a földre kényszeríthetne. Hát volt. Gyorsan és kegyetlenül. Ekkor már túl voltam minden lehetséges gyógyító terápián és kezdtem belátni, hogy itt már nem én vagyok az úr. Növényeim mindeközben szépen növekedtek, mit sem tudtak a világ és önmagam bajáról. Nem tehettem semmit, csak vártam a végső napot, amikor elhagyom ezt a világot. De előtte még gondoskodnom kell kedves növényeimről, a kaktuszokról. Minden részét összeszedtem gyűjteményemnek, beköltöztettem az új kaktuszházba, kivéve a legrégebbit, amit még az atyai házban építettem, ahol most testvérem él. Az már ott is marad, mert erőm végéhez értem, nincs lehetőségem elhozni, kártevőiktől megszabadítani. Egy dolgot viszont még megteszek. Megírom ezt a

levelet, elrejttem egy szép *Echinocactus* talajába és beteszem a régi gyűjteményem közé, amit eladásra meg is hirdettem. Úgy gondolkodom, ha lesz valaki, aki meglátja a szépet, a kaktuszok lelkét abban a már hanyatló gyűjteményben, akkor annak az embernek segíteni fogok innen, hogy megláthassa azt a csodát, amit én minden bizonnyal nem láthatok meg. Gondoskodtam mindenről, megszerveztem, letétbehelyeztem, kifizettem. Mindentátgondolva, már nyugodtabban várom a végső napot.

Ha döntött, nincs más dolga, csak egy telefon. Minden más elindul a maga útján. Ha belevág, szabályok fogják kötni, kötelességei lesznek. Cserébe egy új élet, egy gyűjtemény. Hanem, akkor gyűjteményemet levelem megírásától számítva negyedik évben szétosztják az ország különböző kertjei között. Addig fizetett kertészek ápolják. Köszönöm, hogy elolvasta levelem, bízom önben.

Almássy István
Kisújívárad, 2008. 06. 02.

Csak ültem a kaktusz előtt, lábaimban talán erő sem lett volna, hogy felálljak. Lebénultan néztem a papírokat, könnyű szellő fújt arcomba, ami talán segített abban, hogy magamhoz térve, gondolkodni tudjak. Agyam pörögni kezdett, de még nem fogta fel az írottak minden egyes részét. Ismét átolvastam néhány fontosnak gondolt részletet, de csak nem tudtam rájönni, hogy vajon hol lehet a kisbetűs sor? Mi is van most? Hirtelen döntöttem. Számítógép elé ültem és beütöttem a keresőbe: Almássy István. Több találatot is kiírt, de a legelső volt az, ami felkeltette érdeklődésemet. Gyászjelentés.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy Almássy István, 2008. 07. 15-én, életének 52. évében elhunyt. Felejtethetlen halottunktól folyó év augusztus hó 3. napján 12 óra 30 perckor veszünk végső búcsút a kisújíváradai temető ravatalozójában. Gyászolják rokonai, barátai. Drága emléke szívünkben örökké él.

Összevettem az időpontokat, a nevet, címet, és biztos voltam abban, hogy ugyanarról a személyről van szó. Gondolkodtam, mi tévő legyek. Mit tehetnék más. Veszteni valóm nem sok van. Talán tényleg egy jobb élet várhat rám, kaktuszokkal, üvegházzal, amiről mindig is álmodtam. Megvalósítani viszont nem lenne esélyem ebben az életben. Felkaptam a telefonom és mielőtt meggondolhattam volna magam, gyorsan elkezdtem a számokat beütöni. Kicseng. Ismét.

Majd felveszik.

– Tessék. Dr. Nemes Ágnes vagyok.

Elkezdtem mesélni történetemet, de a második mondatban megállított.

– Vártam már a telefonját. Kezdtém azt hinni, hogy a megboldogult ügyfelem végső akarata nem fog beteljesülni. Most viszont fel kell tennem önnek egy kérdést.

Hajlandó idejönni, meghallgatni az örökösödés lehetőségének szabályait?

– Örököltem?

– Még nem, de örökölhet.

Mit is mondhatnék még? Meghallgattam. Elfogadtam. Semmire nem volt gondom, a másik két névkártya gazdái is fel voltak készítve a költözésre, illetve a kaktuszház karbantartására. Azóta életem, mint írtam, gyökeresen megváltozott. Gazdája lettem egy hatalmas gyűjteménynek, ahol a *Ferocactus*-ok ontják magukból a virágokat, minden automatizálva, csodás minden, mint a mesében. Nem kellett mást tennem, mint beköltözni egy szép házba és azt tenni, amit eddig is szerettem volna. Kaktuszokat nevelni, csodálni szépségüket. Beköltözésem után néhány hónappal, egy baráti beszélgetést folytattunk a kaktuszok között, és az egyik kertész elmesélte Almássy István utolsó napját.

– Egy nap, az összes *Ferocactus* kivirágzott, még az is, aminek nem most kellett volna. Mellettük sorban minden más is virágba borult, kivéve egyet, aminek virágzását a legjobban várta. Lenyűgöző, sőt, ámulatba ejtő volt látni a reggeli napsütésben. A kertészek rohantak a már legyengült gazdáért, aki így még láthatta azt a hihetetlen csodát, amire mindig is várt. Láttam őt, amint könnyeivel mit sem törődve, karjaival ölelő mozdulatot téve elbúcsúzik kaktuszaitól és az élettől. Másnapra minden virág becsukódott, mintha ki sem nyíltak volna, de a „valódi” csoda az volt benne, hogy a temetés napjára, ismét mind szemet kápráztatóan pompázott. Ha most azt kérdeznék, hogy az hogy lehet? Azt válaszolnám rá, hogy szerette a kaktuszait, a kaktuszok meg viszontszerették gazdájukat, mást nem nagyon tudok elképzelni. Csoda, tényleg csoda történt? Akár lehet az is, de ki hisz ma már a csodákban? Ritkán találkozik az ember, egy olyan tisztességes, becsületes kaktuszimádó emberrel, mint amilyen István volt.

– Sokat járt a kaktuszok földjén?

– Még nem lehetne azt mondani sem. Volt, hogy gondolt egyet és már csomagolt is. De azt is megtette, hogy hazautazott csak azért, mert egy kaktusza most kezdett virágozni. Jelentenünk

KÜLÖNÖS PILLANGÓ

kellett mindig, ha valami komoly változás történt itthon. Szerette a növényeit. Anyagilag meg nem voltak gondjai, gazdag ember volt. Birtokokat, házakat örökölt. A pénzéből munkát biztosított itt, ahol senkinek sem volt. Sokat köszönhattünk neki. Figyeljük csak! Elindult.

Ekkor már többen ültünk körbe egy asztalt, amin egy hatalmas *Ferocactus* telep állt, bimbókkal az ég felé. Megmozdul az első, kicsit vár, mintha kémlelné a világot, majd ismét rezzen egyet. Mozdul a mellette lévő bimbó is. Lassan, pontos időzítéssel, előre megírt koreográfiával megy minden végbe. Gyorsan telnek a percek, mindenki csendben, tisztelettel csodálja a természet eme csodáját. Amikor a szeretett kaktusz virágai teljes pompájában csodásan tündököltek, valami megváltozott körülöttünk. Nem tudtuk mi, de mindenki észlelte azt a furcsa érzést, amit akkor, ezekben a percekben éreztünk. Mintha egy megkönnyebbült sóhajtás hangjai érték volna el füleinket. Talán ebben a pillanatban intett István végleg búcsút ennek a világnak?

Amikor csendben felálltunk, senki nem szólt semmit, de talán pont azért, mert tisztában voltunk azzal, hogy mindenki ugyanazt gondolja. Tudtuk, hogy rajtunk kívül, valaki más is végignézte azt, amit mi láttunk. Ha így volt, akkor nem oly nagy kár, hogy az öreg *Ferocactus robustus* váratott virágzásával. Virányára büszke kaktusz lehetett, ha nem akart gyűrött virágleplekkel, a szépség rovására kapkodni virágbontásával.

Almássy István tudta, hogy ez a növény lesz egyszer a gyűjtemény koronája, amely virágzásával megörvendezteti, ha nem is azt, aki magját elültette, felnevelte, kártevőktől megóvta, hanem aki az örökséget méltó módon továbbviszi. Így csak ez nekem, nekünk adatott meg...! Hála érte, Neki!

Írta: JOKHEL Csaba
Érd

Azúrlepké (*Morpho peleides*)

Fotó: SZANDA Róbert

Csendes, magányos életemet egy pillangó óvatos szárnycsapásaival zavarja meg. Priccsemen elnyúlva, a legfelső inggombomon talált magának pihenőhelyet. Nézem, amint szárnyait kecsesen nyitogatva megmutatja legszebb díszeit. Vajon hogyan talált ide, honnan jött? Öt év alatt soha nem történt még ehhez hasonló sem. Talán a szabadságot jelképezi? Biztosan. Mintha kacéran mondaná is: “Gyere, repülj velem, na, gyere! Ne várakoztass, nem nehéz! Nézd!” És ezzel a röpké momentummal tovább is repült. Talán tényleg megmutatja, hogy nem is nehéz, csak akarni kell. Könnyű neki, átrepülhet magas falak felett, kerítéseken, szögesdróthálón, örbódék és smasszerek mellett. Megtett két kacifántos kört, majd amilyen hirtelen felröppent, ugyanúgy ismét le is szállt a cellám kémlelő ablakának peremére. Ott is megnyújtóztatja pilleszárnyait, hogy varázsütésre továbblibbenjen. Pont időben, mert hallom, hogy kintről kulcsokkal csörögnek, valakik beszélnek. Kinyílik az ajtó, majd ketten belépnek rajta. A szolgálatban lévő ór előtt lép be egy ismeretlen ember, kezében papírok, amiket minden bizonnyal abból a táskából húzott elő, amit a földre tett, nekitámasztva a falnak.

– Ön Baranya Zoltán?

– Igen, én vagyok – válaszoltam csendesén.
– Itt a szabadulópapírja, ön mától szabad ember. Szedje össze a holmiját, a szokásos formáságok és a papírmunka elrendezése után akár azonnal indulhat. Megkapja a civilruháit, öltözzön át. Ha elkészült, jelentkezzen a fogdaórnél. Erre a papírra meg vigyázzon, mert nélküle nem megy sehová. Tessék! Ha ismét itt találkozónánk, ígérem magának, hogy nem lesz ilyen könnyű a következő öt éve.

Megszólalni sem tudtam, csak bambán néztem a bezsákolts ruhámat, ahogy a földön hevert. Amíg azt bámultam, mindketten elmentek, de már az ajtót nem zárták be maguk után. Néztem a nyitott börtönajtót, mint aki még nem látott hasonlót sem, és talán tényleg így is volt. Öt éve néztem ezt az ajtót belülről, bezárva, és most itt áll előttem tárva-nyitva. Pillangóm valahonnan ismét előkerült, repkedett néhány pillanatig és lepihent arra a poros zsákra, amiben valamikor az én ruháimat csomagolták össze. Talán figyelmeztetni akart, hogy ne várakozzam, ne késlekedjem egy pillanatig sem, mert odakint vár a szabadság, ahol bátran repkedhetnék vele,

akár virágról virágra, vagy csak egyszerűen megnézhetném a földet abból a magasságból, ahonnan csak én szeretném. Felszállhatnék a magasba, érezhetném a szabad levegő friss illatát, repülhetnék a folyók felett, míg elérném az örök béke szigetét, ahol mindenki békében, szabadságban és nem utolsó sorban, jólétben élne. Álmodozom, ez nem is vitás. Idegeimre rányomta bélyegét az elmúlt fél évtized.

Gyors elhatározással nekiláttam vetkőzni, rabruháimat az ágyra dobáltam, és elkezdtem felvenni a sajátjaimat. Porosak, koszosak voltak, ráadásul úgy álltak rajtam, mintha legalább két számmal nagyobbak lennének. Lefogytam a „kalóriadús” börtönkosztban. Összepakoltam magam után, ruháimat összekaroltam és elindultam kifelé. Az ajtóban megtorpantam “Vajon tényleg szabad vagyok?”. Rettegni kezdtem, mi van akkor, ha csak egy nagy átverés az egész? Visszaültem az ágyamra. Gondolkodni kezdtem, de hamar beláttam, akárhogyan is lesz, indulnom kell. Felálltam, mint aki csak egy kávéház kis asztalától mozdulna, hogy gyors léptekkel elindulhasson kifelé. Kintről még visszánéztem, majd elindultam az ör irányába. – Papírja?

– Itt van, tessék!

Nyomott rá egy pecsétet, majd kinyitotta a nyikorgó nehéz, rácsos ajtót. Amint kiléptem, már csapódott is vissza. Hányszor hallottam ezt a rémes hangot, nem kímélve az éppen alvó embereket. Embereket? Nem voltunk mi emberek. Az állatokat jobban megbecsülik, mint azt, aki egyszer ide bekerül. Indultam a következő ajtó felé. Ott is állt egy ör, de ő a másik felén. Átnyújtottam papírjaimat a rozsdásodó rács résén. Megnézte, morgott valamit, majd pecsételt ő is. Beengedett a következő szintre. Így haladtam szintről szintre, míg el nem értem az utolsó kaput. Azon túl már szabad vagyok. Tényleg szabad. Hallom a villamos dübörgését, messziről vonatfütty hangja ér el hozzám. A szabadság mámorító szelét érzem. Itt már nincsenek rácsok az ablakokon, és az ajtókon nincsenek hatalmas biztonsági zárok. Fecskéket látok cikázni a rácsos kerítésfalon túl. Be nem repül egy sem. Talán tudják, börtön lenne nekik, pont úgy, mint nekem volt az elmúlt években. Mennyit is töltöttem itt el ártatlanul? Négy, vagy már öt évet? Én csupán összeszedtem azt, amit a tolvajok menekülés közben elszórtak. Elrejtettem mindent, de valahogyan csak rám találtak. Nem tehettem semmit, csak elkezdhettem letölteni a büntetésemet és csak abban bízhattam, hogy

valamikor rájönnek, hogy én nem lehettem bűnrészes. Az első két évben még bíztam szabadulásomban, de ahogy teltek az évek, egyre jobban beletörődtem abba, hogy még néhány évet eltöltök a rácsok mögött. Úgy bántak velem, mint egy veszélyes bűnözővel, de most néhány pillanat múlva, akár szabad lehetek. Végre szabad!

Nem szól hozzám senki, hogy mit kellene tennem. Belenézek elbocsátó papíromba, amire egy hatalmas bélyegzővel ezt nyomták: “Büntetését letöltötte”. Ha letöltöttem, hát letöltöttem. Elindulok a kapu felé. Egy ör jön velem szemben, aki csodálkozva kérdezi: – Letelt?

Reflexszerűen mutatom neki a papíromat, válaszolni nem is merek, vagy csak nem jön szó a számra. Visszaadja, majd viccesen megjegyzi: – Aztán nehogy ismét itt találkozunk! Siessen hazafelé, már biztosan várják!

Zsebébe nyúl, egy piros almát nyom a kezembe. – Egye csak meg! Egy kis vitamin sosem árt. Bólintottam, majd megköszöntem azt a néhány emberi jó szót, amit már régen nem hallottam senkitől. Elindultam a nagykapu felé, amin túl már vár a város, vagy akár az egész világ. Rátettem kezem a kilincse, kicsit vártam, majd lenyomtam. A nagy vasajtó élesen csikordulva megmozdult, ahogy elkezdtem húzni befelé. Amint egy kis rés keletkezett, ismét megálltam a nyitásával, hogy megnézhessem, nem futnak-e utánam, nem akarnak-e mégiscsak itt tartani. Megkönnyebbülve vettem tudomásul, hogy senki sem követ, nem szólaltak meg a szirénák. Kintebb nyitom az ajtót, már látom a külvilágot. Kilépek az utcára, majd itt is körbenézek. Emberek mennek el mellett, szép tiszta ruhában. Szégyellem magam közöttük. Vajon tudják, honnan jövök? Biztosan, de nem számít. Estére már újra csak Baranya Zoltán leszek, és nem 2356-os elítélt.

Elindulok a villamos felé. Jegyem nincs és pénzem sem sok. Most mit tegyek? Döntöttem. Gyalog indulok hazafelé, talán majd később felszállok valamire. Megváltozott minden, nem vagyok ismerős ezen a környéken. Ahol eddig üres telkek voltak, mára szép modern épületek nőttek ki a földből. A fák hatalmasra nőttek, néhányukat már vissza is vágták. Átvágok egy parkon, arra rövidebb. Sok embert látok, ők is látnak engem. Röstellem magam ebben a ruhában. Elmegyek néhány árus mellett. Árultak vattacukrot, fagyaltot, hot-dogot. Megkordult gyomrom a látványtól és főleg a mennyei illatoktól. Éhes vagyok. Előveszem az almámat, de inkább még nem eszem meg. A sor végén egy kaktuszos

kínálja növényeit. Megállok, megnézem őket. Szép egészségesek. Néhány új fajt is észreveszek a kínálatban. *Lophophora diffusa* – sosem hallottam és láttam ilyet. Kérdeznék valamit, amikor felnézek az árusra. Ismerem őt. Lassan elosonnék, de megelőzött, ő kérdez tőlem először. – Nem ismerjük egymást valahonnan? – kérdezte, mit sem törődve öltözetemmel. – Nem hinném – tagadtam le hirtelen. – Pedig olyan ismerős. Nem találkozhattunk valahol? Iskola, katonaság, hobbi? – Nem, nem hinném. Viszlát, mennem kell.

Sarkon fordultam, és már indultam is. Néhány lépés után azonban valaki megragadta a karom, nem durván, csak hogy észrevegyem közeledését. – Zoltán! Rég nem láttalak. Mit keresel erre felé? Nem volt mit tenni, üdvözöltem én is Bélát, a régi kaktuszos társat.

– Kijöttünk a piacra Tamással, hátha elnyomhatunk néhány kaktuszt. Tudod, hogy van ez? Nézd csak, ott az asztalunk. – Majd arrafelé mutat, ahonnan éppen menekültem. – Jé, tényleg Tamás az! Én meg fel sem ismertem – adtam az ártatlant. Nem mondhattam azt, hogy „Igen, itt vagyok, a sitről jövök éppen.” – Gyere, ülj le közénk, beszéljünk. Néhány perc és indulunk hazafelé. Elvagyunk? – Megköszönöm.

– Mondtam én, hogy ismerlek valahonnan, de eddig nem ugrott be, hogy honnan. Most már tudom. Mi van veled? Nagyon lefogytál, csak nem vagy beteg? – érdeklődött jóindulatúan Tamás. – A sok munka kicsit kifáraszt, de rendben vagyok. Éppen munkából bandukolok hazafelé. Képzeljétek, hogy jártam. Ellopták a ruháimat, a papírjaimat. Csak ez a kis táska maradt meg. Ezt a ruhát találtam egy elhagyott szekrényben, hogy mégse a munkásruhában kelljen hazamenni. – Tényleg olyan ez a ruha, mintha vagy öt évet porosodott volna egy szekrényben. – Lehet, hogy nem is tévedsz sokat – válaszoltam hamiskás mosollyal arcomon. Hosszan meséltünk a múlttól, mikor még közös összejöveteleken beszélgettünk a kaktuszok szépségéről, csodás virágaikról. Talán egy órányi csevegés után elpakoltunk mindent egy autóba, és elindultunk hazafelé. Gyorsan faltuk a kilométereket, így nem vesztettem talán egyetlen percet sem, hogy megálltam beszélgetni. Az utcánk elején szálltam ki, hogy felkészülhessek a találkozásra. Ugyan minden egyes napon végiggondoltam, hogy mit fogok majd mondani, mit fogok tenni, ha majd ismét otthon lehetek. Határozott lépésekkel haladtam, kezemben két

kaktusszal, egy *Coryphantha elephantidensis*-szel és egy *Turbinicarpus lophophoroides*-szel, amiket régi kaktuszos ismerőseimtől kaptam ajándékba. Szomszédjaim meglepődve figyelték, ahogy közeledtem hazafelé. Beszélgetni egyelőre nem akartam velük, ezért inkább gyorsítottam lépteimet. Megálltam a kertkapunk előtt. Szívem a torkomban dobogott, nehezen vettem a levegőt. Mit csináljak, hogy ne ijesszem meg? Csengettem, majd vártam, hogy megjelenjen az ajtóban. A bokrok ágai felett beláttam a kaktuszházam tetejére. Látszólag nincsen baja, de majd bentről körbejárom. Csengettem ismét, de megint nem hallottam mozgást sehonnan. Lassan rátettem kezem a kilincsre, talán le is nyomtam azt, mert abban a pillanatban enyhén megnyílt a kiskapu. Kissé talán meg is ijedtem, mert gyorsan visszahúztam, hogy a lehető leggyorsabban becsukhassam ismét. Próbáltam egyszer, majd még egyszer, de nem sikerült a zár nyelvét tisztességes működésre bírnom. Harmadszor már nem próbálkoztam, lassan betoltam az ajtót. Halk nyikorgás jelezte, hogy mozgásba lendült a vasból készült szerkezet. – Tiara, itthon vagy? – Kiáltottam minden megtett méter után, de mindhiába, nem érkezett válasz. Táskámat letettem a lakás ajtaja elé, és elindultam a kertet körbejárni. A kert annyira nem érdekelt, mégis kíváncsi voltam, hogy vajon hogyan boldogult, amíg én távol voltam. Szép veteményes jelezte, hogy hamarosan ehető a zöldborsó, a karalábé is szépen fejeledik, és nagy szárait nyújtogatja az ég felé a burgonya. Kaktuszházam mellé értem. Kívülről sértetlennek látom. Izgatottan haladtam az ajtó felé, ami a jó idő beköszöntével éppen nyitva is van. Megálltam az ajtóban, benéztem. Megdöbentő, hogy minden egyes darab egészségesen itt várt engem. Ki gondozhatta őket? Őt év nagy idő. Beljebb lépek, egyesével csodálom meg mindet. Néhányuk éppen virágzik. Leveszem a kabátomat, ami ebben az időben kissé talán már túlzás. Elérkezett tekintetem a nagy *Opuntia* bokorig. Látszólag nem nyúlt hozzá senki, amióta átültettem ebbe a nagy kétfenekű dézsába. Ez megnyugtat, legalább nem volt minden kín hiába. Lenyúlok egy polcra, keresgélek egy feszítővasat, de csak egy nagyobb fogó akad a kezembe. Felemelem, megnézem, majd elkezdem feszegetni az edény alját. A következő pillanatban az történik, amire vártam. A már kissé korhadt dézsának az aljából leválik egy dongadarab és így feltűnik egy nejlonszák, amit szétépek. Sértetlennek látom tartalmát. Belenyúlok, egy köteg pénzt emelek

ki elsőnek, de azonnal elindul minden veled együtt. Kicsúszik a zsák tartalma, le a földre. Összesen tizennégy köteg pénzt számolok, és egy másik nejlonzacskóban az arany ékszereket. Épségben megvan minden. Boldogan ülsz le, egy doboz tetejére, majd hátradőlsz, élvezem a pillanat örömét. Végiggondolom az elmúlt évek eseményeit, megérte! Értünk tettem, a jövőnkért. Mosoly húzódik arcomra, végre boldogan élhetünk. Vajon neki mit mondtak, hol vagyok? Mit mondok majd neki, ha hazajön? Talán megijed majd tőlem. Egyáltalán megismer majd? Megváltoztam, lefogytam, megöregedtem a szenvedéstől, a lelki kínzásoktól. Nem baj, ez már a múlt, C'est la vie – élünk a mánap, a holnapért. Boldogság járja át testem. – Ki maga, mit keres itt? – értek váratlanul a kérdések, de ami meglepett, hogy egy hatalmas vadászpuska két csöve is mintha ugyanezt kérdezte volna, amelyeket pont felém irányított a gazdája. – Hazajöttem, drága Tiara, itthon vagyok – hebegtem meglepetten.

– Ki maga? Rabló, betörő? Maradjon nyugton, rögtön jönnek a rendőrök.

– Ne! – kiáltottam és hogy nyomatékot adjak mondanivalómnak, fel is álltam, karjaimat felé nyújtottam. Ekkor egy éles dörrenést hallottam, és hatalmas lökést a mellemem. Az ütés ereje a falnak présel, fájdalmat érzek, de más nem, mégis valami megváltozott. Nézetem őt, még mindig nagyon szép. Vonásai az ijedsége ellenére is tündérmesébe illő. Amikor először megláttam őt, akkor határoztam el, hogy csak érte életem. Az eldobált pénz és az ékszerek soha jobbkor nem jöhettek volna. Ki gondolta akkor, hogy rám találnak, és úgy visznek el, hogy még elbúcsúzni sem tudunk egymástól. Csak annyit tudtam neki egy apró papírra leírni, hogy "Szeretlek, visszajövök!" Az ítélet kihirdetése után, azt hittem végleg összetörök abba a kínba, hogy nem láthatom őt hosszú éveken keresztül. „Büntársaim” mint kiderült, nem maguknak raboltak. Egy egész csoport bukott le velük együtt. Azt mondták rájuk, hogy ők a rendszer ellenségei. Velem nem akartak valamiért végezni, talán kinyomozhatták, hogy én véletlen kerültem csak ebbe az ügybe. De itt voltam, túl sokat láttam, hallottam. Meg akartak leckéztetni. Sikerült nekik. Nem adhattam hírt magamról, nem hívhattam kedvesemet, rokonaimat, barátaimat. Csak egy bezárt cellában élhettem börtönletemet. – Tiara!

– Én nem Tiara vagyok! Honnan tudja a nővérem nevét? Ő négy éve véget vetett az

életének, a kedvese miatt. Talán csak nem maga az? Én Erika vagyok, az ikertestvére. – Válaszolt könnyes szemmel, remegő ajkakkal. Istenem, pedig megírtam neki, hogy szeretem és visszajövök, csak tartson ki. Ismét körbenézek. Ő gondolhatta a növényeimet, kaktuszos könyvek a polcokon, azokból sajátíthatta el tartásuk fortélyait. Gondolataim megszakítva ekkor valami melegség öntötte el testemet. Lenéztem mellkasomra, de ekkor már meleg, piros vér áztatta ingemet. Előbbre léptem, majd leültem vissza a dobozra. Benyúltam a zsebembe, komótosan elővettem a szabadságos papíromat. Szétnyitottam, megmutattam, mint a fegyőröknek, de most már nem adott rá senki pecsétet. Nem mondta senki, hogy „Maga mától szabad ember”. Csak néhány csepp vér csordogált rajta, majd lecseppent a földre. Szótlanul állt előttem, szemében könnyek csillogtak. A füstölő vadászpuska, amit édesapámtól örököltem már a földön pihent. Meghallottam a rendőrautó szirénáját, de lassan, szép lassan minden elhallgatott körülöttem. Remegő ajkait mozdulni láttam, de nem hallottam már semmit. Talán felismert, igen. Közelebb jött hozzám, zokogva átkarolt. Éreztem testének illatát, közben láttam, ahogy megjelennek a fegyveres rendőrök. Mi lesz most? Még ülsz a dobozon, megszólalni nem tudok. Nézem őt, amíg fáradó szemeim bírják. Egy pillangót pillantottam meg, amint berepült a kaktuszházba, majd egyre közelebb röppen felénk. Megpihent a piros almámon, amit egy polcra tettem le, a dézsás *Opuntia* mellé, melybe még időben vissza tudtam csempészni és lezárni az elővett pénzt. Talán ő is megérezte valamit és megértett minden tragédiát, ami ebben a néhány másodpercben lejajlott? Kinyújtottam elgyengült karomat, ujjamat felé irányítottam, mire ő könnyed szárnycsapásokkal átszállt rá. Megbillegtette szárnyait, megmutatta szépségét, és várt. Gondolataimban beszélgettem vele. – Köszönöm, hogy megmutattad szépségedet, köszönöm, hogy megmutattad a szabadságot nekem. Várj még egy kicsit, hamarosan együtt repülhetünk Tiarához, a boldogság szigetére. – Majd felrebbent, és én könnyedén vele repültem. Pillangóként szálltam felfelé, láttam a földhöz kötött testemet és a lehunyt szemmel megpihent sápadt arcomat, láttam mindent, majd könnyed szárnycsapásokkal elhagytam a földi kaktuszházat, hogy megérkezhessek Szent Péter égi Kaktuszkertjébe.

Írta: JOKHEL Csaba

2012. július 02.

Túlélés

Régen, nagyon régen történt. Talán 20 éves lehettem, amikor megismertem azt az idős kaktuszgyűjtőt, akiről a történet szól. Életünk ebben az időben, egy rövid ideig hasonló kerékvágásban haladt. Nem telt el olyan hét, hogy ne hallgattam volna órákon át kaktuszokkal

k a p c s o l a t o s
t ö r t é n e t e i t,
é l m é n y e i t, de
ami a legjobbban
v o n z o t t,
azok inkább
a különleges
kaktuszi voltak.
Sokan ismerték
és nagyon
kedvelték is,
mert amelyek
k a k t u s z á b ó l
csak eggyel
több volt, abból
jószívéen adott
bárkinek, akit arra
érdemesnek tartott,

Schlumbergera truncata (karácsonyikaktusz)

Fotó: Kiss Csaba

így teljesíthette számára a legfontosabbat, a kaktuszok népszerűsítését, szeretetét és főleg elterjesztését. Kis növényeit a legrészletesebben dokumentálta: feltáblázta, feljegyezte a vetés idejét, hogy honnan, kitől kapta, de még azt is, hogy melyikből kinek adott.

Csak a növényei maradtak neki, semmi más. Nagyon egyszerűen élt, de mi nem láttunk semmit esetleges gondjaiból, mert mosolya mögé bújtatta mindennapjainak legapróbb problémáit is.

Ekkor már a munkám és magánéletem egyre kevésbé engedte, hogy hosszan meglátogassam, kaktuszokról beszélgetve üssük el az időt. Egy ilyen ritkuló látogatás egyikére indultam, amikor az utcájába kanyarodva döbbenet vettem észre, hogy egy sárga buldózer éppen abban a kertben dönti a falakat, ahová én készültem. Ekkor már szinte semmi nem volt abból a kis házból, a kertből és a kaktuszházból, ám mégis hevesen dobogó szívvel rohantam a gép kezelőjéhez, akire hangosan rákiáltottam: – Állj! Álljon meg! – Ordítottam, mint aki az eszét veszette.

Egyre többen gyűltek körém és hirtelen, talán nem is értették, hogy mi történt velem. Mire az egyik munkás talán megsejthetett valamicskét feldúlt lelkem rejtekeiből, és halkán, nyugodtan

mondani kezdett valamit. Semmit nem értettem a fülemben dobogó szívem lüktetésétől, de mivel láttam, hogy beszél és nyugalmat sugároz felém, így lassan én is megnyugodtam és elkezdtem hallani azt, amit mond.

– Kérem, nyugodjon meg! Mi a baj? Senki nincs a házban, mindenki elment.

– Hová? – Nyögtem ki valahogyan.

– Azt nem tudjuk, de már két hete dolgozunk itt. Nem tudjuk mi lett a volt lakókkal.

Talán nem is köszöntem, de erre már nem emlékszem, csak bódult fejjel lassan kihátráltam, mint aki nem ért semmit, csak látja azt, hogy az életben adódó barátságok

egyik fontos fejezete lezárulhatott. Megálltam az utcán, megnéztem a romokat, ahol oly sok boldog napot töltöttem el, és amely az életem derűs részévé vált, majd beültem az autóba és elhajtottam. Többé nem mentem arra, gondosan elkerültem azt az egy utcát. Nem akartam azt sem tudni, hogy mit építettek oda arra a helyre, ami fiatalságom egy meghatározó része volt.

* * *

Néhány év telt el, s abban az időben már bűnügyi helyszínelőként dolgoztam. Egy napon megszólalt otthonomban a telefonom. Kollégám és egyben barátom hívott, aki szokásához híven most sem köszönéssel kezdte mondanóját, de most még csak nem is azzal folytatta.

– Gyere, a főnök hívat!

– Baj van? Hisz nem is vagyok szolgálatban.

– Azt mondja, ez a téma nagyon is érdekelni fog.

Semmit sem sejtve gyors mozdulatokkal összeszedtem magam, hogy mielőbb indulni tudjak, amikor ismét megcsörrent a telefonom. – Menj a Kiserdőhöz! A fiúk már kint vannak. Csak nézzél szét, talán találsz valami érdekeset! Majd köszönés helyett letette a kagylót. A főnököm volt – talán a nyomaték kedvéért ő is felhívott.

Nem volt mese, mennem kellett. Hamar kiértem, pedig az időjárás nem kedvezett. Több napja havazott, és kíméletlen hideg lett. Néhány autómár ott állta helyszínek közelében. Leparkoltam, majd elindultam abba az irányba, ahol a többi embert is dolgozni láttam. Hideg volt, rettenetes hideg. Amint megláttak, néhányan elindultak felém. Üdvözöltek, majd rögtön a tárgyra tértek. – A szokásos. Ezen a héten, már a harmadik. Ebből rögtön tudtam, hogy ebben a kíméletlen időben, ismét egy hajléktalan ember lett a fagy áldozata. – Sajnos, nem kedvez az időjárás ezeknek az ágrólszakadt szerencsétleneknek. Menj arra a sátor felé!

Félrehajtottam néhány ágat, hogy közelebb tudjak menni a fák és bokrok között épített sátorhoz. Ha egyáltalán sáornak lehet azt nevezni, ami előttem állt. Deszkából, lemezekből, nejlontól és hullámpapírból összetakolt kalyiba, ami ugyan megvéd a szélről, de a nagy hidegtől nem. Közelebb mentem, a lábam elé sem néztem izgalmamban, csak előrébb, a „háza” összpontosítottam. Így esett meg az, hogy megbotlottam valamilyen. Lenéztem, és legnagyobb meglepetésemre azt vettem észre, hogy néhány télálló kaktusszal van beültetve egy kis sziklakert. Tudtam, hogy télálló, hiszen magam is gyűjtöm a kaktuszokat és ezeket különösen kedvelem. Annak a szélében botlottam meg. Lehajoltam, hogy megnézzem közelebről is. Nem kellett sokáig keresgélnem. A hó alatt a kisebbek bújtak meg, de a nagyobbakat még nem tudta eltakarni a szemem elől. Nem is tudtam mit gondolni hirtelen. Álmélkodásomnak egy hang vetett véget. – Gyere beljebb, itt is van valami!

Bementem. Már rutinos helyszínelő révén megszoktam azt a látványt, amire ilyenkor számíthatok, de itt valami mégis más volt. Kosz, szemét és rendetlenség helyett viszonylagos rendezettség fogad, sőt, hihetetlen, de igaz, kis polcokon könyvek sorakoztak egymás mellett. Közelebb léptem, hogy lássam, vajon melyek voltak azok a könyvek, amiket érdemesnek érzett megtartani, és talán időnként elolvasni. Néhány verses kötet mellett, csupa kaktuszos könyv! Télálló kaktuszok, agavék, pálmaliomok – olvasom az első könyv címét. Majd sorban a többi. Kaktuszok, pozsgás növények. Virágzó kaktuszok. Kedvelt kaktuszok és pozsgások. Kaktuszok. Fejemet jobbra-balra elfordítom, hogy jobban körbenézhessek. A körülményekhez képest rend, tisztaság uralkodott mindenütt.

Turbinicarpus viereckii

Fotó: KISS ÁRMIN

A „szoba” közepén békésen ott feküdt egy ember, valamit átölelve, aki minden bizonnyal az itt lakó volt. Ápolt embernek tűnik, nem mutatná semmi jelét az utcán, hogy egy önmagát elhanyagolt hajléktalan. Egy vaku villan felém, így darabig nem látok semmit. Mire ismét visszanyerem teljes látásomat, addigra már többen elhagyják a helyiséget, csak az orvos jegyzetel valamit, majd köszön és ő is elmegy. Ketten maradtunk társammal, de nem beszélgetünk. Nincs miről. Mindketten érezzük, hogy nem jó ez így, de tenni nem tudunk semmit. Valamikor bizonyára jobb napokat látott, művelődött, élt, most mégis idő előtt, értelmetlenül ért véget az élete. Nincs más hátra, mint nekünk is jegyzetelni, és megírni majd a jelentést. Hosszas csend és munka után megegyeztünk abban, hogy megosztva átnézzük azokat a dolgokat is, amikhez eddig nem fértünk hozzá. Kíváncsiak voltunk, hogy vajon mit takarhat az a nagy kupac, amit gazdája oly nagy gonddal betakar, és halála előtt még amennyire tudta, át is karolta. Sorban vettük le a takarókat, kabátokat. Ha saját magára terítette volna, akkor talán most nem kellene itt lennünk. Lassan közelebb érünk a talányhoz, az utolsó leplet is levéve megpillantunk egy akváriumot. Ez volt a sok pléddel, ruhával betakarva, nejlonnal befedve. Ami benne volt, azt védte a hidegtől, még annak árán is, hogy ő maga védtelenné vált a hideg átható erejével szemben.

Kaktuszok, igazi élő kaktuszok! Talán 30–40 darab. Egészséges, szépen fejlett növények. Precízen, gondosan feltáblázva. Nevük mellé írva, hogy honnan vannak, vagy kitől. Jobbra tekinttem, hogy belenézhessek annak az embernek az arcába, aki oly nagy gonddal nevelte ezeket a növényeket. Néztem, összeszorult torokkal, csak néztem. Gondolataimba mélyedve próbáltam régen látott arcának minden vonását felidézni. Hosszú idő telt már el az óta. A körülmények rátették bélyegét arcvonásaira, mégis felismerni véltem őt. Vajon mióta élhetett itt? Talán segíthettem volna rajta? Nincs mit tenni már. Visszanéztem a kaktuszokra. Feltűnt, hogy néhány kaktusz az időjárás ellenére éppen virágzik. Egy *Mammillaria plumosa*, amelyek a leglátványosabb bimbóit hozza ebben az időben. Találó, vagy éppen a sors fintora, hogy nevének jelentése, hópehely. Talán az átteleltetések mellett pont ennek a virágzását akarta a hideg ellen védeni? Nem tudjuk meg soha többé.

Az egyik névtáblán az én nevem is ott volt. Egy szép *Turbincarpus*-telep, amit valamikor én adtam cserébe neki, persze még magonc korában. Nem is gondoltam, hogy ilyen körülmények között is megőrizte. Most itt van előttem. Névtáblára írva a kaktusz neve és az én nevem, hogy mikor kapta.

A helyszínelés végeztével minden ment a maga útján. Lassan elindulhattunk hazafelé. Jólesett a hideg elől az autó melegébe menekülni. A jobb oldali első ülésre tettem azokat a könyveket és jegyzeteket, amit csak ki tudtam onnan menekíteni. A hátsó ülésen – összenyitva a csomagtartóval – pedig ott csillogott egy hatalmas akvárium, benne azokkal a kaktuszokkal, melyek életéért a saját életét is feláldozta.

Másnap visszamentem a helyszínre. A havazás elállt. A téli hónap ellenére szép napos idő lett. Egy teherautó ment előttem lépésben zötykölődve az úton. Lassan rájöttem, hogy egy irányba tartunk. A fák között egy sárga buldózer dolgozott. Pont olyan, mint amelyet néhány évvel ezelőtt láttam, csak most nem volt vélt okom sem kiabálni a kezelőjével. Csendben néztem, ahogy dolgozik. Felszámolta az illegális lakhelyet, a keletkezett romhalmazt feltette az autó platójára. Dolguk végeztével mindketten elmentek. Üres lett a környék. Egyedül nézelődtem még egy darabig. Összeráncolt homlokom mögötti gondolataimba merülve töprengtem az eseményeken, majd elindultam hazafelé.

Az idő előrehaladtával sokat gondolkodtam. Vajon mit is tettem, amikor elhoztam azokat a kaktuszokat. Jogtalanul eltulajdonítottam és ezzel megsértettem a törvényt és egy idős ember emlékét, esetleg a főnököm vagy a sors akarta így, hogy pont én legyek ott akkor, amikor szükség volt rám, hogy megmentsem a fagytól a szeretett kaktuszait? Tíz éve keresem erre a választ. Talán majd egyszer, lehet hogy nem is sokára megylelem a bölcsességet. Addig viszont kötelességemnek érzem, hogy neveljem őket, amíg erőm engedi.

Mammillaria plumosa

Fotó: Kiss Ármin

Ui.: A mai napon, egy helyi újság feltűnő címére lettem figyelmes: „Kaktuszok virágoznak a Kiserdőben. Az újonnan átadott lakópark melletti erdőben kaktuszok virágoznak egy kis területen. Csodálkozva álltunk a jelenség előtt. A növények kb. 10–15 évesek lehetnek. Hogyan kerülhettek oda? Senki nem tudta. A ritka természeti csodát a helyi Kaktuszkör vette pártfogásába ...”

Írta: JOKHEL Csaba

Érd

Kaktuszmesé

gyerekeknek

Hol volt, hol nem volt – mert, hogy minden mese így kezdődik – élt egyszer egy hatalmas kaktusz, akit a többiek csak óriásnak hívtak. Rá is ragadt ez a név, így is hívták már fiatal kora óta, pontosabban attól a naptól fogva, amikor betöltötte az 50. évét: Óriáskaktusz. Volt neki rendes neve, de azt nem nagyon tudták sem megjegyezni, sem kimondani. Így nem is próbálkoztak vele, nehogy rosszul ejtsék ki azt a két kimondhatatlan szót. *Carnegiea gigantea*, néhány régi barátja hívta így, akik már régen ismerték őt. Sokat látott ő már a világból. Jó néhány emberöltőt megélt, mégis nehezen tanult meg néhány fontos dolgot. Túlságosan fennhordta az orrát, nem nézte semmibe az alatta növekedő kis kaktuszokat. Sokszor mondta is harsányan: – Kik vagytok ti hozzám képest? Apró porszemnek látlak benneteket. Törpék vagytok, mondta nevetve. A kis kaktuszok, akik nem is voltak olyan kicsik, sokat keseregtek amiatt, hogy őket így bántja a leghatalmasabb kaktusz. Nem tehettek semmit, de arra hamar rájöttek, hogy nem is kell nekik az ő barátsága, mert itt lent többen vannak, és jól ellesznek egymással. Észrevették néhányszor, hogy odafentről hallgatják őket. Nem bánták, mert bíztak abban, hogy majd egyszer rájön az Óriás, hogy barátok nélkül nem élhet az ember, akarom mondani a kaktusz. Sok-sok év telt el, de az Óriáshoz csak nem tudtak közelebb kerülni. Voltak ugyan jobb napjai, de minden szebb napnak az volt a vége: – Nem értek még a legöregebb bordám aljáig sem.

Ez nem volt igaz, de hát mégiscsak ő fentről mindent jobban lát, jobban hall. Egyszer aztán meg is látott valamit. Sokáig nem szólt, csak hűmögött. Hiába kérdezték a kis kaktuszok, nem mondott semmit. Majd kárörvendően megszólalt. – Emberek jönnek, látom őket. Nagy port vernek fel. Biztosan értetek jönnek – kárörvendett az óriás.

A kis kaktuszok tudták mit jelent ez. Láttak már ilyet. Kiássák valamelyiküket és elviszik valahová. Csak bizakodhatnak, hogy egy szép kert díszei lesznek. Nagyon félték az emberektől, és csak abban reménykedtek, hogy nem pont őket viszik el. A porfelhő egyre közelebb ért hozzájuk, és már mindnyájan tudták, hogy értük jöttek. Csendben várták, mi lesz. Azt tudták, hogy nagy kaktuszokat nem visznek el, mert azok túl nehezek. Csak kisebb, mutatós, szép tövises barátokat vittek eddig el. Az óriás csendben bázsalgott ilyenkor, mert tudta, hogy hatalmas

termete miatt, rá nem ilyen sors vár. Az emberek kiszálltak autóikból, majd kivették puskáikat is. Mérgesek voltak, mert a vadászaton nem jártak sikerrel. Egymást okolták, de senki sem ismerte be, hogy valamiben is hibázott volna. Majd az egyik, a hosszú vita után megszólalt. – Ne okoljátok egymást semmiért! Megbeszéltük, ez a mi napunk. Látjátok azt a nagy kaktuszt? Ki találja el innen a jobb karját?

Mire besötétedett, a por elült, nem maradt más utánuk, csak az óriás fájdalmas nyöszörgése, aki akkor már a földön feküdt a többiek között. – Jaj! Mi lett velem? Itt fekszem darabokra törve a földön. Végem van!

– Ne sírj óriás! Rendbe jössz, hidd el. Gonosz emberek voltak, de nem mindegyik ilyen. – De mi lesz velem így? Csonkán, félkezűen, összetörve!

– Majd idővel növesztesz másik kezet magadnak. Addig meg itt vagyunk mi neked, a barátaid. – Ti? A barátaim? Nevetnem kell! Senkik vagytok hozzám képest! Méghogy a barátaim? – Majd elhallgatott, jajgatását sem hallották többet.

Telt, múlt az idő, majd egy este végre megszólalt. – Tudjátok, nekem csak ti lehettek a barátaim. Nincs senkim! Valamikor réges-régen egy madár, iderepítette azt a magot, amiből hosszú évek során felcseperedtem. Egyedül voltam, és sokszor magányos. Testvéreimről mit sem tudok, ha egyáltalán élnek valahol ebben a világban. Amikor megjelentetek mellettem, csodálva néztem, ahogy hétről hétre egyre szebbek, nagyobbak vagytok. Irigykedve csodáltam mesés, színes virágaitokat, ami nekem nem adatott meg valamiért. Pedig mennyire vártam, hogy a zümmögő méhek, esetleg a kis madarak az én virágaimat is körbejárják, megcsodálják. Bánom, hogy gonosz voltam veletek. Kérlek benneteket, bocsássátok meg.

A kis kaktuszok szóhoz sem jutottak meglepetésükben. Várták azt a napot, mikor végre barátjuknak nevezi őket Óriás. Ettől a naptól kezdve együtt nevettek, örültek mindennek. Ahogy eljött az idő, mindegyik virágot bontott, majd megtörtént a csoda, és Óriáson is hatalmas virágok díszlettek egy szép napon.

Ekkor jött rá, hogy barátok nélkül az élet mit sem ér. Nagyon sajnálta, hogy barátaival, olykor nagyon csúnyán bánt, most mégis mindenki együtt örült, hogy csodás virágai díszbe öltöztették összetört testét. Itt a vége, fuss el véle!

Írta: JOKHEL Csaba
Érd, 2011. 10. 29.

• VERSEK •

Kaktusz himnusz

Áldott legyen a természet csodás tette
A Föld jussa lett a Nap életét heve
Sivatagban, hol nem önti felhő levét
Állatok, növények szűken kapják kegyét

Minden talpalatnyi helyen növény zöldül
Sziklák közt, hol más már nem él meg, kaktusz ül
Nem esd hús esőért, más életető nedvért
Napi küzdelmet vív gyötrelmes életért

Szorgosan gyűjtöget, tartalékol vizet
Mohó, mert különben életével fizet
Beoszt minden cseppet, nem pazarol pusztán
Ez drága kincs hegyen, sivatagban, pusztán

Gondos ápolója sok kis utódjának
Gyümölcsével juttat étket faunának
Virágport, nektárt is mindent, mi kellemes
Bármely állat legyen, ha szándéka nemes

Ha rút, aljas módon életére törnek
Jó hasznát veszi a testre szabott törnek
Ám ha ez nem segít, szétszór ezer magot
S maga körül újabb életeteket alkot

Élettere nemcsak sivatagi világ
Fagyos, zord tájon is nyílik rajta virág
Ellenáll a jégnek, hónap, szélviharnak
És nem csak egyedül, itt is sokan vannak

Ha kell, felköltözik ormok tetejére
Mely lény, ha nem ő a túlélő? – elvégre
Szomjoltó, friss vizet felhőkből nyalogat
Napsugarat föntről elsőnek csalogat

Ózondús lég lengi körül egész testét
A csillagos égbolt köszön rá: Jó estét!
Az éjszaka sötét, álcázó leplében
Megnyugvás lesz újra meg újra lelkében

Számára ős esőerdő sem idegen
Itt nem kell gyötrődni halálos hidegen
Nap heve nem süti, de fényt kap eleget
Kaktusz itt a fán él, így kap langy meleget

Vízgőzben, párában, homályban vegetál
Gyümölcse felnyíló, finom csemegetál
Magvait kínálja trópusi madárnak
Melyek így mehetnek hetedhét határnak

Óceán partján is tengeti életét
Szerényen szenved a sors ítéletét
Ellenáll dús sónak, morajló hullámnak
Tüzes nyílként izzó, cikázó villámnak

Tátongó szakadék kőfalain „kotlik”
Jaj, ki érte mászik, s véletlen megbotlik
Ám szépsége miatt itt sem lehet nyugta
Halvány reményt hozhat a megváltó napnyugta

Kufárok, kik ritka egyedet találnak
Átadják e kaktuszt lassú kínhalálnak
Mint szívet, tépik ki ősi anyaföldből
Színe vált fakóba üde smaragdzöldből

Ha tovább viheti ősei vonalát
És nem szakítják szét élete fonalát
Minden új tavasszal új álmot építhet
Sivár sivatagot sok virág szépíthet

Szorgos rovarhad száll virágról virágra
Mind újabb nemzedék jön a napvilágra
Változik az idő, maga is változik
Vadabb lesz, kegyetlen, ezért nem kárhozik

Vadnak mutatkozik, de nem árt egy léleknek
Jámor békességben mellette élhetnek
Nem támad, nem is árt, fegyverével sem szúr
Rontó láb rátapos, legfeljebb visszaszúr

Marcona külsőben szelíd lélek lakik
Szépségét, kegyeit keresik valakik
Éltető sugarak, vagy hűsítő árnyak
Tárt virága felett repdeső szárnyak

Szerte, ahol él a természet szeszélyes
Rá egy éhes száj, vagy bőséges aszály veszélyes
De próbára teszi ritkán bő áradás
Épp úgy a másik vég, teljes kiszáradás

Menedéket nyújthat egy sziklarepedés
Néha nem marad más, fohász vagy epedés
Rosszabbnál rosszabból, ha lehet, részesül
Északon majd megfagy, délen száz része sül

Tűri a természet ezerszínű arcát
Ám minden kaktusznak meg kell vívni harcát
Sivatagban, hegyen, bárhol a világban
Új élet ölt testet a kaktuszvirágban

Kiss Csaba

Érd, 2012. január 18.

Cactus-actus

(bökvers)

Minden kaktusz csínja, bája,
Ha tövises sok bordája,
S gömbölyödik fari tája –
Vele nő a tarifája.

Zsenge zöld a csúcsfertálya,
Bimbót bont ivari tája.
Nem vonzza más paripája,
Sem a faipari pályá.

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2011. január. 18.

Tövis rajta ezer mered,
Érinteni alig mered.
Jó messze tartsd a tenyered,
Töviscsatát nem te nyered.

Vele keresed kenyered?
Mikor magját mind kinyered,
Meglél eret, véred ered,
S megbánja majd aranyered!

Arthrocerus, a brazil gyertya

(szabálytalan szonett)

Brazíliában, hol a zord vidék sok ezer mérföld
Itt él, ám ritkás növényektől a táj nem zöld
Eledele kristályhomok, mint rabszolga éhbér
Érdemes hát megragadnia mindent a létért

A lét az izzó meleg, a ritka s csekély eső
Gyökere oldott tápot untalan kereső
Nincs enyhet adó árnyék, csakis az éjszaka
Melyben virágja árad, s akár a méz szaga

Egyre jobban szenved homok és sziklák között
Szinte zúgja esdő hangját, amint az üldözött
Gyötrelmes létét hajlékony páncéljában tartja

Nincs már körötte védőn puha, pehelytoll-pázsit
Mint kicsi testvérén, s nem kap virágéért gázsit
A fájó ízületes, tövisborzas, bájos brazil gyertya

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2012. június 02.

Arthrocerus spinosissimus
Fotó: Katona Zoltán

Kaktusz egyed

Kaktusz taxon vagy, vagy csupán egyed
Neved latin, nem a magyar Egyed
Pihenésed évente egy negyed
Szépséges, szürös – jellemző jegyed

Ápolnak, biztatnak: Igyad, egyed,
Jó „anyagot” alul, felül vegyed!
Így virulni méltóztatik kegyed,
Szép habitusod még szebbé tegyed

Nem bántja sok színes, pompás hegyed
A megporzó dongód, méhed, legyed,
Bíztatsz kolibrít: „Tömjed a begyed!”
Ettől duzzad magházad – szép „szegyed”

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2005. december 25.

Én, ha kaktusz lennék

Én, ha kaktusz lennék
Virágot bontanék
A virágaimnak
Díszvázává válnék

Tele életnedvvel
Tövishűm óvna
Ki leszakítaná
Előbb-utóbb bánná

Aki otthont adna
Háza éke lennék
Virággal s anélkül
Neki díszleznék

Szerényen pihennék
Fagyban és hőségben
Újra kivirulnék
Tavaszbán és őszben

Tövis, virág – két szerv
Mint fegyver és ékszer
Vadság és báj – kényszer
Ígéznek ezerszer

Tövispárnám gyapjas
Gyökerem oly kényes
Kilátszik a bordám
Sok napfényre éhes

Honom Amerika
Sivatag, őserdő
Fennsík, hegyek orma
Völgyek és a lejtő

Édes őshazámban
Nem becsülnék sokra
Az Óvilágban van
Léteimnek jobb sorsa

Csúcsformám a régi
Lapos, gömb meg pózna
Néha bokrosodom
S nővök, mint egy nagy fa

Töviseim kuszák
Horgas girbe-gurbák
Egyenesek s csupán
Ritkán vagyok pusztán

Termésem, ha érik
Jut földnek, madárnak
Szomját, éhét veszi
Vadnak és vándornak

Néhány mag, ha serken
S vérem tovább viszi
Hagyd az anyaföldben
Vénnek cseperedni

Rossz híreket keltevé
Aki nem kedvelnek
Noha nem ártok én
Egyetlen egy lénynek

Nem szűrném, ki engem
Sohasem bántana
Minden tövishegyem
Bársonnyá változna

Kínálnám virágom
De csak kis időre
Gyönyörködj és várom
Szeress meg örökre!

Én, ha kaktusz lennék
Szeretetre vágnék
S bizarr szépségemmel
Szívekbe lopódnék!

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2011. február 06.

Fotó: JÓKHÉL Csaba

Kaktuszok és állatok

Bagoly (*Glaucidium brasilianum*)

Tollas arcú fülesbagoly kaktuszt keres
Melynek magassága közel tízemberes
Kaktusz öt nem vonzza, az csak „alávaló”
Hanem a rágcsgáló: a „rágcsálni való”

Odvat váj vagy talál fönt a csúcs közelben
Jól álcázza magát tövisrengetegben
Nesztelenül lecsap, eljön a végóra
Az egér nem számít ily egérfogóra

Béka (*Pachymedusa dacnicolor*)

A béka szeretne kaktuszok közt élni
Tikkasztó melegben, hús tóban henyélni
Előbb kövön sülni, majd jót evickélni
Kaktuszgyümölcsöket legyektől kímélni

A gyümölcsön a légy mancsait dörzsöli
Nem zavarja, ha a nap heve pörzsöli
A béka ugrana bekapni a legyet
Nyársalva érezné kaktusztövishegyet

Bíbortetű (*Coccus cacti*)

A bíbortetű a kaktusz nedvét szívja
Saját maga levét emígy pirosítja
Rá is fázik ez a vörös parazita
Festék lesz belőle, ez nem lehet vita

Rátelepszik nyomban a kaktusz bőrére
Mint a szomjas száj a csurig telt bőgrére
Hiába ily ivós, nem sörös, nem boros
Noha vérvörös lesz, de még sem bíboros

Burgonyabogár (*Leptinotarsa decemlineata*)

A burgonyabogár kerüli a kaktuszt
Mint a rengeteg hold a gyűrűs Szaturnuszt
Pedig Colorado nincs messze Texastól
Mint hámozott krumpli a zsíros lábastól

A kaktuszok földje és a krumplimező
Közel van egymáshoz, (tudja a filmező)
Mégsem megy a bogár kaktuszzöldet enni
A tövis aljára nehéz petét tenni

Denevér (*Myotis lucifugus*)

A denevér mindig önmagától függne
Éjszaka repülne, nappal fejen csüngne
Élhet anyatejen, kaktusznedven, meggyen
Akár vérnarancson, ámde ne vér legyen

Ihat kaktusznektárt, kaktuszfülegelevet
Bármelyik kaktuszra ultrahangot vethet
Hogyha kedve támad, tövisekre szállhat
Sikerrel landolva rajtuk fejre állhat

Dolmányos hangyász (*Tamandua tetradactyla*)

Dolmányos hangyász nem igényel fogászt
A fogfájás miatt sosem rebeg fohászt
A hangyák rettegik a ragacos nyálát
Míg mások irigylik a nyelvtechnikáját

Kár, hogy a hangyákat nem kaktuszon nyalja
Kaktusz magja őket milliós szám csalja
Egyetlen nyalással hangyátlánthatna
Tövisre nyelvében hangyasav hathatna

Dongó (*Bombus muscorum*)

Motorként zúgó dongó, bejár sok hektárt
Olaj helyett fogyaszt kaktuszvirágnektárt
Rimszkij-Korszakov a Dongót komponálta
Mikor a fullánkja épp farba találta

Korszakov azt hitte kaktusztövisbe ült
Kínjában a téma az ajkán felcsendült
Mégsem másította meg a zenecímet
Hisz a dongó és nem a kaktusz „seggített

Egér (*Peromyscus eremicus*)

Nem győzi koptatni fogait az egér
Ha rágcsgálhat, neki szinte bármit megér
Lehet az kaktusz vagy annak a gyümölcse
Lényeg, hogy az időt fognyűvéssel töltse

Nem akadály erős maghéj, szúrós tövis
Csócsálja, zabálja, akkor is, ha bök is
Éhes gyomra korog, a foga csikorog
A kaktuszmag ropog, állkapcsa nyikorog

Fakusz – Kutya

Fakusz (*Certhia familiaris*)

Görbe csőrű, karmú a formás kis fakusz
Kérgesebb törzsre vágy, mint a sima fikusz
Számára inkább egy kókusztrzs a fókusz
De jobban megfelel minden szűrős kaktusz

És amikor kúszva kaktuszokon mászna
Ő sem lenn jobb, mint a Deákné vászna
Létrafokként nőne minden öles tövis
Jobb az, mint fakírnak bármely szöges öv is

Gébics (*Lanius collurio*)

A gébics a kaktuszt furcsa mód fürkészi
Nyárs töviseire zsákmányát feltüzi
Húzogatja rá a hernyót, legyet, lepkét
Hogy később egye meg szép sorban, egyenként

Kaktuszrengetegben sok jó tövis fakad
Melyre a tartalék, mind horogra akad
Kaktusztövis híján lenne jó a karó
Tövisszűrő gébics - nekik „jóakaró”

Gyapjastetű (*Pulvinaria vitis*)

Befészkelik magukat tömött, tömör dögök
Fehér áruhában, mint pöttöm ördögök
Csendben szívnek tövis tövén, egymás hátán
Kaktuszokra miért rendelte a sátán?

Nagy bajban lesznek majd a rút paraziták
Ha a kaktuszt tőlük gyapjútalanítják
Vagy el kell futniuk, mint juhoknak reggel
Birkanyírás után totál pucér seggel

Hangya (*Myrmecocystus mexicanus*)

Izegnek-mozognak, sűrögnek-forognak
Fürgén cikáznak vagy egy sorban haladnak
Mint pergő kis magvak, sokszor olybá tűnnek
Kaktuszmagot csennek, nem tartják bűnnek

Elhordják a finom, tápdús csemegéket
Jobb sorsra érdemes kaktuszcsemetéket
Ha kaktuszok között megjelennek hangyák
Egy kis irtószerral - tétlenül ne hagyják!

Kecske (*Capra hircus*)

A kecskék zabálnak, mindent összerágnak
Jaj, a napra váró, kinyíló virágnak
Előbb érkezik a kecske rágó foga
Lehet az akár egy kecskerágó boga

Ha nincs már más csak épp egy kaktusz virága
Harap a vén kecske, itt semmi sem drága
Ha egy Lophophora az útjába kerül
Eszik, alszik s vadtól öröklétbe merül

Kolibri (*Loddigesia mirabilis*)

A nektár szerzését el sosem napolják
S a kaktusz virágát fenéig csapolják
Hátra és előre szárnyakkal cseplülnek
Olyan gyorsan váltva, hogy állva repülnek

A kaktusz nem vár el hajtás- vagy szár nyalást
De virága felett türi a szárnyalást
Nyalnak, szívnek, nyelnek a mohó kolibrik
Kis begyük, akár egy feneketlen ibrik

Kukóka (*Geococcyx californianus*)

A kukóka inkább szaladgál, mint repül
A fészkevel együtt kaktuszra települ
Nem gyűjti a kaktuszt, virága sem vonzza
Bezzeg a gyíkokra a frászt is ráhizza

A kaktusztövisre ő rá sem hederít
Fészekrakás közben bárkit kipenderít
A kelő kukóka meg nem egy géniusz
Rögtön dob egy hátast - mit neki egy kaktusz

Kutya (*Canis familiaris*)

Kaktuszba botlik egy eb kutya-futtában
Rögtön kutyagumit pottyant fájdalmában
És ha már ráakadt, nyomban felszenteli
Saját kutya-fája spriccel léssen teli

Dolga végeztével így tovább kutyagol
Minden oszlopkaktuszt körbe meg-megszagol
Mint egy kiveret kutya, úgy lógatja orrát
Ott is hagyja mindet, mint eb a Szaharát

Lepke (*Morpho peleides*)

A lepke a legtöbb lepkefogón kifog
Ha a vízbe kerül, pillangózva robot
Pödörnyelvvél nyalja virágkelyhecskéket
Éjjeli pillangót, tarka ülepkéket

Ha egy kaktuszvirág kerül az útjába
Nagyokat nyalint a kehely mély kútjába
Körbetapogatja bibe, porzó szálát
Közben bemutatja a lepketánc gálát

Medve (*Ursus arctos*)

A medve talpa ihlette a névadót
Mikor a terepen töltött egy évadot
Látta a kaktuszt és a medve lábnyomát
Ezért nevezte el így az *Opuntiat*

A medvetalpkaktusz, vagyis *Opuntia*
Egyetlen tagja is rengeteg uncia
A fügekaktusznak finom a gyümölcse
Mondta ezt régebben a haza nagy bölcse

Meztelencsiga (*Limax maximus*)

Éjjel portyázik e falánk csúszó-mászó
Friss kaktuszajtásokra ádázul vadászó
Mindenütt csíkot húz, amerre csak halad,
Mely fényes, mint a sín, melyen vonat szalad

Nem megy segítségért semelyik komához
Nekivetkőzik a kaktuszlakomához
Összenyalaz tövist, bimbót és virágot
Mindegy neki mit rág, kaktuszt vagy csirágot

Méh (*Apis mellifera*)

Kaktuszvirágnektárt a méh mohón falja
Közben bibét poroz, s herét lépze csalja
Vesztett fullánkjának hült helyét sajnálja
Kaktuszvirág kelyhét fenéig kínálja

Él is vele a méh, amennyit bír, elvisz
Rázza magát úgy, mint a rockkirály Elvis
Bundáját, kosarát színültig tölti
Nektárszívó nyelvét motollaként ölti

Musztáng (*Equus ferus*)

A prérin szabadon vágathat a musztáng
Eltaposhat bármit, lehet kaktusz, puszpáng
Ha örülni akar, és nem szomorodni
Főleg nem egy életre lenyomorodni

Az *Echinocactus texensis*t kerülje
A patája alá véletlen se gyűrje
Tudja ezt a musztáng, az igazi vadló
Mert a patkó helyett kaktusz mégsem való

Nandu (*Rhea americana*)

A nandu lábanként jól jár három ujjon
Hogy kaktusztöviseből belé kevés jusson
Ha mégis elvétí és kaktuszcserépre lépdel
Kínjában azonnal páros lábbal térdel

Ilyenkor túsarkú lábbelije lehet
Amelyben feszengve néhány lépést tehet
Szállni nem tud, de ha tövisre penderül
A farba szúrástól szárny nélkül repül

Nyílméregbéka (*Phyllobates terribilis*)

A nyílméregbéka kaktuszt sosem eszik
Bromélia tölcser vízébe petézik
Mikor egy indián vadászatnak hódol
Nyílméregbékáról előbb mérget csapol

Sikeres vadászat jól jön a kaktusznak
Legelőik patái kevesebbet zúznak
A nyílméregbéka nem túl sokat tehet
Zaklatása miatt csak mérgesebb lehet

Őszapó (*Aegithalos caudatus*)

Az őszapó büszke hosszú tollfarkára
Szerencse, hogy nincs a repülés kárára
A kígyón kívül ám sokan irigyelnék
Féltestnyi farkkal, hogyha ingerelnék

Nincsen semmi köze a kaktuszhoz persze
Csak a *C. senilis*nek szintén ez a neve
Míg a kis madárka szállhat senilisre
A kaktusz nem nőhet őszapó fejére

Pillangó – Sün

Pillangó (*Papilio machaon*)

Nektár illatára érzékeny pillangó
Mint kecses, hullámzó erotikus tangó
Úgy repül virágra, amely nem lappangó
És benne a nektár üde, friss – nem pangó

Mint kitárt tenyér, ad a kaktuszvirág
Él is a jussal az egész rovarvilág
Kiváltképp a lepkék, nyelvük, mint szivornya
Kaktuszvirágnektár nekik kész tivornya

Pinty (*Fringilla coelebs*)

A pinty a csőrét kaktuszmagon edzi
A lárvákat kaktusz tövisével pedzi
Darwin megcsodálta a sokféle pintyet
Mely, ha lárvát talál, jó nagyokat rittyent

A kaktusztövise úgy gyűjti a lárvát
Fűzi, mint saslikra többihez az árvát
Vigyázza a kaktuszt, minden jó dárdáját
És áldja a szűrszerszámadó gazdáját

Poszméh (*Bombus terrestris*)

A poszméh nem darázs, nem is diri dongó
A kaktusznektárért mód felett rajongó
Nem várja a múlt, hervadt pipacscongást
Elkerül előtte dévaj kicsapongást

Még csak nem is madár, nem pici poszáta
Nem került semelyik költő eposzába
Bezzeg a kaktusz virágpleponzza
Legyen az *Cereus* vagy éppen *Denmoza*

Pók (*Araneus diadematus*)

Kaktusz tövisein hálót sző mind a pók
Gömb potrohú mérges pókanyók s pókapók
Cikáznak a hegyek és a tövisek közt
Feszés kötéllhidat húznak sréhen s szemközt

Koncentrikus körök gyűrűznek sorjában
Rovarok osztoznak egymás balsorsában
Kaktusztövisek, rajt éber pók is mered,
Rezdül a háló, s a többit már ismered

Prérifarkas (coyote) (*Canis latrans*)

Zsákmányszerzés közben, kaktuszokat kerül
Fáj a tövisszúrás? - már késő, ha kiderül
Nem szereti, hogyha a bőrét spékelik
Pláne, ha sok ezer tüvel is lékelik

Bundája, ha kócos, s visket is a bőre
Kaktusztövist használ a fészülködőre
Jól mutat a fészült, új bundafrizura
Ő így a préri legelegánsabb ura

Puma (*Puma concolor*)

Kaktuszra nem mászik sohasem a puma
Egyetlen tövis is végzetes trauma
Várja, míg a préda lemászik a csúcsról
Akkor annyi neki, rögtön be is fuccsol

A puma apu ma puma anyut várja
A távolságot köztük rövidre zárja
A karma horgas, mint a kaktusztövis
Nem azzal, de mégis jó nagyokat döf is

Sas (*Spizaetus ornatus*)

A sas szeme a prérin kilátót keres
Mely magas s legalább tizenhat méteres
Saguaro csúcsán landolnak a karmok
Hanyatt-homlok menekülnek apróbarmok

Gigantikus kaktusz oldalában odvak
Magaslesről abból messze kutakodnak
Senki sem próbál kaktusztövist mászni
Saguaroról így a legjobb vadászni

Sün (*Erinaceus europaeus*)

Kaktuszok közt néha a kis sün sündörög
Elvegyül közöttük, néma, nem dübörög
Az oszlopkaktusztól kis naiv sün kérdé:
Miért nem gömbölyödsz te is tövisgömbbé?

Tudod, ha mindketten emígy védekezünk
Sosem kaphatják el fejünk, lábunk, kezünk
Kiket töviseink, ha jól összeszúrunk
Fájdalmukban mindent összevissza túrnak

Szarvasmarha – Vikunya

Szarvasmarha (*Bos primigenius taurus*)

Egyik szarvasmarha sem lehet oly béna
Hogy azt el is higgye, a kaktusz is széna
Ha nincs az ínyére: nyelve rosta legyen
Nézzen orra alá, mikor, mit is egyen

Nagy kaktusz a nyelvén, mint hatalmas pirszing
Oly érzés lenne, mint fakírnak a tréning
De ha le is nyeli, visszaöklendezi
Így a tövisszúrás duplán élvezheti

Szender (*Macroglossum stellatarum*)

A szender, ha álmos, nappal szenderedik
A kaktuszvirágra éjjel penderedik
Körbejárja, billeg, szárnyaival tapsol
Benyal a virágba, jó nagyokat habzsol

Óvatosan repdes az éj sötétjében
Színe ezért szürke, barna vagy épp ében
Az a szender, amely nem tanul szenderül
A madarak által jobb létre szenderül

Tarajos süllő (*Hystrix cristata*)

Büszke tarajos süllő, mikor a napon sül
Tövisszarvát jobban érvényesül
Sugarasan mered millió irányba
Mint a kaktusztövis – körbe, karikába

Ha más lény közelít, ám sanda szándékkal
Röptül a tövisnyíl nem épp ajándékkal
Mint ahogy a kaktusz törtövisre nyársal
Gazdagabb lesz bőre ezer tövistárrsal

Teju (*Tupinambis teguixin*)

Kevesen ismerik a gyíkserű tejut
Őserdő, hegyvidék, sivatag, mit befut
Amazonas mentén mindenhová lejut
Kaktuszgyümölcs gyűjtéshez nem használ kenut

Amelyik a kaktusz gyümölcsét megeszi
Hátulján a magot időnként kiteszi
Fürge lábaival addig-addig lótfut
Amíg egy indián gyomrába belejut

Termesz (*Coptotermes formosanus*)

A termesz óriás sárvárat barkácsol
Nem azért, hogy majdan itt sok kaktuszt ápol
Termeszvárba kályha, klíma nem hiányzik
A termesz termosztát jelesre vizsgázik

Vízet sem isznak, nem úgy, mint a kaktusz
Mely esőt követve úgy vedel, mint Bacchus
Semelyik kaktusznak nem kell a termeszvár
Nekik kell a nektár, mit minden termesz vár

Tüskés pikó (*Gasterosteus aculeatus*)

A tüskés pikó akváriumlakó
Napi vízigénye legalább fél akó
Azért van tüskéje, s hija a fogának
Hogy a lakótársát kiszúrja magának

A kaktusz is lehet üvegházi lakó
Napi vízigénye tán hozzá hasonló
Míg a pikó körül van a nagy úsztató
Ám ez a kaktuszon belül található

Tukán (*Ramphastos sulfuratus*)

Őserdő lombjában bújna ma tukán a
Fán, majd ugrálgatna, tövises Matucana
Kaktuszok termését keresve s találva
Jót lakmározna, s jobb híján továbbállna

Hírheht mongol vezér, a nagy Batu kán a
Hordának nem mondhatta, hogy a Matucana
Gyümölcse oly finom, s erőt hamar adna
Aki ezt enne, halhatatlan maradna

Uhu (*Bubo bubo*)

Ha az uhu bagoly pápaszeme rendben
Szürke egeret is lát a rengetegben
Vagy ha a prérin él, felszáll a kaktuszra
S kezdődhet a csúcsról az apróvad mustra

Bármelyik óvatlan, szeleburdi állat
Által lesz gazdagabb a friss húskínálat
Elkapja, ebédre keresztben kajálja
Aztán vacsorára újra viszontlátja

Vikunya (*Vicugna vicugna*)

Mikor a vikunya nyugton legelészik
Közönséges füvel gyakran megelégszik
Kerüli a kaktuszt, pofatetoválast
Akupunktúrától óvja a szájpadrást

Pirszinget sem akar torkára, nyelvére
Megborzong kaktuszra, tövisre hegyére
Vikunya gúnyját félti s meri hinni
A tövis sem szeret más bőrben lenni

Írta: Kiss Csaba
Érd, 2011. február 01 – július 01.

Locsolóversek

Ha a kaktuszt locsolom

Ha a kaktuszt locsolom
Mindene elázik
Ha viszont csak öntözöm
Virága pompázik

Sivatagban jártam

Sivatagban jártam
Aszott kaktuszt láttam
Tovább akart aszni
Szabad-e locsolni?

Hattoria gaertneri (húsvétikaktusz)
Fotó: SZEGEDINÉ BENKŐ Ágnes

Kaktuszmagot vetettem

Kaktuszmagot vetettem
Húsvétra kikeltettem
Sűrű lett a vetésem
Még sincs ellenvetésem

Kaktusz ül a fűben

Kaktusz ül a fűben
Szomjan szundikálva
Kaktusz talán beteg vagy?
Hogy már nem is iszogatsz?
Kaktusz hopp! Kaktusz hopp!
Harmatvízzel locsolok!

Ég a préri

Ég a préri, száll az enyhe pernye!
Kaktuszvirág, permetezhetlek-e?

Nyuszikaland

Erdőn-mezőn kinyílt a bársonyos barka
Sivatagban meg a kaktuszok virága
Félénken remeg a húsvéti nyúl bajsza
Véletlen az orrát a tövisbe nyomja
A szúrás nyomai Húsvétra eltűnnek
Legyen hát kellemes neki is az ünnep

Húsvétikaktusz

Húsvét környékén bontogatja
szépséges viráglepleit a *Hattoria gaertneri*
A locsolókkal, és a csokoládétojást
hozó nyuszival a kapcsolata partneri

Kerestelek

Kaktuszházban jártam
Medvetalpat láttam
Mögötte egy lányka
Szeppent haloványka

Szóltam hozzá szépen
Ilyesféleképpen:
Kerestelek éppen
A számítógépen

Nem voltál a neten
Így ápoltan s netten
Rögtön hozzád mentem
Locsollak is menten

Írta: Kiss Csaba
2011 áprilisa

Kaktuszrigmusok

- Nem régen lett ismert a csodaszép virágú, varacskos *Ariocarpus bravoanus* (brávoánusz)
Ezt nem verselhette meg Pannonius, és nem mondhatták neki: Bravó, Janus!
- Fehér pöttyös, nyolcbordás és tövistelen az *Astrophytum asterias* (ászteriiász)
Csillagkaktusz ugyan, de nem az égben ragyog, mint egy éteri ász
- Pompon pöttyökkel, aranyló tövisekkel díszes az *Astrophytum ornatum* (ornátum)
Kénsárga virágékeivel a csillagkaktuszok között igazi galaxis formátum
- Az óriás méretű, égbe szökő oszlopkaktusz a *Carnegiea gigantea* (gigántea)
Arizonában és máshol is tudják, hogy nem ebből készül a kínai tea
- Dél-Amerika kösviatagában éli világát ez az érzékeny, telepes *Copiapoa dealbata* (dealbáta)
Szinte szürke szigetekként, százával szerteszét szórtan szaporodik szende alkata
- Chilében honos, kövek közt otthonos, rendkívül csinos a *Copiapoa decorticans* (dekórtikansz)
Mikor a terepen jársz, a szomjúságtól kiver a frász, vizet iszol, de bort kívánsz
- Mélyen ül a sárga virágban a kis fehér bibe, ezért neve: *Corryocactus brevistylus* (brevisztílusz)
Akár Verne regényében Nemo kapitány fantasztikus tengeralattjárója, a Nautilus
- Buzogánymedvetalp a neve, mert hozzá hasonló a *Corynopuntia parishii* (páriasi)
Lehet, hogy már szinte mindenkiből, de belőle még nem készült marhaparizsi
- Karcsú, hengeres szárú, elegáns megjelenésű a *Coryphantha erecta* (erekta)
Úgy simul a számára megfelelő tájba, mint tenyérbe a míves beretta
- Ha elindulsz felkutatni, hogy valójában hol él a *Coryphantha hintoniorum* (hintoniórum)
Meg ne feledkezz róla, hogy sok más egyéb mellett legyen a hintón biorum
- Sem állatot, sem embert még sohasem molesztált a *Cylindropuntia molesta* (moleszta)
Csendes, mint egy soha meg nem szólaltatott barokk-kori, porlepte cseleszta
- Előbb-utóbb akkora lesz a leghatalmasabb *Dendrocereus nudiflorus* (nudiflórusz)
Hogy szabadtéri koncertet adva elférne alatta egy száztagú dundi kórus
- Korbáckaktusznak is hívják, de nem ver senkit a *Disocactus flagelliformis* (flágellifórmisz)
Ha mégis sikerül beleverned az orrod, már felesleges, hogy napestig ordíts
- Aranyló sárga tövisű, méteres gömbkaktusz az *Echinocactus grusonii* (gruzóni)
A bátor kaktuszgyűjtő vejek tréfásan anyósülésnek is szokták gúnyolni
- Szikkakemény gömb acélos tövissel a lönyomorító *Echinocactus texensis* (texenzisz)
Az a pata, amely vágatában vaktában taposva rá is lép, szörnyű véghez visz
- Szép kis csoportot képez egyben, ha jól él a hegyen az *Echinocereus arizonicus* (árizónikusz)
Ha nem figyelsz éberen és ráülsz, a tövisseit a bőröd alá nyomni farizomig tudsz
- Nem lehet azt mondani, hogy csupasz s nem szúr az *Echinocereus fasciculatus* (fászcikulátusz)
Ha belenyúlsz a közepébe, olyan hangot ad a torkod, mint mikor fapikulát fűjsz
- Ha megbök egy tövis, melynek gazdája a szép *Echinocereus knippelianus* (knippeliánusz)
Rá se ránts, hisz még annyira sem fáj, mint fél tomporban egy pint tetanusz
- Azért is értékes e kaktusz, amelynek neve *Echinocereus penthalophus* (pentalófusz)
Mert a virág teszi azzá, éppúgy, mint mikor a lókolbászban bent a lóhús
- Zömök kis szárazakat nyújtogat bíbor virággal ékítve az *Echinocereus viereckii* (vierecki)
Vajon tudja a zöld bibéje, hogy a virág mikor tárul, a porzókból mit ereszt ki?

- Vakító violás virágokkal virít vénuszi varázslatával az *Echinocereus websterianus* (vebszterianusz)
Aki az éjszakát vele tölti, legjobb, ha magára egyszerre még hús szvettert is ráhúz
- Nyeregnek egyáltalán nem jó, hiába pelyhes virágcsövé az *Echinopsis calochlora* (kaloklóra)
Megmondta a bölcs indián kissé kurtán, ezek a kaktuszok patkóként sem valók lóra
- Szép tövises a buzogány formájú sünoszlopkaktusz, az *Echinopsis clavata* (klávátá)
Csasztuskát ropva ugrál szikláról sziklára, kinek ráesik a textilzoknis lábára
- Mikor eljön az ideje és sudár tövisai között virágot hoz az *Echinopsis ferox* (ferox)
Ámulatodban mindenről megfeledekzel, és még a levegővétélről is leszoksz
- A kutatók nagyja vitatkozik rajta, vajon külön faj lehet ma az *Echinopsis glauca* (gläukä)
Néhány pro és kontra, kerül a porondra, van köztük jó munka, de több a hamuka
- Nagyobb a tövise, mint önmaga vagy a virága, ilyen az *Echinopsis stilowiana* (sztilovianä)
A mázsás súlyához pedig legalább van vagy kilencvenkilenc és fél kiló hiánya
- Tetejére törtető törszerű tövisével tartja távol tönkretévőit az *Eriogyce bulbocalyx* (bulbokálix)
Ha ennek ellenére egy talp rávisz, pont olyan érzés, mint egy belőtt turbó lábklipsz
- Kettő alfaja is van, no meg önmaga, ilyen formagazdag az *Eriogyce islayensis* (izlájenszisz)
Ha kóbor vizsla mellé ér, lábát emelve megjelöli, úgy gondolja a vizslajel dísz
- Ez a szemrevaló, mutató zöld színű, fehéres tövisű *Escobaria vivipara* (vivipará)
Épp úgy tűnik ki a többi növény közül, mint környékén Tel-Aviv ipara
- Ha eszedbe jut megnézni, hogy hol is él a sokszárú, daliás *Espostoa frutescens* (frúteszcensz)
Legjobb lesz, ha a tarisznyádba az elemózsia mellé néhány liter új szesz csensz
- A fél fején szörmekucsma, közepében tejfehér virág, ő az *Espostoa guentheri* (güntéri)
Tudd, hogy tövisekkel védi magát, a felesleges markolását szigorúan bünteti
- Őszapóka latinul a neve, olyan, mint távolban álló emberke az *Espostoa senilis* (szenilisz)
Méltóságteljes a tartása, és aki a világra teremtette, nemcsak bölcs volt, zseni is
- Félelmetes fegyverzetet fejlesztett féltett felszínén a *Ferocactus cylindraceus* (cilindráceusz)
Ha egy görögöt szúr meg, azt hiszi, hogy rajta keresztül penicillint kap Zeus
- Szürke félgömb kupola, a földön fixen guggolva jól mutat a *Ferocactus pottsii* (pocci)
Ha nem függőlegesen, hanem másképp állna, olyan lenne, mint a jóllakott poc
- Félelmetes fegyverű, félénk fenevad a fantasztikusan fess *Ferocactus wislizeni* (viszlizeni)
Aki figyelmenlenségéből megszúrhatja magát vele, jobb, ha vérét legott kispricceli
- Zöldes, bársonyos bőrű a kevés, rövid tövisű *Gymnocalycium bayrianum* (bájriánium)
Mikor a magyar gyűjtőkhöz került, már rég nem állt a Regnum Marianum
- Bokor tövében szerényen megbúvó a *Gymnocalycium bodenbenderianum* (bodenbenderiánium)
Ki beleül, elbődül, s mondható, hogy a fájdalmas hangja oroszlánorgánium
- Furcsán mutatna, ha nem növesztene tövist a *Gymnocalycium castellanosii* (kászteállánószii)
Ez nagyjából annyira különlegesen hatna, mintha nem nőne a gazellán nózi
- Méretes szuronyok tömegét állítja fel magán a *Gymnocalycium eurypleurum* (euripleúrnum)
Hát, ha ez megszúrja valakinek a tomporát, nagyobbat ugrik, mint a kengurum
- Matt zöldesbarna, gyakran földes barna tetőtől talpig a *Gymnocalycium horstii* (horszti)
Lehet, hogy attól földszínű, hogy a nagy igyekezetében összeföldezi egy borzfi

- Szép száron számos szemölcs, szuper szűrőkás a *Gymnocalycium reductum* (reduktum)
S mindehhez hozzá vesszük csábító csokrát, igazi, igéző, csodás produktum
- Pici vöröseslila szárú, óriás zöldes virágú a *Gymnocalycium schroederianum* (sröderiánium)
Gyakran addig csak egyet látni belőle, míg nem hat egy jó s rőt desztillált rum
- Sűrűn növeszti a szárán a platinafehér töviseit a *Haageocereus platinospinus* (plätinoszpinusz)
Ha gyorsan kapod el a kezed s a másikba újra bevered, így dupla kínos kis tus
- Akár a szakállas szikár agavé, oly szép rozettaszerű a *Leuchtenbergia principis* (princípisz)
Mikor még csak pár hónapos magonc, olyan, mint egy kis mellék, azaz cicidisz
- Ha megennéd, bódítana, butítana, sőt, pusztítana a *Lophophora williamsii* (viliámzi)
Ilyet Mexikóban az azték indián eszik, rá tequilát iszik, utána békepipát szí
- A tangó hazájában mutogatja félelmetes töviseit a *Maihuenia patagonica* (patagóniká)
Bárhogyan is nézzük, még egy cseppet sem olyan, mint a tangóharmonika
- Darwin talált rá, ám kiváló tanára nevezte el róla imígy: *Maihueniopsis darwinii* (därvini)
És e kaktusz felfedezésekor töprengett eképpen: Legjobb lenne haza hamar vinni
- Apró zöld gömbök között sötét dárdáival ékeskedik a *Maihueniopsis hypogaea* (hipogéä)
Ha egy madár fészkeül választja, sűrűn hallgatja, valamelyik tojása csipog-e ma?
- Virágjával diszlokációt teremt a tövisei között a *Mammillaria albiflora* (albiflörä)
Ez épp olyan, mint amikor egy csinos zsoké fordítva ül fel a derbin lóra
- Formás, gömbölyded és tenyérbe mászó minden *Mammillaria beneckeii* (benekei)
Akárcsak a fitnesszteremben edződött csitri, csini csajok csodás fenekei
- Harcsabajuszként növeszt ívesen lehajló hosszú tövist a *Mammillaria carnea* (karnéä)
Ami legalább kétszínű. Stilososan s kicsit latinosan e két szín: sárgea és barnea
- Pazarul páratlan pompájú, puritán piros pilleleplű a *Mammillaria dixanthocentron* (dixántocéntron)
Nem hasonlítható hozzá a népszerű, de teljesen más habitusú, levéldisz filodendron
- Halványárga bárnyos horgas tövist dug ki areoláin a *Mammillaria duwei* (dúvei)
A pillangó fölötté lebegve pödörnyelvét óvva beledugja s nektárját úgy „fejji”
- Az elongata alfaja a hasonló, ám sárga tövisű *Mammillaria echinaria* (ehináriä)
Ez nagyjából olyasféle hasonlóság, mint a tehénbögés vagy a tehénária
- Sűrű, rövid, hegyes és törékeny tövisű a pöttömnyi *Mammillaria ekmanii* (ekmáni)
Ha elejted, s megpróbálsz elkapni, nem biztos, hogy nem fogod megbánni
- Ritka cserje tövében húzódik meg a kis oszlopos formájú *Mammillaria grahamii* (grähámi)
Kis bokrok védelmében nem nagyon lehet, mezítláb meg nem is érdemes ráhágni
- Más néven őszanyóka a töviseit deres hajjal beborító *Mammillaria hahniana* (hánianä)
Míntha dús, hófehér pehelybundájába a kaktuszlelek éjszakánként hálni járna
- Raffaello-szerű fehér kókuszgombóc a páratlanul szép *Mammillaria herrerae* (herréré)
Különleges a maga nemében, akár „A 22-es csapdája”, amely Joseph Helleré
- Szerényen meghúzódik a sziklatörmelékek között a *Mammillaria johnstonii* (jónsztoni)
A kaktuszkutató a hozzá letérdelő társától kissé kurtán kérdi: Te gyönsz Tóni?
- Elnézve, hogy mennyire más a három különböző *Mammillaria karwinskiana* (kärvinszkianä)
Még most is működik az alig észrevehető evolúció, és emellett Darwin kiállna

Kicsi labdacsook halmaza a nem túl nagy tövises <i>Mammillaria klissingiana</i> Belebotolva kis előzetest kaphat az, kinek időnként fellép a pirszing hiánya	(klisszingiánā)
Cirmos lila hosszú virág, a tövisé ezerszám, vagyis <i>Mammillaria longiflora</i> Inkább hasonlít bármelyik szemölcsös kaktuszra, mint a legkisebb pónilóra	(longiflórā)
Festői szépség a fehér pamacsos, pálcikás, magenta színű <i>Mammillaria luethyi</i> Attól nem kell egy gyűjtőnek sem tartania, hogy lengedezve a mami hárija elüti	(lúti)
Örök hűségese Mexikóban él, sokasodik a <i>Mammillaria meyranii</i> Ezért nincs is neki egyetlen még igen távoli rokona sem, amely iráni	(mejráni)
Ha a kaktuszgyűjtő attól irtózna, hogy túl tövises a <i>Mammillaria moelleriana</i> Olyan lenne ez, mintha a disznóöléstől és a feldolgozástól egy böllér rinyálna	(möllériánā)
Az ifjú kaktusz mamit így hívja minden kicsi sarja: <i>Mammillaria napina</i> Minden nap megkérdezik az anyjukat, hogy hol van most éppen a papi ma	(nāpínā)
Szép, nagy zöldesfehér virággal virít Mexikóban a <i>Mammillaria neopalmeri</i> Hej, ráérünk mi azt megnézni! – ezt minduntalan mondani csak Pató Pál meri	(neopālméri)
Ezüstfehér tövisburok, kanárisárga virágsokor, ez a <i>Mammillaria pectinifera</i> Oly gyönyörű teljes pompájában, mint hajdanán volt görög honban a tini Héra	(pektinifērā)
Mutatós kis szemölcskaktusz az aranysárga tövisű <i>Mammillaria petterssonii</i> Kiváló búvóhelyet talál minden vékony tövisé, kin van gatyá, szvetter, zokni	(peterzóni)
Hosszúkás töviséi között őszes, puha frizurát visel a <i>Mammillaria pilispina</i> Nem a jó ízű levéről híres, melyből csak a tikkadt szomjas vagy a dilis inna	(píliszpínā)
Nagy, dudoros, piramis formájú szemölcsökkel él a <i>Mammillaria polyedra</i> Úgy néznek ki a melegben kitikkadt szemölcséi, mint egy szovjet trolilétra	(poliédrá)
Vaskos, veszélyes vértjeivel védi vörös virágait a <i>Mammillaria rekoii</i> Csak nézni szabad és ámulni, mert rossz szándék ellen szigora drákói	(rekói)
Kicsi apró szárain nagy, rózsaszín virágok tucatjait neveli a <i>Mammillaria saboae</i> Ám ily szép intarzia mégsem lehet egy műbútorasztalosé vagy másképp faszabóé	(szábóé)
A mexikói Veracruz hegyi kaktusza a pelyhes üstökű <i>Mammillaria sartorii</i> Minden szemölcsének karcsú kúpos alakja stílusosan leginkább indián sátor	(särtóri)
Jó magasra vitte Isten a dolgát, ezt így gondolta a <i>Mammillaria sinistrohamata</i> Virágzás után folyamatosan figyelheted, milyen is a bogyóérésé finis folyamata	(szinisztróhāmātā)
Két másik kecses alfájával alkot mutatós triót a <i>Mammillaria spinosissima</i> Mondhatta tán Ferenc József: „Ajándékba ilyet kapólem a csinos Sissi ma”	(szpinoszisszimā)
Fehér tokú rózsás virágkoszorút formál csücsán a <i>Mammillaria variaculeata</i> Ha valaki hanyatt botlik bele, akár másnap kérdezhetik, hogyan alakul a háta	(väriákuleátā)
Igaz, nem használ négy színt virágjai megfestésére a <i>Mammillaria winterae</i> De neki nem is fogy ki a színes festéke, mint bármelyik gazdaságos printeré	(vinteré)
Aranysárga virága alatt gubbaszt a törmelékes talajban a <i>Matucana aureiflora</i> Így, ahogy elnézem tequila nélkül józanul, nem nagyon hasonlít semelyik lóra	(aureiflórā)
Zöld gömböc, gyér tövisbajusz és vörös virág, ez a <i>Matucana madisoniorum</i> Tudni kell minden kaktusz- és nedűbarátnak, nem ebből lesz a madisoni órum	(madizoniórum)

- Észrevétlen el tud bújni az aszott, réti növényrengetegben a *Matucana Ritteri* (ritteri)
Mint angol jelmezbálban egy gróf, kit így mutatnak be: ma tukán, a brit Terry
- Haragoszöld színű, rózsás szőrüstökű az igénytelen *Melocactus concinnus* (konszinnusz)
Árnyékmérete ismeretében csak szög kell hozzá és számítható is a cosinus
- Hamuszürke, virágzás előtt kopár kobakú, ám szép a *Melocactus mazelianus* (mázeliánusz)
A húsba vájó kaktusztövisszúrások ellen nem sokat segít semelyik vazelinárus
- Jól elvan egymagában vagy fajtársaival a fehér turbános *Melocactus schatzlii* (saccli)
Viszont jobb, ha kellő távol van sűrű tövises bordáitól bármilyen csupasza pracli
- Peru magas hegyvölgyeiben tornyosul a táj fölé a *Neoraimondia arequipensis* (ärekipenszisz)
Hátráláskor szúrás elleni kenőcs használhat, ha elég vastagon a farra kikensz is
- Ha megmutatja magát s főleg a virágját a csodálatos *Obregonia denegrii* (denegri)
Hogy kaktuszok közt az egyik legszebb – ez tudni fogja majd minden egri
- Texasban él, szép, kívánatos, guszta, ez a medvetalp az *Opuntia atrispina* (átrispinā)
Ebben a két szóban, több van, mint amit egy férfi remél, s hasonlóan hívna
- Trinidad és Tobago szigetén nem hajótörötként kötött ki az *Opuntia boldinghii* (boldingi)
A terepkereső, míg nem ment e szigetekre kaktuszt keresni, csak addig volt szingli
- Mexikó talajának szülötte a sok színben pompázó, lepénytagú *Opuntia decumbens* (dekumbenz)
Oly színekben virít e kaktusz, melyet kikeverni nem tudott sem Monet, sem Rubens
- Darwin professzor tanára írta le pontosan azt, hogy néz ki az *Opuntia galapageia* (gälápágejjä)
Mielőtt a kutató elindult a nagy felfedező útra, megkérdezte, van-e kalapja meg íja
- Szivarszerű szártagokkal szegmensekre szabdalta széljárta *Opuntia pubescens* (pübeszcenz)
Ilyen sápadt arcú lesz a kubai vámon, mikor néhány rekesz rumszeszt csenz
- Jól felvértezi magát ellenségeivel szemben sűrű tövisekkel az *Opuntia repens* (répensz)
Ne használj hát árnyékszéknek, mert ha megszúrja ülepedet, az égig reppensz
- Élénk, színes egyéniség a rókavörös sörtéjű medvetalpkaktusz, az *Opuntia rufida* (rufidä)
Amerikában ezt választotta címerül a kövérek klubja, ismertebb nevén a 'Pufida'
- Sodrott töviséről nevezetes a nagy magasságokban élő *Opuntia streptacantha* (sztreptäkántä)
Ki túl közel sürgött-forgott csavaros tövisre körül, a ruhája s hája szánta-bánta
- Szemölcsös szártagokból építgeti bokorhalommá önmagát az *Opuntia sulphurea* (szulfürea)
Ki nem veszi észre, hogy benne van, a tövishúzáson kívül egyet tehet: dül, fül reá
- Csodálatosan mutat vadon vagy kertben a háromtövisű *Opuntia triacantha* (triäkántä)
És bárki, aki meggondolatlanul a csábító virág miatt belekapott, ríva bánta
- Kicsi, kissé kesze-kusza, kurta karmokkal körített külsejű a *Parodia concinna* (konszinnä)
Ha tövisre egy másikkal szembe kerülne, gazdája bárkit már csak vakon szidna
- Nem spórol védőeszközeivel a csinos, dús kénsárga virágú *Parodia fusca* (fűszkä)
Ezekre a sűrű tövisfokokon legfeljebb fejjel lefelé csúszkálhat a csuszka
- Túl talányos természet totál telitalálata a tüneményes *Parodia mueller-melchersii* (müller-melherzi)
Legyen az a kaktuszgyűjtő a Földön akárki, Müller vagy nem Müller – megszerzi
- Ügyesen álcázza magát szálas füvek és kősziklák között a *Parodia muricata* (murikátä)
Meggyűlik a baja vele, amennyiben Afrikából odatéved hozzá egy szurikátá

- Misilabdaszerű a csontfehér tövisével sűrűn beszőtt *Parodia nothorauschii* (notorausi)
 Kiugrunk ma hozzá – mondja a gyűjtő. Pattanj fel hát most a motorra husi!
- Igen bájos teremtmény a nagy, fényes sárga virágú *Parodia oxycostata* (oxikosztátá)
 Bármily hívogató is, mégsem keresi fel sohasem semelyik nádi poszáta
- Ecsetszerű tövisruhájáról kapta a találó, de érdekes nevét a *Parodia penicillata* (penicillátá)
 Azt a festményt, amely ilyen ecsetkaktusszal készült, még soha senki sem látta
- Jobbra-balra, ki-be, fel-le is mereszti barna, fehér tövisseit a *Parodia taratensis* (tărătenszisz)
 Elég bárki hirtelen csípőmozdulata mellette, a töviskupacban már a fara bent is
- Számos szemnek szüntelen szépet szolgáló szerény *Parodia werdermanniana* (verdermänniáná)
 E kaktusz babusgatása persze minden kaktuszgyűjtő érthető és rendes mániája
- Pazar, pompás, picic pocakú pozsgás, pusztán posztoló *Pediocactus paradinei* (părădinei)
 E kaktusz kutatására férjét soha el nem kísérő feleség: az otthon maradi nej
- Bokrétabúcsúval bíbor bogyót biggyeszt bőrére a *Peniocereus cuixmalensis* (kuismälenszisz)
 A kutatóút végeztével a gyűjtők fogadják, hogy bakancssuviksz ma lesz – fix
- Az éjjeli fehér virág barna szára, oly vastag, mint maga a *Peniocereus greggii* (grégi)
 Ami az evolúciós korát illeti, a legprecízebb meghatározás: e kaktusz elég régi
- Furcsa filigránra formálja fullánkös fertályát a *Peniocereus lasaro-cardenasii* (lászărő-kărdenaszi)
 Szaporítóanyag-gyűjtéshez kellene egy kesztyűs, magokat lerázó kar, de más is
- Wilcoxia volt valaha, vékony vesszejű, viola vackos a *Peniocereus marianus* (măriánusz)
 Valószínű, vaskalapos vélemény vallani: vajmi vértje vadul vadászó varánusz
- Nem késztet markolásra a sárga virágaival tetszelgő *Peresklopsis blakeana* (blăkeána)
 Ha valaki mégis megtenné, kinjában még a magasabban fekvő ablak is ázna
- Jellegzetes kerek, dús húsos levelű és vadrózsa virágú a *Peresklopsis rotundifolia* (rotundifóliá)
 E kedves pozsgáslevelű kaktusztól nem fejlődhet ki Csipkerózsikában szundifóbia
- Szikár, sziklás szirteken, száraz szélben szépíti szárát a *Pilosocereus arrabidae* (ărrăbidé)
 Aki hozzá felérve altestéről az út porát tusolná, csalódnia kell – nincs arra bidé
- Parókiáján pörén pózolva páratlan pompáját propagálja a *Pilosocereus parvus* (părvusz)
 Nem marad le senki erről, mert kinek nem jut helikopter, azt odaviszi pár busz
- Jamaicában fákon él az apró virágú, gyöngytermesű *Pseudorhipsalis alata* (ălătă)
 Jó terméseiből készülhetne nálunk gyöngyárpa helyett a sörnek való maláta
- A legkisebb oszlopkaktusz vagy inkább gömb a *Pygmaeocereus bieblii* (bibli)
 Hasonló a kérdés, hogy fazék-e vagy lábas, sőt, esetleg füles a kis serbli
- Korábbi hét fajtából összevont, egyedülállóan szép tövisű a *Rebutia fiebrigii* (fibrigi)
 Tövisburka épp olyan hatást kelt, mint a csikkzsebzipzár, azaz kis zsebripli
- Sima úton jó autóval kényelmesen közelíthető meg a *Rebutia neocumingii* (neokumingi)
 De tövis okozta defekt után az összes sűrített levegő jön ám az autógumin ki
- Kegyetlen körülmények között különleges külsőt kapott a *Rebutia neumanniana* (neumänniáná)
 Akit egyszer e szép kaktusz tövise ámulatba ejtett, egy életre megmarad a mániája
- Búbajos bőrét bajonettel, bíborbordó bokrétával borítja a *Rebutia vasqueziana* (vászkeziáná)
 Néha inni is kér, mert szomjas, s ilyenkor jó, ha a közelben van egy kézi kanna

Nudlifüzért vagy virsliszzerű hajtásokat mereszt sziklák fölé a <i>Rhipsalis dissimilis</i> Mint tíz kicsi híg gipszliszt hisztizik, hisz picit dilis mind, mit kivisz fix simlidisz	(disszimilisz)
Vékony szárán tövis nincs, minden virága egy biokincs, ő a <i>Rhipsalis hoelleri</i> Tövis híján nem mondható, hogy a szúrása olyan, mint egy disznónak a bölléri	(hölléri)
Kisvirág, mondta meglelője, mikor piciny virágaival előtűnt a <i>Rhipsalis micrantha</i> Ezek oly picikék voltak a szár szélein, mint a cafatokra szétszedett szalámik rántva	(mikrántá)
Hosszúképpen erezett, hullámos tagjait nyújtogatja szertesztét a <i>Rhipsalis oblonga</i> Nem oly állagú, formájú s szívós szártagú, hogy készülhetne belőle üstdobdoga	(oblóngá)
Vastagszárú, bozótos, kusza etcetera, az éltes korú, erőteljes <i>Rhipsalis pachyptera</i> Olyan, mint egy cizellált facitera, amelyen még játszani is tud bármelyik paci Tera	(pahiptérá)
Hófehér színben virágzik, de mégis szép piros bogyót terem a <i>Rhipsalis pilocarpa</i> Van, kinek többet, kinek kevesebbet ér egyetlen érett bogyója, mint egy kiló árpa	(pilokárpá)
A szomorúfüz lógatja úgy ívelő ágait, mint a fehér virágú <i>Rhipsalis pulchra</i> Ám oly nehezen hozzáférhető, hogy ritkán kerül a kaktuszokat árusító pultra	(pulhrá)
Truncata fajtestvérehez képest kissé másabb a <i>Schlumbergera kautskyi</i> Nézi is egy orosz lány, miközben a mellette állótól kérdi: Znájés paruszki?	(kăucki)
Szintén szúrós szára szegletére szervirozza szép szervét a <i>Selenicereus vagans</i> Az éj sötétjében a csillagfénytől úgy világít fehér virága, mint az olasz fajansz	(văgănsz)
Egyre nő felfelé, s ide-oda hajlong a karcsú, gyér tövisű <i>Stenocereus beneckeii</i> Gondoskodnak róla tövissei, hogy egy életre megbánják a tövébe járók fenekei	(benekkei)
Mint egy zöld bordás, bumfordi bio butykos a <i>Stephanocereus luetzelburgii</i> A végén dugó helyett virágok, persze ezt a dugót nem illik húzni, sem dugni	(lűcelburgi)
Ketten vannak alfajilag, az egyik az estevesii, a másik a <i>Tacinga saxatilis</i> Lehet, hogy a két alfaj picit labilis, vagy aki ezt faxolta, annak a faxa dilis	(szăxătilisz)
Zöld, zezugos, zaftos zónáján záporozza zömök zárwatermőit a <i>Tacinga werneri</i> Úgy, mint annak, ki kalandregényét olvasta, álmában krokodilkönnyekkel Verne ri	(verneri)
Kis telepet alkot, mintegy fészke a saját virágjának a <i>Tephrocactus weberi</i> Néha oly magasan tengeti életét, hogy az már nem is földi, egyenesen éteri	(véberi)
Szép bordaspirálok övezte csavarodott szárú gömbkaktusz a <i>Thelocactus bicolor</i> Kétszínű tövisseivel, virágaival a szikrázó napfényből több színárnyalatot kikotor	(bikolor)
Nagyszemölcsös, de kicsi szárú, s alig tövises a bíbor virágú <i>Thelocactus buekii</i> Ne várja semelyik gyűjtő sohasem tőle, hogy majd egyszer tán kiböki, hogy büki	(büki)
Barátságos kis túpárnagombóc, s persze szúrós minden <i>Turbinicarpus horripilus</i> Nem is szeretné beleütni kényes orrát a felettebb kíváncsi, de óvatos Bodri kutyus	(horripilus)
Pirinyó, pöttöm pocakú, puha, pelyhes pozsgás a <i>Turbinicarpus valdezianus</i> Ha meglátod virágpompájában, engedi, hogy végtelen, mesés fantázián ússz	(văldeziánusz)
Ha valakit megbök az ártalmatlan, zsenge tövisű <i>Weberocereus trichophorus</i> A váratlan meglepetésében úgy felüvölt magában, mint egy vegyes trió kórus	(trihofórusz)
Ha véletlenül utadba kerül ez a szépséges kaktusz, a <i>Weberocereus tunilla</i> Vigyázat, mert az ámulattól még összeérhet a homlokod alatt a két pupilla	(tunillá)

Írta: Kiss Csaba

1. Bezárva 2. Szabadulás 3-4. A láthatatlan kaktusz 5. Fátyolfelhő 6. Kaktuszív
 7. Lábujjhegyek 8. Napozás után 9. Fohász előtt 10. Hegymászó 11. E-gyík
 12. Hálóhely 13. Arachnophobia 14. Nektárcsapolás

Fotók: Kiss Ármin, kivéve a 13. Arachnophobia: FEKETE István

A Kaktuszgyűjtés derűs oldalai

Szeméj

- Mi történne, ha az üvegházban szembe jönne egy kaktusz?
- Szemet szúrna!

Elsőség

- Biológiaórán a tanító néni kérdezi Pistikét:
- Pistike, kik alkalmaztak először akupunktúrás kezelést, az indiaiak vagy az indiánok?
 - Az indiánok, mert nekik előbb volt kaktuszuk!

Útbaigazítás

- Kaktuszokat keres a terepukatató az Atacama-sivatagban. Találkozik egy bennszülött indiánnal.
- Meg tudná mondani, hogy merre van Chile? – kérdezi tőle.
 - Persze! Menjen egyenesen előre, és egy hónap múlva forduljon jobbra!

Kaktusznem

- Egy csupasz és egy tövises kaktusz beszélget.
- Azt sem tudom már, hogy fiú vagyok-e vagy lány – mondja a tövises kaktusz.
 - Te biztosan fiú vagy, hiszen tudsz bőkní!

Előrelátó

- Két kaktuszgyűjtő kirándul. Mondja az egyik:
- Hoztam magammal egy üveg pálinkát, hogyha megszúrna minket valami, legyen mivel fertőtleníteni. Te mit hoztál?
 - Egy jó nagy kaktusztövist!

Kirí

- Honnan lehet felismerni a *Saguaro*-t, az óriáskaktuszt?
- Nagyon messziről!

Életnedv

- Hogy hívják a kaktuszsarj nedvét?
- Kaktuszfilé!

Döntöttlen

- Jean, döntse meg egy kissé az íróasztalomat!
- Miért, Uram?
- Mert a kaktuszok latin nevét *dólt* betűkkel szeretném írni!

Kaktuszpihentetés

- Jean, hozzon az üvegházba székeket!
- Miért? – Uram.
- Mert kaktuszokat akarok ültetni!

Nyughatlan

- Mit csinál egy kaktuszgyűjtő katona békeidőben?
- Elfoglalja magát!

Kétfogásos

- Mi a különbség a csupasz és a tövises kaktusz között?
- Más a fogása!

Daganatdömping

- Hogy hívják a kaktuszokon a jóindulatú daganatokat?
- Szemölcsök!

Szívatás

- Milyen a vízkultúrában nevelt kaktusz?
- Alultáplált

Jókora

- Két kaktuszgyűjtő beszélget egy szupermarketben.
- Nézd, itt a kertészetükben lehet kaktuszt kapni.
- Tényleg?
- Igen és a Corához képest jó állapotban van!

Golyókaktusz

- Hogy nevezik azt a földterületet, ahol a cowboyok a kaktuszokat célba lövésre használják?
- Lelőhely!

Termőtalaj

- Mi a különbség a kaktuszmagoncatalaj és a csinos hajadon között?
- Semmi, mindkettőre szemet vetnek!

Gézungűz

- Két sünnfiú találkozik az urológián.
- Hát veled mi történt, hogy így bebugyolálták a hasadat gézzel?
 - Képzeld, betévedtem egy kaktuszgyűjteménybe, és azt hittem sünlányok!

Kikapcsolódás

- Mit csinál a kaktuszgyűjtő a szabad idejében?
- Kaktuszt gyűjt!

Ősgyűjtők

- Hogy hívták 500 évvel ezelőtt a kaktuszgyűjtőket?
- Pl.: aztékok, inkák, kecsuák, mayák!

Kaktuszbarátok

- Két kaptos kaktuszkedvelő kortyolgatás közben:
- Most igyunk arra, hogy legyünk barátok!
 - Hülye vagy! A kaktuszházban hogy néznénk ki csuhában?

AutOpuntia

- Két gyűjtő Mexikóban a terepjárójával eltaposott egy gömbkaktuszt.
- Odaszól a vezető a társának:
- Gyere, szedjük fel, még jó lehet medvetalpnak!

Hegymenet

- Képzeld! Belement egy tövis a kezembe.
- És hogyan?
- Heggyel előre!

Szexbalesetvesztés

- Biológiaórán kérdezi a tanító néni:
- Móricka, hogyan szaporodnak a kaktuszok?
 - Hu-húúúú, nagyon óvatosan!

Kaktuszkihordás

- Két szőke nő találkozik kora tavasszal.
- Képzeld, már kihordtam a kaktuszaimat.
 - Igen? És nem szúrtak a szüléskor?

Hibrid

- Mondj egy tövises zöldségfélélt!
- Kaktuszparadicsom!

Fajzor

- Biológiaórán kérdezi a tanárnő:
- Pistike, hány kaktuszfaj van az *Astrophytum* nemzetségben?
 - Hat.
 - Helyes. Fel is tudod sorolni?
 - Igen. Egy, kettő, három, négy, öt, hat!

Helyhatározó

- Két kaktuszkutató találkozik a terepen.
- Meg tudná mondani, hogy hol vagyunk?
 - Persze. Hát itt!

Absztrakt

- Miért elvont növény a kaktusz?
- Mert nem mindig kézzel fogható!

Le-Felindulva

- Hogyan csirázik a mérges kaktuszmag?
- Magából kikelve!

Kontra(szt)

- Mi az? Kicsi, piros, csupasz gömb?
- Piszkosul elbaltázott nagy, zöld, tövises oszlopkaktusz!

Duplikáció

- A kis indián kérdezi az apjától:
- Apa, mikor részeg az ember?
 - Akkor kisfiam, ha pl. ott azt a két oszlopkaktuszt négynek látja.
 - De apa, az csak egy kaktusz!

Rügyefagyott

- Mikor lehet jól felismerni egy kaktusztól, hogy télálló?
- Tavasszal!

Küküllő

- Mi a különbség a küllő és a borda között?
- Az, hogy a küllőn kívül van a kerék, a bordán meg belül a kaktusz!

Lábatlankodó

- A kezdő kaktuszgyűjtő kérdezi a tapasztaltat:
- Mi van akkor, ha valaki nálam mindig kaktuszba botlik?
 - El kell tenni láb alól.
 - Melyiket?
 - Hát, amelyik a legjobban útban van!
 - A kaktuszok közül?
 - Dehogyan!

Vége

- Biológiaórán kérdezi a tanító néni.
- Pistike, hány vége van az oszlopkaktusznak?
 - Három.
 - Hogyhogy három?
 - Az alsó vége, a felső vége és az élete vége!

Szenvedélybetegség

- Mi az, amikor a gyűjtőt megsúrja egy kaktusztövis?
- Hobbibi!

888

- Hogy nevezik a későbbi Bikini-”szigetek”-ről származó méretes hordókaktuszokat, melyek tartása 8 óra munka, 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás programot jelent?
- Nagy *Ferocactus*!

Máskót

- Egy skót reménybeli kaktuszgyűjtő – akinek még egyetlen kaktusza sincs – elmegy a vásárba az első kaktuszát beszerezni.
- Ajándékkaktusz van?
 - Persze, egyet vesz, egy másikat ajándékba kap.
 - Akkor csak a másikat kérem!

Rendszervíz

- Jean, öntözze meg a kertben a kaktuszokat!
- De uram, esik az eső.
- Nem baj, vigyen magával esernyőt!

Fonatika

- Egyik rendőr mondja a másiknak:
- Fonnyad a korbácskaktuszod.
 - Igen? És lófaroakra vagy copfba?

Sok-sok

- Móricka! Mi a különbség a halak és a kaktuszok között?
- Az, tanító néni, hogy a halakon kívül sok a víz, belül meg a szálla, a kaktusznál pont fordítva!

Sarkimacipracli

- Hogy hívják a megfagyott, de télálló *Opuntia* kaktuszt?
- Megdermedvetalp!

Sorskérdés

- Mi lesz az idős oszlopkaktusz sorsa?
- Majd eldől!

Kritika

- Egy dolog nem tetszik nekem a kaktuszgyűjteményedben?
- Mi?
- Az, hogy nem az enyém!

Pozgásszelekcio

A kaktuszt az különbözteti meg az *Euphorbia*-tól, aki akarja.

Tömérdékházasság

- Egyik kaktuszgyűjtő dicsekszik a másikkal.
- Képzeld, kétszer akkora lett a gyűjteményem, mint karácsony előtt volt.
 - Az meg hogy lehet?
 - Hát a barátnőmnek is kb. annyi volt.
 - És? Neked ajándékozta karácsonyra?
 - Á, nem akarta, de én elvettem feleségül!

Kaktuszigazoltatás

- Két rendőr beszélget.
- Te, honnan tudják a kaktusztermesztők annak a sok ismeretlen kaktusznak a nevét?
 - Honnan, honnan? Hát előállítják őket és felírják a nevüket!

Tövispótlék

- Két kaktusz a majálison lufit szerez magának.
- Egyszer csak az egyik lufi hirtelen szétpukkan.
- Mondd, te mit csináltál a lufiddal?
 - Kiszúrtam magammal!

Üvegházhatás

- Doktor úr, megszúrta egy kaktusztövist.
- Hol szúrta meg?
- Hát, az üvegházban!

Formmás

- Biológiaórán kérdezi a tanító néni Pistikét.
- Pistike, el tudod mondani, hogy milyen egy kaktusz?
 - Nem, tanító néni.
 - És miért nem?
 - Mert mindegyik más!

Ujjé

- Mi a kaktuszrendszerző mottója?
- Új év, új név!

Ujjszoprán

- Milyen a kaktuszgyűjtő leggyakoribb hangneme?
- Basssszus!

Gyűjtőbölcesség

Jobb egy kaktusz tövis nélkül, mint egy tövis kaktusz nélkül!

Ki-ki

- Pistike kérdezi apukáját:
- Apa, kihordhatom a kaktuszokat?
 - Ki.
 - Hát én!

Aforizma

A szenvedélyes kaktuszgyűjtők is emberek, de nagyon hosszú időtávatban az evolúció kiszámíthatatlan!

(Fél)egészség

- A tanító néni kérdezi a lustaságáról híres Pistikét.
- Mondd, Pistike, mi szeretnél lenni?
 - Nyáron tanár, télen kaktusz!

Visszajelzés

- Miért szedted ki azokat a kaktusz-névtáblákat ?
- Mert lekopott a jelzésük.
- És most újrairrod a “C”-ket?
- Igen. RECézem őket!

Cserepedés

- Mit csinál az a gyűjtő, aki megkülönböztetett figyelemmel emeli ki a kedvenc kaktusztát a cserépből?
- Kivételt tesz!

Al-más

- Biológiaórán kérdezi a tanító néni Mórlickát.
- Mondd, Móricka, hogy lehet az, hogy azonos helyen, azonos körülmények között különböző kaktuszkok is vannak?
 - Tanító néni, úgy, hogy pl. azonos helyen, azonos körülmények között születtem én is és a húgom is, mégis különbözőek vagyunk!

Húzáskülönbség

- Két agresszív tövis beszélget egy kaktuszházban.
- Húzzál már ki innen!
 - Nem húzlak!

Reszort

- Biológiaórán a kaktuszgyűjtő kislától kérdezi a tanító néni:
- Mondd, Pistike, mi a virág?
 - Magfelelős!

Fő-hős

- Milyen a gömbkaktusz a legmelegebb kánikulában?
- Forrófejű!

Huza-vona

- Kaktusznézelődés közben a matematikust megszúrja egy tövis. Épp a kihúzásával bibelődik, mikor észreveszi a barátja.
- Hát te mit csinálsz?
 - Egy matematikai műveletet.
 - Hogyhogy?
 - Kivonom magamból a kaktusztövis!

L1

- Mi az AKKSTUZ?
- KAKTUSZ-keverék

Égvédelem

- Mikor oltunk kaktuszkokat?
- Ha égnek!

GömböDön

- Mi a különbség az önellenőrző és a gömbölyű kaktuszmag mérete között?
- Semmi, mert mindkettő magátmérő!

Nevessek

- A kaktuszgyűjtő kislánya így panaszodik az édesanyjának, mivel sosem kelnek ki az általa elvetett kaktuszmagok:
- Mondd, anya, mit csináljak? – Sírjak vagy ne vessek!

Papsapkartartó

- Hogy hívják a kaktuszgyűjtő papot?
- Kaktuszbarát!

Virágvége

- Mi történt a csokorra rádőlt oszlopaktusszal?
- Virágba borult!

Multifunkció

- Két filmrajongó kaktuszbarát beszélget. A kezdő gyűjtő kérdezi tapasztalt társát:
- Te, meg tudnád mondani, hogy mi is valójában a tövis a kaktuszokon?
 - Hát persze.
 - Na, mi?
 - Több mint testőr!

Középmagas

- Két rendőr beszélget a túl magas kaktusztól.
- Miért nem vágod le a csúcsát?
 - Hülye vagy, csak nem csúfítom el?
 - Hát akkor vágd le alul.
 - Alul??? – De hát nem ott magas!

AlbeFlorianus

- Milyen egy igazi fradista kaktusza?
- Gömbölyű, zöld szárú és fehér virágú!

Utánszúrás

- Mi a különbség az eladó kaktusz és az eladó menyecske között?
- Az, hogy a menyecske csak a vásár után lesz szúrós!

Gömbike

- Hogy hívják az óvónők a gömbkaktusz-magoncot?
- Gömböly-ded!

Sorrend

- Mit csinál a kaktuszgyűjtő, ha esik?
- Jó nagyokat káromkodik, felkel, körülnéz és leporolja magát!

Vipera

- Hogy hívják a peruiak a kigyókaktuszt?
- Viperu!

Quad

- Miben különbözik az *Opuntia* és a medvetalp?
- Abban, hogy 4 medvetalphez tartozik 1 medve is!

Portalan

- Hogy hívják a kaktuszvirágok elszáradt porzóvégeit?
- Exportok!

Nedvtelés

- Mi az, amikor a gyűjtő kaktuszt is és vizet is keres?
- Kutatás!

Szülőföld

- Melyik a legjobb kaktuszföld?
- Az amerikai!

Sevilla

- Készülhet-e kaktuszból favilla?
- Nem, mert az is, a fakanál is fatális tévedés!

Korkérdés

- Mondja, kérem, hány évesek ezek a kaktuszkok?
- Összesen?

Festőecset

- Egy festőművésznek nagyon megtetszik egy szép, hosszúhajas *Cephalocereus senilis* kaktusz.
- Mondja is a gyűjtőjének:
 - Ne haragudjon már, de szeretném magát lefesteni a kaktuszával.
 - Mire a gyűjtő:
 - Nekem ugyan nem nagyon ártana, de a kaktuszmom hogy nézne ki utána?

Felettes

- Hol van a legtöbb kaktusz?
- A gyökere felett!

Barna(medve)föld

- Hogy hívják az *Opuntia* talaját?
- Medvetalpalával!

Kismedve

- Biológiaórán kérdezi a tanító néni.
- Pistike, mi az *Opuntia* népi neve?
- Medvetalp – Válaszolja Pistike.
- És a sarjának?
- Medvebocstalp!

Sejtelem

- Mi a kaktuszban lévő folyadék?
- Szervvív!

Kopárna

- Hogy hívják a csupasz tövispárnát?
- Tareola!

Ékszer

- Mi a kaktusztövis?
- Ékszerv!

Kétfő

- Mi a különbség a kaktuszkompót és az agyvíz között?
- Az, hogy az előbbi vízben fő, az utóbbi főben víz!

Népdal

- A porzógyűrű közepén lévő bibérről melyik népdal jut eszünkbe?
- Körben áll egy kislányka...!

Inkatagok

- Peruban a kaktuszgyűjtőknek két indián segít.
- Egy inka és egy inkább!

Lábatlan

- Hogy hívják a volt kaktuszgyökeret?
- Alex

Kőkorszaki

- Vilma, miért homokba ülteted a répagyökerű kaktuszt?
- Frédi, hát nem abba kell ültetni?
- Azt gagyogta Lajos, az – agyagtalajos!

Vízhang

- Mi a kaktuszok öntözésekor hallható vízcsobogás?
- Lézengés!

Barázdabilletető

- Mít csinál az, aki ásás közben kaktusztalajt filmez?
- Földet forgat!

Flaskasapka

- Mi a különbség a bébiételes edény és az *Astrophytum myriostigma* között?
- Az, hogy az egyik papis üveg, a másik meg papi süveg!

Alföldii

- Hogy hívják a mélyföldi kaktuszt?
- Alt Alajos!

Duóda

- Hogy hívják a szukkulens duót?
- Pozs Gáspár!

Előkelők

- Jean, mi az a zsvivaj az üvegházban?
- Tavaszi zsongás, Uram.
- Miféle tavaszi zsongás?
- Téli álmukból ébrednek a korán kelő kaktuszok!

Aperitif

- Jean, miért üres kannával öntözöd a kaktuszokat?
- Azért, Uram, mert még nem szomjasak!

Gombareola

- Jean! Szűrős a csengőgomb?
- Nem, Uram!
- Akkor én egy kaktuszareolát nyomtam meg!

Etye-petye

- Hetykén, motyogva pletykál a langy kátyúlatyakba pottyant, egy portyázó gatyás pintyatyát és Pityu nevű pintyfattyát pátyolgató *Opuntia* fátyolárnycájában, a latyakba totyogott trottyos bütyköshattyú úszóhátyája alatt potyázó, két tutyimutyi, pettyes pikkelyű pontyoronty:
- Nézd, az egyik halkan arája, a másik tövises rája!

Zúz-Mara

- Mi a különbség a nem télálló kaktusz és az indiai táncosnő között?
- Semmi, mert mindkettő bajaDér!

Választék

- A kereskedő gyűjtőtől kérdezik:
- Hány féle kaktusza van?
- Kettő! Eladó és nem eladó!

Braille-írás

- A vakok miért simogatják meg az összes rücskös kaktuszt?
- Azért, mert mindegyikén más és más történetet olvashatnak!

Ragaszkodik

- Jean, tegye már le azt a kaktuszt!
- Uram, én letenném, de a kaktusz nem akarja!

Madárka

- Jean! Tud a kaktusz repülni?
- Nem, Uram.
- Akkor miért teszik olyan nagy üvegkalitkába?

Ápolás

- A műkaktuszt mivel kell kezelni?
- Műszerrel!

Eszes

- Szukkulenseivel szinte szenvedélyesen szolidáris szakértő személy szakszerű szemléltetése:
- Szikár, szálkás, szakállas, szőrös, szúrós és szomjas!

Szentendrén

- Hová igyekszel barátom? – Kérdezi az egyik gyűjtő.
- Szentendrére kaktusztalajért. – Mondja a másik.
- Miért pont oda?
- Azt mondják, ott van minden szenten drén!

Egyke

- A süni elmegy az orvoshoz, hogy szedjen ki belőle egy kaktusztövis.
- Süni, neked nem mindegy, hogy eggyel több van benned? – kérdezi a doki.
 - Nem – feleli a süni – mert az az engem szúr!

Munkatúra

- A mezítlás kaktuszgyűjtő fakir és a fia kaktuszt keres a mexikói prérin. – Egyszer csak a gyerek véletlenül rálép egy megbúvó, jó tövises kaktuszcseresznye. Az apja egy hatalmas frászt lekever neki keresetlen szavak közepette:
- Nem megmondtam neked, hogy vigyázz a kaktuszcseresznyékkel és mindig nézz a lábad elé, mert nem szórakozni jöttünk!

Peruperem

- Hogy hívják a kaktuszgyűjtőket Peru határvidékén?
- Peruféria!

Szürszag

- Pistike a vásáron szagolhatja a kaktuszvirágokat, de egyiknek sem érzi az illatát. Valamelyiknél hirtelen visszarántja a fejét.
- Kérdezi a kémia tanára:
- Na, Pistike, mégis találtál illatos virágot?
 - Á, dehogy, csak szúrós szagút!

Üstökösödő

- Milyen az a kaktusz, amelyik cephaliumot (gyapjúüstököt) szeretne létrehozni?
- Gyapjútakaró!

Posta

- Miért nincs a kaktusznak levele?
- Azért, mert senki nem küld neki!

Cserepedés

- Mít csinál az a gyűjtő, aki megkülönböztetett figyelemmel emeli ki a kedvenc kaktuszát a cserepéből?
- Kivételt tesz!

Pempőpumpa

- Mi a méhre tapadt kaktuszvirágpor?
- Méhen kívüli terhesség!

Higiénia

- Hacsek és Sajó beszélget:
- Sajókám, miért tetted ezeket a kaktuszokat nyakig vízbe?
 - Áztatom őket.
 - Miért, ki akarod mosni őket?

Bocskortánc

- Mi Mici Mackó kedvenc zenéje?
- Medvetalpalávaló!

Földelés

- Mi a kaktuszültetéskor a földtömörítés?
- Kaktuszkövelés!

Magtalan

- Mít csinál a meddő kaktusztermés?
- Szemtelenkedik!

Bécsi szelet

- Jean!
- Igen, Uram!
- Van itthon liszt, tojás és zsemlemorzsa?
- Van, Uram.
- Akkor készítesz elő!
- Igen, Uram, de miért?
- Azért, mert egy kaktusztövis ment a kezembe, és ki akarom rántani!

Növényismeret

- Képzeld anyukám, kaktuszlátogatóba jön hozzánk a botanikus kert igazgatója és a helyettese.
- Na és?
- Gyere gyorsan, segíts összepakolni és eldugni néhány ritka és értékes kaktuszt!
- Csak nem gondolod, hogy elloppják?
- Azt nem, de felismerhetik!

Átalakulás

- Mi a kaktusztövis?
- Tülevél!

Írta: KISS Csaba

A Kaktuszkör legutóbbi előadásán (2012. 09. 13.) részt vettek (balról jobbra):

Hátsó sor: SIMON Sándor, TAMKÓ Zoltán, KISS Ármin, MOLNÁR Veronika, TAKÁCS Edéné Anikó, KISS Csaba, FÜLEKI József (előadó), SCHIPECK Gusztávné Erika, DR. GYÚRÓ Zoltán, LIBNÁRNÉ HERCZEG Ilona, SZIGETVÁRI Ferenc, JOKHEL Csaba

Első sor: SZLABEY Gábor, IFJ. SIMON Sándor, LUKOCZKI Zoltán (vetítő asszisztens), GALAMBOS Viktória

A korábbi előadásokat még az alábbiak látogatták:

ÁCS Kata, BÓDÓ Tímea, GERGELY Attila, HALMI László, ÖZV. KERN Péterné, IFJ. KERN Péter, KOLOVICS József, MINDA József, MINDA Zoltán, MOHAI Gábor, SPARTA KERN Zsuzsanna, SZABADOS Endre,

Kiállításainkon vendégeink voltak:

ANDRICS Tamás, BÉKEFI József, FERENCZY Tiborné, FÜLEKI József, HERCZEG István, HORVÁTH András, IZSAI Tamás, KAJDACSI János, KATONA Zoltán, KATONA Zoltánné Judit, MARTONNÉ KÁMÁN Györgyi, MÁNFAI Gyula, MOTTAJCSEK Péter és Ilona (Szlovákia), DR. NEMES Lajos, NEVEZI János (Románia), NYÚL Gábor, RÁCZ Ibolya, RUZSICS István, SZABÓ Imre, SZENTIRMAY Teréz, SZTOLYKA Ferenc, TÓTH Béla

Előadók voltak:

IZSAI Tamás, JOKHEL Csaba, KISS Ármin, KISS Csaba, LIBNÁRNÉ HERCZEG Ilona, LUKOCZKI Zoltán, KAJDACSI János

Felhívás!

Tisztelt Olvasók!

Kérjük, hogy a „Kaktuszkör-kép” kiadványunkkal kapcsolatos észrevételeiket szíveskedjenek megtenni a <http://www.erdikaktusz.eoldal.hu/> címünk ebből a célból nyitott oldalán. Aki a véleményét megosztja velünk, az esetleges soron következő 2. szám egy példányával jutalmazzuk.

Szerkesztőség

KERN PÉTER 1971. ÁPRILIS 3-ÁN

A CÍM FOLYTATÁSA 1. RÉSZ	2. RÉSZ	ÉTEKEZŐ	GYOM-LALO	HOLLÓ FELE ÉRZÉKI	5	ANTO-NOV GÉPE	TAKAR	KIVÁN	VESZPR-M-I PATAK	ZAMAT	IDŐ	USA ALLAM	UTAZÓ-BOROND ÁL	"A" LAKATOLÓ
ADÓ-NEM					SÚLYOS						...SZE-LASSZIE ETIOP CSÁSZÁR			
SEBKÖ-TÖZÖK					BEÁS	ÜLŐKE IDŐ-MÉRŐK				ÓHAJT	BILLEG SVAJCI VÁROS			
SZERVÁ-LÓ							JOULE FÉLJG ODÁZI!		MESÉ-LŐ SZINTÉN					
TALÁLJA					SZEX FUT							SZÉLEIN IDELÉTI FEMMEL BEYON		
...-MÁRS								TEJ... VIZET AD					MÁTKA TÁSKA NYOMO	
PROKNI			DAL RÓMAI ÜDVOZ-LÉS				1 ELŐ-ITAL		ROMBOL ISTEN-TAGA-DOK					KÓD VÉGE! ...-BEAT
URÁN	ÁTAD NŐI NÉV					NYOMÁS MÉRTEKE PÁRDUC FELE				ANGOL SZAP-PAN-IZESÍT				FÉLÉVI! ÉSSZE-RUSEG
BELE-HAJSZOL BE-TAKAR						ZOLTÁN MÓKUS				BÉR GYÖK RÓV.				
ACÉL-HAN-GOK						LATINUL STB. +T FÉLELEM!							NÖVÉNY EN, ÖN	
ZLOTYI ...-ANDRÁS IDŐJÓS			KAVAR					ELEMI RE-SZEC-SÉK						NÉMA GOL
			FEL-VESZI KIVÜL SZEBBI!					ARC-FESTÉS						IGÁZ-GATTO ATTILA BEC.
					AMERI-GO ERDELYI VÁROS			EDÉNY VIZI MADÁR				TÓ AN-GOLLUL CSONT-BEL		
FOCI						GÁZ-SZOLG. MADÁR						KÉTELL NAGY-VONALÚ		
KÖTŐ-SZÓ	BÉRMÁ-LÁS RÓV MÓRICZ MÜ.						KONTRA SÁRGA-...			FIGYELI KÖRET				FÉLBEI FONT-ROL LATVA
SILBAK		NÉMET HEGYSÉG KIS SÁRA					1000 BÍZTATÓ SZÓ		JELFOGÓ BÁCSI					FÉL-HOLT! FILM-SZINHÁZ
TISZTÍT			VIZÁTE. TALAJ SZÉN, OXIGÉN					BOYS ...-TESSÉK						METRO-POLITAN PÁROS INAS!
MÉZADÓ FA						PÉNZ-SEGÉLY SAKK-								PERSZE VILÁGOS BARNÁ
DURVA							EME MAR		HEGPE-REM RÉSZ					
VISSZA-FOGHÚS				ARANY			NAP-SZAK RÓMAI PÉNZ			NAP-ISTEN KETTŐS BETŰ				IZMUS RÓV. VISSZA-ŰTI
PÁRAT-LAN AKOL		VER		ŐS										VASŰT-ALLO-MÁS 50
KISS ÁRMIN KISS CSABA		NÉVELŐ			MEZEI NÖVÉNY UTCA						FÉLJG ÖSZT KÉRDŐ-SZÓ			

Az MKOE első elnökének életcélját rejtettük el a skandináv típusú rejtvénybe. Ezt, ami a címmel együtt válik teljessé, a megfejtése után kapja meg az olvasó. A megfejtést **2013. február 28-ig** kérjük beküldeni MKOE 2030 Érd, Hernád u. 15/A címre. A helyes megfejtők a tavaszi érdi kiállítás alatt vehetik át kb. 10 cm átmérőjű kaktusznyereményüket.

Rejtvénykészítő: Kiss Csaba

Grafika: Kiss Ármin

